

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ PROGRAMI

BELİRLİ GÜN VE HAFTALARIN KUTLANMASININ
SOSYAL BİLGİLER DERSİ AÇISINDAN ÖNEMİ VE
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Yüksek Lisans Tezi

Sündüs GÜNEŞ CAN

Danışman

Prof. Dr. Alper KESTEN

SAMSUN
2022

TEZ KABUL VE ONAYI

Sündüs GÜNEŞ CAN tarafından, Prof. Dr. Alper KESTEN danışmanlığında hazırlanan “BELİRLİ GÜN VE HAFTALARIN KUTLANMASININ SOSYAL BİLGİLER DERSİ AÇISINDAN ÖNEMİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ” başlıklı bu çalışma, jürimiz tarafından 27.5.2022 tarihinde yapılan sınav sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

	Unvanı Adı Soyadı Üniversitesi Ana Bilim/Ana Sanat Dalı	İmza	Sonuç
Başkan	Doç. Dr. Nevin ÖZDEMİR		☒
	Ondokuz Mayıs Üniversitesi Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı		Kabul ☐ Ret
Üye	Prof. Dr. Alper KESTEN		☒
	Ondokuz Mayıs Üniversitesi Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı		Kabul ☐ Ret
Üye	Doç. Dr. Şule EGÜZ		☒
	İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı		Kabul ☐ Ret

Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen ve yukarıda adları yazılı jüri üyeleri tarafından uygun görülmüştür.

ONAY

... / ... / ...

Prof. Dr. Ali BOLAT
Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI

Hazırladığım Yüksek Lisans tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin Kaynaklar'da gösterilenlerden oluştuğunu, her unsurun enstitü yazım kılavuzuna uygun yazıldığını ve TÜBİTAK Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Yönetmeliği'nin 3. bölüm 9. maddesinde belirtilen durumlara aykırı davranılmadığını taahhüt ve beyan ederim.

Etik Kurul Gerekli mi ?

Evet

Hayır

İmza

27 /05 / 2022

Sündüs GÜNEŞ CAN

TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI

Tez Başlığı : Belirli Gün ve Haftaların Kutlanması'nın Sosyal Bilgiler Dersi Açısından Önemi ve Öğretmen Görüşleri

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışması için şahsım tarafından 18.05.2022 tarihinde intihal tespit programından alınmış olan özgünlük raporu sonucunda;

Benzerlik oranı : % 15

Tek kaynak oranı : % 2 çıkmıştır.

İmza

18 /05/ 2022

Prof. Dr. Alper KESTEN

ÖZET

BELİRLİ GÜN VE HAFTALARIN KUTLANMASININ SOSYAL BİLGİLER DERSİ AÇISINDAN ÖNEMİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Sündüs GÜNEŞ CAN
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı
Sosyal Bilgiler Eğitimi Programı
Yüksek Lisans, Mayıs/2022
Danışman: Prof. Dr. Alper KESTEN

Bu araştırmanın amacı, bir ritüel olarak belirli gün ve haftaların sosyal bilgiler dersi açısından önemini ortaya koymak ve bu konuda öğretmen görüşlerini değerlendirmek için ortaokul sosyal bilgiler öğretmenlerinin konuyla ilgili duygu ve düşüncelerini, sorunlarını ve bu süreci nasıl kullandıklarını açığa çıkarmaktır. Belirli gün ve haftaların sosyal bilgiler dersi açısından öğrencilere anlamlı öğrenme ortamları yarattığı bir gerçektir. Bu nedenle öğretmenlerin belirli gün ve hafta etkinliklerini süreçte nasıl kullandıkları ve bu konuda karşılaştıkları zorluklar tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışma İstanbul ili Arnavutköy ilçesinde bulunan 13 farklı ortaokulda görev yapan 30 sosyal bilgiler öğretmeni ile gerçekleşmiş, temel nitel bir çalışmadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Katılımcılara yarı yapılandırılmış görüşme tekniği uygulanarak belirli gün ve haftalara yönelik veriler toplanmış ve ses kayıt cihazıyla görüşmeler kayıt altına alınmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle analiz edilip derinlemesine incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda belirli gün ve haftaların kutlanmasının sosyal bilgiler dersi konularının öğrenilmesini kolaylaştırarak derse ilgiyi arttırdığı, dersin amaçlarının gerçekleşmesine yardımcı olduğu ve öğrencilerden beklenen olumlu davranışların kazandırılmasında önemli düzeyde etkili olduğu gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Ritüel, Belirli Gün ve Haftalar, Sosyal Bilgiler Programı.

ABSTRACT

THE IMPORTANCE OF HOLIDAYS AND SPECIAL DAYS AND WEEKS TO CELEBRATE IN TERMS OF SOCIAL STUDIES COURSE AND TEACHERS' OPINIONS

Sündüs GÜNEŞ CAN
Ondokuz Mayıs University
Institute of Graduate Studies
Department of Turkish and Social Studies Education
Social Studies Education Programme
Master, January/2022
Supervisor: Prof. Dr. Alper KESTEN

This research aims to reveal the importance of holidays and special days and weeks to celebrate as a ritual in terms of social studies courses and to reveal the feelings and thoughts of secondary school social studies teachers about the subject, their problems, and how they use this process to evaluate the views of teachers on this subject. It is a fact that celebration days and weeks create meaningful learning environments for students in terms of social studies courses. For this reason, it has been tried to determine how teachers use certain day and week activities in the process and the difficulties they encounter in this regard. The study is a basic qualitative study that was carried out with 30 social studies teachers working in 13 different secondary schools in Arnavutköy district of Istanbul. Maximum variation sampling methods, which is purposeful, was used to determine the study group. By applying a semi-structured interview technique to the participants, data for certain days and weeks were collected and the interviews were recorded with a voice recorder. The obtained data were analyzed by a descriptive analysis method and examined in depth. As a result of the study, it has been concluded that the holidays and special days and weeks facilitates the learning of the social studies course topics, increasing the interest in the course, helping the realization of the objectives of the course, and being significantly effective in gaining the positive behaviors expected from the students.

Keywords: Ritual, holidays and special days and weeks, social studies program.

ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR

Tez konumu belirlememde ve çalışmamın her aşamasında bilgi ve tecrübeleriyle bana yol gösteren kıymetli hocam ve tez danışmanım Prof. Dr. Alper KESTEN'e kıymetli vaktini bana ayırdığı için teşekkürlerimi sunarım.

Değerli jüri üyelerinden kıymetli hocam Doç. Dr. Nevin ÖZDEMİR'e ve Doç. Dr. Şule EGÜZ'e teze sağladıkları katkılardan dolayı teşekkür ederim.

Ne zaman çalışmamı bitiremeyeceğimi düşündüğümde beni motive edip cesaretlendiren kıymetli arkadaşım Fatma BAYRAMBAŞ'a katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Çalışmamda görüşme yapabilecek öğretmenleri sağlayan Piri Reis İlkokulu Müdür Yardımcısı Melek Arslan'a, görev yaptığım Mehmet Akif Ersoy Ortaokulu Sosyal Bilgiler Zümresine, Türkçe Zümresinden Doğan Ilgın'a ve okul müdürümüz Mecit SÜREN'e katkılarından dolayı çok teşekkür ederim.

Yoğun çalışma gerektiren bu süreçte sabırla yanımda olan anneme, hayatımın her anında olduğu gibi çalışmamın her aşamasında da beni yüreklendirip cesaret veren, her türlü zorlukta yanımda olup desteğini benden esirgemeyen biricik eşim Mehmet Akif CAN'a, tezimi yazarken vaktinden çaldığım canım kızım Güneş'e ve minik bebeğim Günalp'e en içten dileklerle çok teşekkür ederim.

Sündüs GÜNEŞ CAN

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL VE ONAYI	i
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI	ii
TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ	viii
TABLolar DİZİNİ	ix
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	5
1.3. Araştırmanın Önemi	6
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	8
1.5. Sayıltılar (Varsayımlar).....	8
1.6. Araştırmanın Temel Kavramları	9
2. KURAMSAL ÇERÇEVE	10
2.1. Ritüel Kavramı ve Toplumdaki Yeri	10
2.2. Bir Ritüel Olarak Belirli Gün ve Haftalar	14
2.3. Belirli Gün ve Haftaların Türk Tarihinde Gelişimi.....	16
2.3.1. İlk Türk Devletlerinde Belirli Gün ve Haftalar	16
2.3.2. Osmanlı Devleti'nde Belirli Gün ve Haftalar	18
2.3.3. Cumhuriyet Dönemi'nde Belirli Gün ve Haftalar.....	20
2.4. Öğretim Programında Belirli Gün ve Haftalar.....	22
2.5. Okul Kültürünün Oluşmasında Belirli Gün ve Haftaların Önemi.....	23
2.6. Bir Ritüel Olarak Belirli Gün ve Haftaların Sosyal Bilgiler Dersiyle İlişkisi	23
2.7. Sosyal Bilgiler Programı ve Amaçları	24
2.8. Sosyal Bilgiler Dersinin Amaçları ile Belirli Gün ve Haftaların Amaçlarının Karşılaştırılması.....	26
2.9. Konuyla İlgili Araştırmalar	30
2.9.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	30
2.9.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	33
3. YÖNTEM.....	35
3.1. Araştırmanın Modeli.....	35
3.2. Araştırmanın Katılımcıları ve Örneklem Seçimi.....	35
3.3. Verilerin Toplanması.....	36
3.4. Verilerin Analizi.....	36
3.5. Geçerlik ve Güvenirlik.....	38
4. BULGULAR.....	39
4.1. Belirli Gün ve Haftalara Yönelik Öğretmen Görüşleri.....	40
4.1.1. Belirli Gün ve Haftaların Öğretmenler Açısından Anlamı	41
4.1.2. Belirli Gün ve Haftaların Öğretmenler Açısından Önemi	42
4.2. Belirli Gün ve Haftaların Öğrenciye Etkisi	43
4.2.1. Belirli Gün ve Haftalara Yönelik Öğrenci Tutumları	45
4.2.1.1. Belirli Gün ve Haftalara Yönelik Olumlu Öğrenci Tutumları	46
4.2.1.2. Belirli Gün ve Haftalara Yönelik Olumsuz Öğrenci Tutumları	48
4.2.2. En Fazla Öğrenci Katılımı Olan Belirli Gün ve Hafta	49
4.3. Belirli Gün ve Haftaların Sosyal Bilgiler Dersiyle İlişkisi.....	50
4.3.1. Belirli Gün ve Haftaların Sosyal Bilgiler Dersi Özelinde Önemi	57
4.3.2. Belirli Gün ve Hafta Planının Sosyal Bilgiler Dersi Açısından Önemi	59
4.3.3. Sosyal Bilgiler Dersinde En Fazla Etkinlik Düzenlenen Belirli Gün ve Hafta....	61
4.3.4. Belirli Gün ve Haftalarda Kullanılan Öğretim Yöntem ve Teknikleri	63

4.3.5. Belirli Gün ve Haftaların Sosyal Bilgiler Dersine Etkileri	64
4.3.6. Sosyal Bilgiler Dersi İçin En Gerekli Belirli Gün ve Haftalar	65
4.3.7. Belirli Gün ve Haftaların Sosyal Bilgiler Dersinde Değerlerin Kazandırılması Açısından Önemi	67
4.3.8. Belirli Gün ve Haftaların Sosyal Bilgiler Dersinde Becerilerin Kazandırılması Açısından Önemi	68
4.4. Belirli Gün ve Hafta Kutlamalarına Yönelik Öğretmen Görüşleri.....	69
4.4.1. Belirli Gün ve Hafta Kutlamalarında Etkili Olan Faktörler.....	72
4.4.2. Belirli Gün ve Hafta Kutlamalarında Karşılaşılan Zorluklar	74
4.4.3. Belirli Gün ve Haftalara Yönelik Öneriler.....	76
4.4.3.1. MEB Listesindeki Belirli Gün ve Haftaların Değiştirilmesine Yönelik Öneriler.....	80
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	83
5.1. Sonuç.....	83
5.2. Tartışma.....	84
5.3. Öneriler	93
KAYNAKÇA	95
EKLER.....	102
ÖZGEÇMİŞ.....	106

SİMGELER VE KISALTMALAR

MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
BGH	: Belirli Gün ve Haftalar
EBA	: Eğitim Bilişim Ağı
ABD	: Amerika
ÇKP	: Çin Kominist Partisi
ÇHC	: Çin Halk Cumhuriyeti
NATO	: Kuzey Atlantik Anlaşması Örgütü
akt.	: Aktaran

TABLolar DİZİNİ

Tablo 2.1. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda Beceriler.....	25
Tablo 2.2. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda Değerler.....	25
Tablo 3.1. Konuya İlişkin Oluşturulan Temaların Alt Temalara Göre Dağılımı	37
Tablo 4.1.Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Belirli Gün ve Haftalara Yönelik Görüşleri.....	40
Tablo 4.2. Belirli Gün ve Haftaların Öğrenciye Etkisine İlişkin Öğretmen Görüşleri	44
Tablo 4.3. Belirli Gün ve Haftaların Sosyal Bilgiler Dersiyle İlişkisine Yönelik Öğretmen Görüşleri	50
Tablo 4.4. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Belirli Gün ve Hafta Kutlamalarına Yönelik Görüşleri.....	69

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın amacına, önemine, sınırlılıklarına, sayılıtlarına ve konu ile ilgili tanımlanması gereken temel kavramlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Eğitimin temel amacı bireylerin içinde yaşadığı topluma uyumunu sağlamaktır (Taş, 2019). Dolayısıyla bireylerin aynı toplum içinde sağlıklı bir biçimde yaşayabilmeleri için bazı kültürel değerleri ve becerileri kazanmaları gerekmektedir, bunu en iyi gerçekleştirecek olan kurum ise okullardır.

Okul, genellikle gençlerin iş piyasasına girmeleri ve yetişkinlikte kendilerini gerçekleştirmeleri için gerekli bilgi ve becerileri öğrendikleri yer olarak anlaşılır. Ancak modernitenin doğuşundan günümüze kadar devlet okulları, ulusun vatandaşlarının sosyalleşmesinde de önemli rol üstlenmiştir (Meşeci Giorgetti, 2019: 82). Okulların temel görevlerinden biri de okul programında açık olarak belirtilen veya belirtilmeyen değerleri bireylere öğretmek, öğrencileri belirlenen kurallar doğrultusunda disipline etmek, onların ahlaki gelişimine katkıda bulunarak karakterini olumlu yönde etkilemektir (Akbaş, 2008). Bunu uygularken de en önemli eğitim ritüellerinden biri olan belirli gün ve haftalar ile ilgili etkinliklerden büyük ölçüde yararlanır.

Öğretmenlerin rehberliğinde öğrencilerin bilgi edinmelerine, edinilen bilgilerin davranışa dönüştürülmesine önemli fırsatlar yaratan belirli gün ve haftalarda yapılan etkinlikler; süreklilik arz eden, farklı bilgi, beceri ve davranışlar gerektiren eğitim etkinlikleridir. Bu bağlamda belirli gün ve haftalar; öğrencilerin yeteneklerinin farkına varmaları ve becerilerini çeşitlendirmeleri için önemli bir uygulama alanıdır (Göçer, 2004). Avcı'ya (2007) göre; yarışma ve karşılaşma etkinlikleriyle bunların sonunda düzenlenen ödül törenleri, belirli bir günü ya da haftayı anma törenleri ulusal günlerin kutlandığı törenler, okul kermesi, okul gecesi, yıl sonu kutlamaları, mezuniyet töreni gibi etkinlikler okulun sosyalleşmesini sağlayan unsurlardır (Şahin, 2013).

İlk Çağlarda eğitim din üzerine kuruluyken ulus devletlerin ortaya çıkmasıyla eğitim politikalarında değişikliğe gidilmiş, örneğin ilk ve ortaokullarda öğrencilere vatansever duygular aşılayarak onlarda milli bir karakter oluşturmak amaçlanmıştır (Kaplan, 1999: 115-123). Dolayısıyla ulusal kutlamaların halk üzerinde etkili olduğu görülmüş, çocukları etkileyebileceği düşünülerek özellikle okullarda bu törenlere

önem verilmeye başlanmıştır. Günümüzde birçok ülkenin bu amaçlarla okullarda ulusal kutlamalara yer verdiği de bilinmektedir.

Dünyada okullarda yapılan belirli gün ve hafta etkinliklerine bakıldığında yapılan bu etkinliklerin genel olarak; milli duyguları uyandırma, dayanışma içinde yaşama, kendi milletine ve kültürüne bağlı olma gibi duyguları barındırdığı görülmektedir (Aksakal, 2021). Avrupa'nın birçok ülkesinde ulusal bayramlar, İrlanda'daki Aziz Patrick Günü gibi okulda kutlanan dini-kültürel uygulamalarla ilgilidir (Lo ve diğerleri, 2019: 7). Örneğin Polonya'da;vatansever duyguları uyandırmak için 2011'de Sürgün Askerleri Anma Ulusal Günü ilan edilmiştir. Polonya kültürel kimliğinin oluşumu için bu gün önemlidir. Ukrayna'da ise tarihsel hafızanın oluşması için 8 Mayıs Hafıza ve Uzlaşma Günü, 9 Mayıs Zafer Bayramı, 21 Kasım Haysiyet ve Özgürlük Günü gibi günler kutlanmakta, özellikle gençlerin ulusal ve vatansever bir şekilde yetişebilmesi için belirli günlerin okulda kutlanmasına önem verilmektedir (Yılmaz, 2021). Kovalchuk (2013), okullarda belirli gün ve haftaları kutlamanın temel amacının toplumun pekişmesi ve ulusal fikrin yaygınlaşması olduğunu belirtmekte ve bu etkinliklerin öğrencilerin vatansever duygularının eğitimi etrafındaki uyumuna katkı sağladığını vurgulamaktadır (Aktaran Verbytska ve diğerleri, 2019: 36).

Amerika Birleşik Devletlerinde, belirli gün ve haftaların ortaya çıkmasında diğer ülkelerde olduğu gibi yurtseverleri kavramı ön plana çıkmış; düzeni oluşturmak, halkın dayanışmasını sağlamak için okullarda belirli gün ve haftaları kutlama ritüelleri oluşturulmuştur. Yoğun yabancı akımı Amerika'da "Amerikalı Olma" fikrinin yaratılması ihtiyacını da ortaya çıkarmıştır (Tüter, 2009). 20.yüzyılda okullarda da yeni resmi tatil günü (public holiday) ve günlük bayrak ritüelleri belirlenmiştir (Hobsbawm, 2002). 20.yüzyılda Almanya'nın eğitim politikasında belirli gün ve haftaların amacı diğer ülkelerle benzerlik göstermektedir. 30 Ocak İmparatorluk Günü, 20 Nisan Führer Günü, 1 Mayıs İşçi Günü, 9 Kasım Langemarck ve Kahramanları Anma Günü bu dönemde kutlanan ulusal bayramlardan birkaçıdır. Handle' e (1999) göre okullarda 17 Haziran, 3 Ekim, Alman Birliği Günü gibi milli günlerin kutlanmasından, milli anma törenlerinin yapılmasından sakınılır. Bunun yanında Almanya'da eğitimcilerin büyük çoğunluğu, milli marşın ve bayrağın ulusal bağlılık duygusu oluşturduğu düşüncesine katılmamaktadır (Meşeci Giorgetti, 2016). Almanya'da okullarda ritüeller, politik telkinlerden ziyade öğrencilerin farklı

toplumsal statülere geçişlerinde önemli yer tutar. Schultüte ritüeli, bunlardan en yaygın olarak uygulananıdır. Bu ritüelde çocuğun okula başladığı ilk gün bir huninin içine meyve ve şekerleme doldurulur ve çocuğa verilir (Selçuk, 2019). Böylece çocuğun zihninde okul kavramıyla ilgili güzel şeyler oluşturulur.

Rus eğitim politikalarında ise geçmişte eğitim ritüellerinin çok önemli olduğu görülmektedir. Örneğin; Maarif Vekaleti Mecmuası'na (1937) göre, Türkiye Cumhuriyeti hükümeti 1937'de bir grup öğretmeni Sovyet Rusya'nın okullarında incelemeler yapmak üzere Rusya'ya yollamıştır. Bu öğretmenlerin Bakanlığa verdiği "Sovyet Rusya'da İlköğretim ve Eğitim İşleri" adlı raporda Rusya'da özellikle ilköğretim okullarında uygulanan ritüellerle ilgili bilgiler vardır. Bu raporda yazılanlara göre Rusya'da her ders yılının ilk günü şehirler süslenir, bütün caddelere resimler, bayraklar asılır ve büyük resmi geçitler yapılır. Çocuklar ilk gün, son dersten sonra kabileler halinde halkın ve devlet erkanının önünde mızıkalarla büyük resmi geçit yapar ve sokakta dolaşır. Birçok okulda çocuklar okulda en temiz elbiselerini giymiş bir halde toplanır, okul müdürü yeni gelen bu küçüklere "Moskova'ya Selam" diye başlayan çocuk seviyesine uygun heyecanlı bir konuşma yaparak, her birine birer demet çiçek verir. Tören bittikten sonra, çocuklar öğretmenleri ile sınıflarına girerler (Meşeci Giorgetti, 2016). Ancak günümüzde bu ritüellerin etkisinin azaldığı bilinmekle beraber bazı önemli günlerin Rusya'da kutlanıldığı görülmektedir (Taştan, 2012). Örneğin Modern Rusya'da; Ulusal Rusya Günü (12 Haziran), Ulusal Birlik Günü (4 Kasım), Zafer Bayramı (9 Mayıs) gibi birkaç tatil vardır (Linchenko ve Golovashina, 2019: 57).

Japon eğitim sistemine ve kültürüne bakıldığında Japonlar bireyden çok grup odaklıdır (Ekinci, 2010). Geçmişte olduğu gibi günümüzde de Japonlar, değerlerine ve geleneklerine sıkı sıkıya bağlıdır. Bu durum "Yaşlılar Günü", "Yaşlılar İçin Saygı Günü", "Kültür Günü" ve "İmparator'un Doğum Günü" gibi günlerde daha belirgindir (Erdoğan, 2003). Japonya'da eğitimde başka ritüeller de vardır. Örneğin zorunlu temel eğitim annelerin katıldığı önemli törenlerle başlar. Genel olarak Japonya'da kazandırılmak istenen değerler önemli gün ve haftaların ritüelleri ile kazandırılmaktadır.

Ülkemizde ise 1926'da oluşturulan ilkokul programında ilkokulun hedefleri "*genç nesli muhitine faal bir halde intibak ettirmek suretiyle iyi vatandaşlar yetiştirmek*" şeklinde kısa bir cümle ile açıklanmıştır. 1929 İlk Mektepler

Talimatnamesi'nde ilköğretimin amacı “*çocukların milli hayata uyum sağlamaları*” şeklinde belirtilmiştir. Bunun yanında dayanışmacı, ferdi menfaatlerini toplumun menfaatleri için feda etmeye hazır bir nesil yetiştirileceğini, öğrencilerin milli hassasiyetlerinin artırılması için milli bayramlardan istifade edilmesi gerektiği belirtilmiştir (Meşeci Giorgetti, 2016).

1929 İlk Mektepler Talimatnamesi'nin 36 ve 37. maddelerinde belirli gün ve haftalara şu şekilde yer verilmiştir:

Madde 36: Eğitimde, Türklük ve Türk vatani esas mihveri teşkil eder. Çocuklarda milli hislerin beslenmesi ve kuvvetlendirilmesi için her fırsattan istifade edilmelidir. Türk inkılabı ve bu inkılabın nimetleri, bu nimetlere ermek için yapılan büyük cidaller onlara layıkile anlatılmalıdır. Cumhuriyet Bayramı, 23 Nisan Bayramı gibi büyük milli günlerde mektepte tertip olunacak şenlikler ve müsamereler çocukların milli hassasiyetlerini arttırmak için en iyi fırsatlar verir. Bu fırsatlardan istifade edilmelidir.

Madde 37: Talebe vatanın ve milletin timsali olan bayrağı sevmeli ve ona hürmet etmelidir. Bunun için her ilk mektepte haftanın ilk günü sabahleyin ve son günü öğleden sonra bayrak merasimi yapılmak lazımdır (1929 İlk Mektepler Talimatnamesi, 1938).

Aynı talimatnamenin 125. maddesi mektepteki içtimai faaliyetler ile ilgilidir. Bu maddenin 10. bendi milli bayramların bu konudaki önemini vurgular. Bu maddeye göre; milli mekteplerde bayramların müfredat programlarında ayrıca zikredildiği böylece öğrencilerin mektebe ve mektep dolayısıyla büyük milli cemiyete katılmaları için devamlı heyecan kaynakları olduğu bu yüzden de bunlardan azami istifade edilmesi gerektiği ifade edilmiştir (1929 İlk Mektepler Talimatnamesi, 1938).

1936 İlkokul Müfredat Programı'nda da diğer dönemlerdeki gibi dönemin iktidarına ait görüşlerin okullarda aşılmasına önem verilmiştir. Milli bayramların kutlanması ile Türk dili ve tarihi, Türkiye coğrafyası, yurttaşlık bilgisi, hayat bilgisi derslerinde her fırsatta bu duygunun kuvvetlendirilmesine önem verilmiştir. Yurdun türlü fırsatlarla tanınmasına yarayacak olan Tabiat Bilgisi derslerinde de milli duygunun kuvvetlendirilmesi gereğine işaret edilmiştir (Meşeci Giorgetti, 2016).

Günümüzde belirli gün ve haftalar, Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği çerçevesinde, ilköğretim ve

ortaöğretim kurumlarında kutlanılması kararlaştırılmış yılın belirli gün ve haftalarında öğrenciler, öğretmenler ve bazı kuruluşların birlikteliğiyle gerçekleştirilen, toplum değerlerine yönelik kutlama ve anma günleridir (eğitimsistem, 2019). Eğitim kurumunun türü ve özelliğine göre anılacak ya da kutlanacak belirli gün ve haftalar, Sosyal Etkinlikler Yönetmeliğinde(2020), yer alan belirli gün ve haftalar (zorunlu hariç) arasından sene başı öğretmenler kurulunda belirlenir. Bu belirlemede, belirli gün ve haftaların eğitim kurumunun türü ve özelliği, eğitim kurumunda uygulanan öğretim programları, okutulan derslerle olan doğrudan veya dolaylı bağlantısı ile zümrelerin talepleri dikkate alınır. Sene başı öğretmenler kurulunda belirlenen belirli gün ve haftaların; sınıf içi, sınıflar arası, eğitim kurumu düzeyinde ya da eğitim kurumu dışında gerçekleştirilmesine yönelik planlanması ile öğrenci kulüplerine dağılımı sosyal etkinlikler kurulunca yapılır. Ayrıca anma ve kutlama etkinlikleri, sorumlu kulüp öğrencileri tarafından yapılabileceği gibi sorumlu kulübün rehberliğinde aynı veya farklı sınıf veya kulüplere üye öğrencilerce de gerçekleştirilebilir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2019).

1.2. Araştırmanın Amacı

Milli Eğitim Bakanlığı Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği'ne (2020) göre, okullarda kutlanacak ulusal ve resmî bayramlar ile mahalli kurtuluş günleri; 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 19 Mayıs Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı, 30 Ağustos Zafer Bayramı ve Mahalli Kurtuluş Günleri'dir. Okullar bu günlerin kutlanması ile ilgili okul içi ya da okul dışı etkinliklere katılırlar. Öğrencinin sorumluluk almasında, okula karşı olumlu tutum sergilemesinde, sosyalleşmesinde belirli gün ve haftaları anma/kutlama etkinliklerinde öğrencilerin görev almasının gerekli olduğu bilinmektedir (Piji Küçük ve diğerleri, 2020). Karapınar ve Alp'e (2019) göre de bu etkinlikler, çocukların sorumluluk sahibi olmalarına, vazife bilincinin oluşmasına, sosyalleşmelerine, yaşamı yaşayarak öğrenmelerine, kabiliyetlerini zenginleştirmelerine ve yaşadıkları ortama uyum sağlamalarına etki edecektir. Bu amaçları gerçekleştirirken bazı dersler ön plana çıkmaktadır. Bu derslerden en önemlisi de sosyal bilgiler dersidir. Yarar Kaptan'ın (2019) dediği gibi, hayat bilgisi dersinden sonra öğrencilerin sosyal yaşama hazırlanması ve istenen değerlerin öğrencilere kazandırılması sorumluluğunu diğer derslerden daha fazla üstlenen ders, sosyal bilgiler dersidir.

Çok disiplinli bir yapıya sahip olan sosyal bilgiler dersi, sosyal ve insanla ilgili diğer bilimlerin içerik ve yöntemlerinden yararlanarak, insanın fiziksel ve sosyal çevresiyle etkileşimini zaman boyutu içinde disiplinler arası bir yaklaşımla ele alan ve küreselleşen bir dünyada yaşamla ilgili temel demokratik değerlerle donatılmış, düşünen, becerili, demokratik vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlayan bir çalışma alanı olarak tanımlanabilir (Doğanay, 2004:17). Sosyal bilgiler dersinin en önemli amaçlarından biri, öğrenciye toplumsal kişilik kazandırmaktır. Toplumsal kişiliğin en önemli özelliği ise iyi bir vatandaş olmaktır. İyi bir vatandaş görev ve sorumluluklarını bilen ve çevresindeki olaylara karşı bilinçli olan kişidir (Sözer, 1998). Aykaç'a (2007) göre, sosyal bilgiler dersinin temel amacı; çevreye, topluma ve insanlığa karşı görev ve sorumluluklarını öğretmek için öğrencilere belli beceri ve davranışların kazandırılmasıdır. Dolayısıyla bu amaçların en iyi şekilde gerçekleştirilmesine olanak sağlayan alan, belirli gün ve haftalar etkinlikleridir. Buna göre öğrenciler; belirli gün ve haftalar etkinliklerinde kendilerini daha iyi ifade edebilecek, sosyalleşmeleri ve topluma uyumları daha hızlı olacak, toplumda sağlıklı ve mutlu bireyler olarak yaşayacaklardır (Piji ve diğerleri, 2020). Bu bağlamda çalışmanın amacı belirli gün ve haftaların sosyal bilgiler dersi konularının öğretilmesi açısından önemini ortaya çıkarmaktır. Bu konudaki öğretmen görüşlerini değerlendirmek için araştırmada; ortaokul sosyal bilgiler dersi öğretmenlerinin konuyla ilgili sorunlarını, duygu ve düşüncelerini, süreci nasıl kullandıklarını ortaya koymak amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Günümüzde okulların en önemli görevi bireyleri toplumsallaştırmasıdır. Toplumsallaşma ilk olarak aile kurumunun görevi iken bu görevi süreç içerisinde okullar devralmaktadır. Böylece devlet de okullar yardımıyla varlığını sağlam bir yapıda devam ettirmektedir. Okullar toplumsal dayanışmayı ön plana alarak bir milletin kültürünü, değerlerini bireylere aktarmaktadır. Durkheim (2004), toplumlardaki ortak değerler ve inançlar zayıflarsa toplumun dağılma tehdidi ile karşılaşacağına inanır. Bu bağlamda öğrenciye ahlaki değerleri kazandırmak, vatanseverlik duygusunu aşlamak, öğrencinin sorumluluklarının bilincinde olmasını sağlamak için okulda düzenlenen belirli gün ve haftalar etkinliklerine öğrencilerin katılımı önemlidir. Öğrenciler bu etkinliklere katılarak bir dayanışma içinde olacaklar, aynı duyguyu ve bağlanmayı yaşacaklarından aralarındaki toplumsal farklar da ortadan kalkmış olacaktır. Böylece öğrenciler ortak değerlere saygı gösterecekleri bir

gurubu oluşturmuş olacaktırlar. Şişman ve Küçük'e (2011) göre de ulus için özel anlamı olan zamanların ve olayların okulda anılması, kutlanması, ulusal kültürün okul tarafından sürekli olarak yeniden üretilerek öğrencilere ulusal kimlik kazandırılması sağlanmaktadır.

Belirli gün ve haftalar ritüeli ile bireyler aynı amaç için bir araya gelirler ve bireyler arasında bir birliktelik oluşur. Örneğin; normal şartlar altında anlaşılamayan iki öğrenciye aynı etkinlikte görev verildiğinde birbirlerini tanıma fırsatı bulup birbirlerine saygı duymaları sağlanabilir. Ayrıca coşkuyla esaslı bir şekilde organize edilmiş ulusal bayramların çocuklar üzerinde etkili olabileceği bilinmektedir (Kertzer, 1988).

Belirli gün ve haftaların amaçlarıyla sosyal bilgiler dersinin amaçları arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Sözer'in (1998) de ifade ettiği gibi ilköğretim okullarındaki belirli gün ve haftaların öğretim amaçları, sosyal bilgiler öğretiminin amaçlarından bağımsız değildir. Türk ulusu için evrensel ya da ulusal anlamda büyük değer taşıyan belirli gün ve haftalara ilişkin ilgi uyandırmak, çocukların okul ile çevre arasında ilişki kurmalarını sağlamak, toplum için önemli ve yararlı olan konuları onlara yeterince tanıtmak, toplumsal ve kültürel yönlerden onların gelişmelerini sağlamak, belirli gün ve haftaların amaçlarındandır (Akdemir, 2014). Millî ve dinî bayramlar, mahallî kurtuluş ve kutlama günleri, önemli olaylar, belirli gün ve haftalardan yararlanılarak öğrencilerin tarihsel duyarlılığı ve milli bilinçleri geliştirilmesi Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nın uygulanmasında dikkat edilecek hususlardan biri olarak kabul edilmiştir (MEB, 2018). Dolayısıyla sosyal bilgiler öğretmenleri belirli gün ve haftaları dersleriyle ilişkilendirerek anlatırlarsa öğrencilere kazandırılmak istenen değer ve becerilere ulaşılması daha kolay olacaktır.

Alan yazında belirli gün ve haftalara ilişkin bazı çalışmalar olduğu dikkat çekmektedir. Ancak sosyal bilgiler öğretmenlerinin belirli gün ve haftalara yönelik görüşleriyle ilgili çok az çalışmaya rastlanmıştır. Halbuki ulusal günler, belirli gün ve haftalar bir milletin var oluşunun derin yönlerini ve anlamlarını ifade etmesi açısından son derece önemlidir. Yani kim olduğumuz ve nereden geldiğimiz konusunda farkındalık yaratır (Akdemir, 2014). Ayrıca milli günler, ulusun ve devletin siyasi sembolizminin bir parçasıdır (Ateş Durç, 2020). Çünkü Türk eğitim sistemi; milli bayramlar, törenler ve çeşitli ritüellerle ulusal değerleri öğrencilere aşlayarak Türk tarihini öğrencilere sevdirmeyi amaçlamaktadır (Aksakal, 2021). Dolayısıyla belirli

gün ve haftaların önemini ortaya koyacak derslerin başında sosyal bilgiler dersi gelmekte, bu nedenle sosyal bilgiler öğretmenlerinin bu konudaki görüşlerini belirlemek önemli görülmektedir. Bu bağlamda bu araştırmanın genel amacı; sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde anılan/kutlanan belirli gün ve haftalara ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. “Belirli gün ve haftalar, sosyal bilgiler öğretmenleri için ne anlam ifade etmektedir ve önemi nedir?”

2. “Sosyal bilgiler dersinde, belirli gün ve haftalarda düzenlenen etkinliklerin öğrenciye etkilerine ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?”

3. “Sosyal bilgiler dersinde, belirli gün ve haftalarda düzenlenen etkinliklerin planlanması, uygulanması ve amacının ne ölçüde gerçekleştiğine ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?”

4. “Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, BGH kutlanmasında etkili olan faktörlere ve süreçte karşılaşılan zorluklara yönelik görüşleri ve bunların çözümüne ilişkin önerileri nelerdir?”

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma;

- İstanbul Arnavutköy ilçesindeki 13 ortaokul ve 30 sosyal bilgiler öğretmeni,
- Çalışma grubundaki öğretmenlerin araştırmacı tarafından hazırlanan veri toplama aracına verdikleri cevaplar,
- Araştırmacının ulaşılmış olduğu kaynaklar,
- Verilerin analizi bölümünde ayrıntılı olarak yer alan tüm uygulamalar ile sınırlıdır.

1.5. Sayıltılar (Varsayımlar)

Bu araştırmada;

- Kullanılan ve toplama aracının araştırmanın amacına ve konusuna uygun olduğu,
- Kullanılan veri toplama aracının kapsam ve geçerliliği için alınan uzman görüşlerinin yeterli olduğu,

- Veri toplama sürecinde katılımcıların sorulara objektif olarak ve içtenlikle cevap verdikleri varsayılmıştır.

1.6. Araştırmanın Temel Kavramları

Ritüel: Toplumun etkisi ve katılımıyla geçmişten günümüze aktarılan ritmik hareket ve sembolleri temsil eden toplumsal bir olgudur (Karaman, 2010).

Belirli Gün ve Haftalar: MEB İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği çerçevesinde ilköğretim ve ortaöğretimde kutlanılması öngörülmüş, toplumun değerlerini temele alan kutlama ve anma günleridir.

Sosyal Bilgiler: Değişen ve gelişen çağda bilgiye dayanarak karar alıp problem çözebilen, etkin vatandaş yetiştirmek amacıyla sosyal ve beşeri bilimleri kaynaştırarak kullanan bir öğretim programıdır (Öztürk, 2016).

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

Belirli gün ve haftalar terminolojik olarak hayatımıza sonradan girmiş bir kavram olmakla beraber, alan yazın incelediğimizde belirli gün ve haftaların ritüel olarak kabul edildiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla bu bölümde öncelikle ritüel kavramı ele alınarak toplumdaki yeri ve işlevlerinden bahsedilmiş, dünyada ve ülkemizde bazı ritüellere değinilmiş ve sonrasında Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda bir ritüel olarak belirli gün ve haftalar ele alınmıştır.

2.1. Ritüel Kavramı ve Toplumdaki Yeri

Bir toplumu oluşturan bireylerin bir araya gelerek milli bir kimlik oluşturabilmeleri için ortak bir kültüre ihtiyaçları vardır. İnsanları, milletleri var eden şey onları oluşturan geçmişleri yani kültürleridir (Yılmaz, 2021). Kültür, milletleri meydana getiren maddi ve manevi değerlerin bütünüdür (Çolak, 2018; Şahin, 2013). Parekh'e (2002) göre kültür bir toplumun ruhudur. Kültürü ayakta tutan unsurların başında ise ritüeller gelmektedir. Çünkü ritüeller toplumdaki kültüre paralel olarak oluşturulmuş ve süreklilik arz eden törensel etkinliklerdir (Alğan, 2014). Toplumsal kimlik için gerekli bilgilerin insan belleğinde korunması gerekmektedir ve bu bilgilerin bellekte korunabilmesinin yolu ise ritüellerdir; örneğin yazısız kültürlerde bayram, ayin gibi ritüellerin tekrarlarla toplumsal kimlik korunmaya çalışıldığı bilinmektedir (Murtezaoğlu, 2012).

Ritüel, toplumun etkisi ve katılımıyla geçmişten günümüze aktarılan ritmik hareket ve sembolleri ifade eden toplumsal bir olgudur (Karaman, 2010). Ritüel ilk olarak 19. yüzyılda ele alınmış olup öncelikli olarak din kavramı içinde incelenmiş, kavramın birçok tanımı geliştirilerek çalışmalarda da birleştirilmeye çalışılmış ayrıca bazı alanlarda ritüel toplumsal bir mekanizma olarak kabul edilmiştir.(Akyol, 2009). Tekeli (2010:40) ritüeli ayinle aynı anlamda kullanmış ve ritüelin toplumsal gelişmenin ilk aşamasında ortaya çıktığını belirtmiştir. Bolat (2007) ise ayinin doğa üstü güçleri topluma yararlı hale getirmek için tekrarlanan davranışlar olduğunu, yani ritüellerden oluştuğunu ve daha çok dini anlam çağrıştırdığını belirtmiştir. Buna karşılık ritüeller ilk başlarda din tarafından kullanılan bir terim olsa da günümüzde antropoloji, sosyoloji, psikoloji gibi sosyal bilim alanları tarafından yaygın olarak kullanılmaktadır (Demirhan ve Öztürk, 2020). Hatta ritüeli ilk kez tartışanlar sosyologlardır ve sosyologlar arasında bunu tartışanlardan biri de Durkheim'dir

(Durkheim, 2005). Durkheim’ın üç ritüel kriteri; kutsallık, sosyal dayanışmayı geliştirme ve sosyal düzeni koruma üzerinedir (Etzioni, 2002; Quantz, 1999). Aslında ritüeller dinsel anlamda ortaya çıkmış olsa da sonuç olarak toplumsal bir işlevi yerine getirmektedir (Murtezaoğlu, 2012).

Jill Suttie’ye (2020) göre “Neden ritüellere ihtiyaç duyarız?” sorusunun cevabı aslında çok açıktır. Ritüellere ihtiyaç duyarız çünkü ruh halimiz üzerinde önemli etki bırakır, insanları birbirine bağlar ve kutsallık hissi yaratırlar. Böylece ritüeller bizi sıradan yaşam dışına çıkarıp bulunduğumuz zamanı anlamlı kılar. Ayrıca ritüeller, kolektif coşkuyu arttırıp insanlar arasında ilişkiyi güçlendirerek hayata anlam katmaktadır. Hatta yapılan araştırmalar, ritüellerle deneyim yaşayan insanların daha mutlu, az gerginlik ve üzüntü yaşadığını göstermektedir (Jill Suttie, 2020). Ritüeller toplumun ayrılmaz bir parçası olup kültürün oluşmasında, korunmasında ve devamlılığında işlevsel role sahiptir. Bireyler, doğal olarak toplumun bir üyesi olduklarından kendilerini isteyerek ya da istemeyerek bir ritüelin içinde bulacaklardır. Bireyin yaşam evreleri boyunca ritüeller gerçekleştirilir (Ngcobo, 2020). Alğan’a (2014) göre ritüel, toplumun kültürel unsurlarındandır. Şenlik, tören, karnaval, ayin gibi ritüeller belli kuralları, coşkuyu, sevinci günlük yaşamın dışına çıkarmayı içerdiği için aslında bir oyundur ve her oyun gibi bunlar da kültürü derinden etkilemektedir (Tekeli, 2010: 45-46). Kutlu’ya (2013) göre de insan doğası gereği ritüel bir varlık ve insanı toplumun içinde sosyal bir varlık olmasını sağlayan ritüellerdir. Her dönemde farklı milletlerde; sahip olunan değerlere (örf- adet), coğrafyaya, tarihe, dini inançlara göre tören ritüelleri şekillenmektedir. Bu törenler, özellikle dinin toplum içindeki devamlılığını sağlayan en önemli etkenlerdendir (Akçay, 2017). Zamanla bunlar değişime uğramış hatta bazı kültürler birbirinden etkilenip kültürel bir zenginlik oluşturmuşlardır. Geçmişten günümüze tüm kültürlerde ritüellere rastlamak mümkündür. Bu ritüellerin bazıları aynen kutlanırken bazılarında ise değişiklik yaşanarak günümüze kadar ulaşmıştır. Ritüeller toplumda bireylerin birbirine bağlanmasını ve toplumun güçlenmesini sağlayan bayram, tören, merasim, şenlik, festival gibi bileşenlerden oluşur. Bu bağlamda toplumda her dönemde ritüelleri ve ritüelleşme çabaları görülmekte, özellikle bazı kurumlar yılın belli dönemlerinde anıtlarda ya da abidelerde düzenledikleri tören ritüelleriyle toplumda duygusal anlamda bir birliktelik oluşturulmaya çalışılmaktadır (Demirhan ve Öztürk, 2020). Zaten ulusal törenlerin amacı, farkındalık yaratarak toplumun değerlerini pekiştirip

sürdürmektir ki bunu geçmiş, şimdiki ve gelecek nesilleri birbirine bağlayan güçlü araçlar olarak yaparlar (Elgenius, 2007). Bu anlamda ritüeller, toplumsal düzenin sağlanmasında önemli etkinliklerdir (Akçay, 2017). Eski Mezopotamya'da bahar bayramı, İran'da Nevruz, Osmanlı'da tören alayları, kurbanlar, özel olarak düzenlenen yemekler, Avrupa'da arındırma ritüelleri, yeni yıl törenleri vazgeçilmez ritüellerden sadece birkaçıdır (Akçay, 2017).

Bir milletin hem kültürünü hem de tarihini güçlendirerek bireylerin bir arada yaşama duygusunu arttıran ritüeller; toplumsal değerleri geçmişten geleceğe aktararak bir nevi köprü görevi üstlenmektedir (Alğan, 2014; Karaman, 2010). Ritüeller toplumun kimliğini keşfetmesine yardım eder, geçmişte yaşanan önemli olayları anımsatır ve geleceğe aktarılmasında katkıda bulunur böylece kültürün ayakta durmasını sağlar (Şahin, 2013). Bazen de hükümetler güçlü ve yeni bir toplumsal birliktelik ruhu için toplumsal, dini vs. gibi sembol ve ritüelleri başta eğitim kurumları olmak üzere birçok kurumda ve alanda devreye sokarak bireylerde demokratik bilinci güçlendirmeye çalışırlar (Demirhan ve Öztürk, 2020).

Ritüeller çok yönlüdür ve toplumu farklı şekillerde etkilemektedir. Örneğin ritüeller toplum içinde bir grup, bir örgüt oluşturmada etkili olabilir. Wulf (2002: 40) ritüellerin cemaat yarattığını, ritüeller olmadan cemaatlerin düşünülmemeyeceğini belirtmiştir. Ayrıca ritüeller farklı grupların ilişkilerini korumada da etkilidir. Örneğin ritüeller yoluyla toplum içindeki sınıfsal farklılığın normalmiş gibi hissettirilerek farklı gruplar arasında çatışma olmadan sınıfsal farklılığın var olduğu gibi sürdürülerek toplumun bütünleşmesi ve devamlılığı sağlanır (Alğan, 2014). Donnan ve Wilson'a (2002: 121) göre ise ritüellerin, toplumu bütünleştiren, toplumsal farkları ortadan kaldıran, farklı dinleri bütünleştiren bir işlevi vardır. Aynı zamanda ritüeller amaçlarına ve dönemlerine göre farklılık arz etmektedir. Mevsimsel, takvimsel veya dinsel kutlamalar insanları bir araya getirerek sosyalleşmelerin de önemli işlev görür (Koç, 2019). Ritüellerin toplumsal işlevine bakıldığında toplumda kolektif şuuru güçlendirdiği görülmektedir (Sağlık, 2019). Şöyle ki ritüele katılan kişilerde özgüven, güç gibi duygular oluşur ya da güçlenir, ritüel katılımcılar arasındaki birliktelik bağı güçlendirip kolektif birleşimi sağlar (Demirhan ve Öztürk, 2020; Karaman, 2010; Nar, 2014).

Ritüelleri birey odaklı, takvim odaklı, kriz odaklı olarak da ayırmak mümkündür. Örneğin birey odaklı ritüeller; doğum, sünnet, evlilik gibi daha dar

kapsamlyken takvim odaklı ritüeller; mevsimlerin başında ve sonunda yapılan daha geniş kapsamlı ve çoğunlukla grup odaklı olup daha büyük toplumsal aktivitelere yer verilen ritlerken kriz odaklı ritüeller ise genellikle bir kriz sonucunda ortaya çıkan bir savaş bir felaket sonucunda huzursuz ortamı aşmak için bir grup ya da kişi tarafından organize edilen ritlerdir(Karaman, 2010). Olgun (2016) ritleri ritüel kelimesinin latince kökünün “bir şey yapmak” anlamına gelen bilinçli oluşturulan semboller, bedensel davranışlar olarak tanımlamaktadır. Cazeneuve’a (1971:12-16) göre ise rit, belirli sınırlılıklar içinde esnekliğe sahip olabilen, kalıplaşmış aynı zamanda yinelenen kişisel ya da toplu eylemlerdir (Aktaran Şişman ve Küçük, 2011:1). Başka bir deyişle rit; kurban ve yağmur riti gibi dini tören ve tapınma şeklidir (Koca, tarihsiz). Ayrıca insan yaşamını düşünüldüğünde yaşamda üç önemli “geçiş” dönemi olduğu kabul edilmektedir ki bunlar: doğum, evlenme ve ölümdür (Tekeli, 2010:40; Yeşil, 2014).. İnsan bu evrelerden geçerken kendini birçok geçiş töreninin içinde bulmakta ve bu törenlerin temel amacı insanın yeni durumunu kutlamak, insanı geçiş sırasında karşılaşıacağı tehlikelerden korumaktır (Tekeli, 2010:40; Yeşil, 2014).

Literatür incelendiğinde ritüelin özellikleri ve işlevleri genel olarak şu şekilde sıralanabilir:

- Tekrar edici edimlerdir, belli aralıklarda belli yerlerde, belli bir düzende gerçekleştirilirler.
- Kişiyi bireysellikten toplumsala yönlendirir, kişi bireysel olarak farklı düşünse de toplumsal katılımlarda toplumsal düzene, otoriteye ayak uydurur.
- Sosyal ilişkileri güçlendirir.
- Gelenekleri canlı tutar.
- Sosyal güvenliği sağlar.
- Zamanı yapılandırarak bir düzen oluşturur.
- Belirsiz durumlarda kaygıyı azaltıp güven sağlar.
- Olağan dışı bir davranıştır.
- Toplumlumun belleğidir.
- Tutarlı ve mantıklıdır.
- Belli kurallara sahiptir, ritüel öncesi, ritüel anı ve ritüel sonrası aşamaları kurallarla belirlenir.
- Katılımcılara bilgi verir, iletişimi sağlar.

- İktidarların ya da statülerin meşruluğunu pekiştirir (Özbudun, 2010; Kutlu, 2013; Nar, 2014; Olgun, 2016; Ngcobo, 2020).

2.2. Bir Ritüel Olarak Belirli Gün ve Haftalar

Toplumunu oluşturan bireyler için bazı önemli günler vardır ki, bunlar kimi zaman coşkuyla kutlanılırken kimi zaman da üzüntüyle anılan günlerdir, her iki durumda da toplumda milli birlik oluşur ve beraber hareket etme arzusu doğar (Akbulut, 2014). Bastaban' a (2019) göre de bazı belirli gün ve haftalar insanı mutlu ederken bazıları da hüznü dolu anların yaşanmasına neden olur. Ancak o günlerin anılması, ön planda tutulması toplumda birlik ve beraberliğin oluşmasını sağlar. Özellikle sosyo-kültürel ritüeller toplumda grup dayanışmasını teşvik etmek için kullanılmaktadır (Lo ve diğerleri, 2019). Sosyokültürel yaşamın devamı için ritüellerin işlevleri önemlidir. çünkü ritüel toplumsal bir olguyu işaret etmekle beraber ritüele katılan bireyin de duygu ve düşünceleriyle ilgilidir (Karaman, 2010). Evrensel ve milli değerleri korumak için toplumu ilgilendiren konuları tanıtmak ve bu konuda bireyleri bilinçlendirmek, ilgilerini bu konulara çekmek için “belirli gün ve haftalar” adıyla okullarda anılan ya da kutlanılan gün ve haftalar bulunmaktadır (Sağlam ve Yaman, 2012). Akyol'a (2009) göre ritüellerin topluma öğretilmesinde, benimsetilmesinde okulların ve öğretmenlerin rolü büyüktür ve bu nedenle okullarda belirli gün ve haftalar kutlamaları göz ardı edilmemelidir. Bir ülkede yurttaşlık bilinci ne kadar gelişmişse kutlamalara/törenlere katılım yüksek olur ve bireyler kutlamalara coşkuyla katıldıklarında da yurttaşlık bilinçleri gelişir (Tekeli, 2010). Bireylerin hayatında nasıl önemli günler varsa, milletlerin hayatı için ayrılmaz birer parça konumunda olan önemli belirli gün ve haftalar da vardır. Bu bağlamda milletlerin inançları ve gelenekleri çerçevesinde eski çağlardan itibaren ayin, tören, şenlik, bayram gibi çeşitli kutlamalar yaptıkları bilinmektedir (Bolat, 2007). Bunlardan bayramlar, her milletin kendine has özellikleriyle var olan, toplumun bütün bireyleri tarafından benimsenen, bütün halkın ortak değerlerini simgeleyen günlerdir (Çolak, 2018). İnsanlığın gelişmesine bağlı olarak, ritüeller (ayinler) zamanla tören, şenlik, kutlama kavramlarıyla farklılaşmış mesela ayinlerin bir kısmı iktidarı meşrulaştırmak için tören haline dönüşürken diğer bir kısmı şenliğe dönüşmüş ve ticaretin gelişmesiyle panayır ya da fuar olgusu ortaya çıkmıştır (Tekeli, 2010:41-42). Özbudun (1997), amaç ve işlev bakımından ayini topluma mal edilen bir oluşum olarak belirtirken, törenin

belirli bir sınıfın/grubun veya iktidar sahibinin iradesinde ve daha çok iktidarı pekiştirme işlevi olduğunu ifade etmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı, İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği'nde, belirli gün ve haftaların okul veya kurumlarda kutlanabilecek ya da anılabilecek gün ve haftalar olduğunu belirtmektedir (MEB, 2019). Belirli gün ve haftalar; bir önderin rehberliğinde bireylere bilgi verilerek elde edilen bilgilerin davranışa dönüştürülmesinde fırsatlar sağlayan; aynı zamanda süreklilik arz eden, çeşitli beceri ve davranışlar gerektiren, birçok etkinlikli kapsayan uygulama alanıdır (Göçer, 2004). Belirli gün ve haftalar ulusların milli kimliklerini, kültür ve geleneklerini içine alan önemli günlerin ve tarihlerin bütününe ifade eder (Bastaban, 2019). Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği'ne (MEB, 2019) göre eğitim kurumunun türü ve özelliğine göre anılacak ya da kutlanacak belirli gün ve haftalar; Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği'nde (EK-8) yer alan belirli gün ve haftalar arasından sene başı öğretmenler kurulunda belirlenmektedir. Bu belirlemede, belirli gün ve haftaların eğitim kurumunun türü ve özelliği, eğitim kurumunda uygulanan öğretim programları, okutulan derslerle olan doğrudan veya dolaylı bağlantısı ile zümrelerin talepleri dikkate alınır. Sene başı öğretmenler kurulunda belirlenen belirli gün ve haftaların; sınıf içi, sınıflar arası, eğitim kurumu düzeyinde ya da eğitim kurumu dışında gerçekleştirilmesine yönelik planlanması ile öğrenci kulüplerine dağılımı sosyal etkinlikler kurulunca yapılır. Ayrıca anma ve kutlama etkinlikleri, sorumlu kulüp öğrencileri tarafından yapılabileceği gibi sorumlu kulübün rehberliğinde aynı veya farklı sınıf veya kulüplere üye öğrencilerce de gerçekleştirilebilir (MEB, 2019).

Toplumun bir araya getirmek, bireylerde milli ve ortak bilinç oluşturmak için ders dışı etkinliklerden biri olan belirli gün ve haftaların anılması/kutlanması etkinliklerine büyük önem verilmelidir (Taş, 2019). Çünkü belirli gün ve haftalar; var olan düzenin sağlanmasında önemli görevler üstlenmekte ayrıca milli değerlerimize bağlılığı, geçmişimize saygıyı arttırıp duygusal bir bağ oluşturarak genç kuşaklara bu konuda sorumluluklarını öğretmekte böylece belirli gün ve haftalar ritüelleri birey ve toplum için nelerin önemli ve gerekli olduğunu göstermektedir (Karaman, 2010). Bu ritüeller toplum içinde bir bellek işlevi de görmekte ayrıca bir ritüel olarak belirli gün ve haftalar, toplumun değerlerini geçmişten geleceğe aktararak kültürel süreçte önemli rol oynamaktadır (Nar, 2014). Kültürel belleğin ilk örgütlenme biçimlerini ise

ritüeller oluşturmaktadır (Assmann, 2001: 60-62). Ulus devletler de toplumda düzenledikleri ritüeller sayesinde toplumsal hafıza yaratmakta örneğin okullarda kutlanılan milli bayramlar ve törenler bütün toplumun hafızasında yer almaktadır (Demirhan ve Öztürk, 2020). Geçmişin yeniden üretilmesinde aracılık eden resmi törenler ve bayramlar; siyasi belleğin, tarihi tekrardan canlandırması veya üretmesi olarak tanımlanabilir (Mezkit Saban, 2019). Belirli gün ve haftalar ulusların hafızası için son derece önemli olduğundan ve toplumun kolektif hafızasının takvimsel sütunları olarak işlev gördüğünden dolayı önemli hafta ve anma günleri toplumda açık bir konu haline gelebilmekte ve bu ritüeller eğitim alanında kullanıldıklarında toplumun ya da ulusun temel özelliklerini ortaya çıkarabilmektedir (Lo ve diğerleri, 2019). Ayrıca ritüeller halk ile devlet arasında bir köprü görevi de üstlenmekte ve bunu daha çok törenlerle, belirli gün ve haftalarda düzenlenen etkinlik programlarıyla gerçekleştirmektedir (Kutlu, 2013). Siyasal iktidarlar da kendi meşruluklarını kabul ettirmek için belirli araçlar kullanırlar bunlardan en önemlileri belirli gün ve haftalar ritüelleridir (Ateş Durç, 2020). İktidarların gücüne göre şekillenen anma programları, katılımcıların kendi isteklerini yönetime kabul ettirme noktasında bir sosyal güç konumunda olup yıkıcı ya da bölücü olmaktan uzak daha çok toplumsal ve ekonomik kabullerin yönetimde yer almasına yöneliktir (Öncül, 2013). Ayrıca bu günlerin anılması ve kutlanmasıyla bireyler toplumsal açıdan önemli bilgiler edinirler, toplumu ilgilendiren konular hakkında daha duyarlı olurlar, böylece bireylerin bilinçli vatandaş olmaları sağlanmış olur (Karakoç Öztürk, 2014).

2.3. Belirli Gün ve Haftaların Türk Tarihinde Gelişimi

2.3.1. İlk Türk Devletlerinde Belirli Gün ve Haftalar

Geçmişten günümüze tüm toplumlara baktığımızda toplumlar ortak değerler geliştirip bireyler arasında birliktelik/dayanışma duygusunu oluşturmaya veya var olanı geliştirmeye çalışmışlar bunun içinde toplumsal ritüellerin kaynağı olan özel günler ön plana çıkmıştır. Toplumlar şenlik, kutlama, bayram gibi özel günlerini yaşadıkları coğrafyadan, tarihi olaylardan ya da geleneklerinden oluşturmuşlardır (Uzun, 2010).

Eski Türklerde önemli görülen; sefere çıkmak, düşmanı teslim almak ya da barış gibi olaylar törenlerle kutlanmış ve bu törenlerin kaynağını dini inanç, yaşamlarında önemli gördükleri nesnelere (at, demir), eğlenceler, giyinme ve süslenme oluşturmuştur (Bolat, 2007). Mesela Hun Türklerinde “sığır” ve “şölen” törenleri ya da baharın

gelişini kutladıkları anlar bayram niteliğinde ritüellere girmektedir (Mezkit Saban, 2019). Bayram kelimesini ilk tanımlayan Kaşgarlı Mahmut; bayram kelimesinin ilk halinin “bedhrem” şeklinde kullanıldığını ve Oğuzlarda bayram; sevinme, gülme günü olarak “bayram yeri” adı verdikleri çiçeklerle süslenen meydanda kutlanıldığını belirtmiştir (Atalay, 1985: 263-484). Hunlarda baharın gelmesine yönelik bazı adetler yerine getirilir ve çeşitli etkinlikler yapılarak “Gök Tanrı” ve “Yer” için at kurban edilirdi (Koca, 2014:51). Buna benzer şekilde Göktürkler de atalarına kurban kesip bayram kutlamalarını baharın başlangıcı olan beşinci ayda başlar ve “Gök Tanrı”, “Kutsal Yer”, “Su” için kurbanlarını keserler, o gün eğlenerek kımız içip tepük oynarlardı (Eberhard, 1996: 76). Uygurlar’da da benzer kutlama olarak martın dokuzunda “Soğuk Yemek Festivali” düzenlenir, bu festivalde birbirlerinin üzerine su serpilirdi (İzgi, 1989: 60). Yakutlar’da ise benzer kutlamalara mayıs ve haziranda yapılan “Ayı Toyon” bayramları örnek gösterilebilir (Bolat, 2007). Çin yıllıklarına göre Kırgızların da benzer törenleri olduğu görülmektedir ve İnan’a (1986:102) göre sonbaharın gelişi Türklerde bayram olarak kutlanırdı. Ayrıca Eski Türklerde genel olarak takvimsel ritüeller dikkat çekmektedir. Örneğin Ekrem’e (2016) göre Eski Türklerde yılın birinci ayında toy beyleri Hun hükümdarının otağında toplanıp önemli konuları ele alır, beşinci ayda boy halkı büyük bir şenlik düzenler, sekizinci ayda ise boy halkı bir araya gelip hayvanları sayarak istatistiğini yapardı.

Türk kültüründe yas törenleri de çok eski dönemlere dayanmaktadır. Örneğin Uygur Türkleri’nde ölünün arkasından ağıt yakılır ve acı haberi duyurmak için yakınları yüksek sesle ağarlardı (Öger, 2013). Göktürkler’de yas ritüellerinde ölü çadırda bekletilip bütün akrabalarının her biri ölü için at ve koyun kesip ölü çadırının önünde bunu ölüye kurban olarak sergiler ve akrabaları at üstünde çadırın etrafında yedi defa dolaşarak içlerinden biri çadırın önünde yüzünü bıçakla çizip yas tutmaya başlar yine yedi defa bu tekrarlanarak ölünün arkasından ağlardı (Sarıtaş, 2000:363). Ayrıca Eski Türklerden günümüze kadar ölüm törenlerinde yemek vermek ritüeli bulunmakta ve “yuğ” kelimesi ölünün ardından üç ya da yedi güne kadar verilen yemek olarak tanımlanmaktadır (Atalay, 1991:143). Oğuz ve Kıpçaklarda yas törenlerinde kurban olarak kesilen atların derilerinin sırtlara asma geleneği bugün Altaylılar ve Yakutların at kurban etme ritüeli törenlerde ayinin en önemli bir unsurunu oluşturmakta ve Yakutlar bu derilere “tabık” Altaylar ise “baldara” demektirler (İnan, 1995: 179).

İlk Türklerde kutlamaların inançlara ve yaşam tarzlarına göre şekillendiği görülmektedir (Koca, 2014). Hatta bazı Türk boyları seçmiş oldukları din ile eski geleneklerini/inançlarını birlikte yaşatmayı seçmişlerdir. Gagauz Türklerinin “kırklanma” ritüeli ile “vaftiz” ritüellerini birleştirmeleri bunun en güzel örnekleridir (Yeşil, 2014). Türkler İslamiyet’i kabul ettikten sonra da geleneklerini terk etmemişler bazı kutlama ritüellerini aynen devam ettirirken bazılarında küçük değişiklikler yapmışlardır. Örneğin İslamiyet’le birlikte törenlere dua ile başlama, töreni dua ile bitirme gibi eklemelerde bulunmuşlardır (Mezkit Saban, 2019). Türkler Orta Asya’daki milli bayramlarını ise İslamiyet’ten sonra “Nevruz” adında kutlamaya devam etmişlerdir (Koca, 2014). İslamiyet öncesi Türklerde Nevruz; takvime bağlı toyların en önemlisidir (Baykara, 2000). Bu tarihte (21 Mart) kutlama yemekleri, ölü ziyaretleri, temizlik gibi ritüeller ortaya çıkmıştır (Mezkit Saban, 2019). Bu yüzden nevrızla her şeyin tazelendiği, yenilediğine inanılmış ve bugün Türkler tarafından özel gün olarak kabul edilmiş olup çeşitli ritüellerle kutlamalar yapılmıştır (Tek, 2019).

2.3.2. Osmanlı Devleti’nde Belirli Gün ve Haftalar

Diğer milletlerde olduğu gibi Osmanlı’da da özel günler olup bu günler toplumun inanç sistemine, geleneklerine ve devletin siyasi yapısına göre çeşitlilik göstermiştir (Uzun, 2010). Ancak Osmanlı’da tören kutlamaları ilk Türk devletlerinden farklı olarak saray merkezli kutlanmaya başlanmış ve halkın törenlerdeki işlevleri sınırlandırılıp seçkin bir kesim bu törenleri düzenlemiş, belli bir kesim ise seyirci olmuştur (Mezkit Saban, 2019). Dini bayramlar haricinde kutlamalar daha çok padişahların cülusları, çocuklarının doğumu/sünneti gibi özel günler düzenlenerek bunlar gelenek haline getirilmiştir. Bu kutlamaların halk üzerinde etkisi yıllar geçtikçe azalmış bu nedenle yeni anlayışlar ortaya çıkmıştır (Yılmaz, 2011).

Uzun yıllar boyunca üç kıtada hüküm süren Osmanlı Devleti, farklı milletleri Osmanlı kimliği altında bir arada tutmayı başarmış fakat Fransız İhtilali ile ortaya çıkan ulusçuluk akımından en fazla etkilenen devletlerden biri olmuş ve bu olumsuz durumdan kurtulmak, himayesi altındaki milletlerin kendisine bağlılığını devam ettirmek için bazı reformlara yönelmiştir. Bunlardan en önemlileri; I. Meşrutiyet (1876) ve II. Meşrutiyet’in (1908)’ ilanıdır (Demirhan ve Öztürk, 2020). Çolak’ a (2018) göre Osmanlı Devleti son dönemlerinde imparatorluğunu devam ettirebilmek için 1908’de ikinci kez meşrutiyeti ilan etmiş ve imparatorluğunu yeniden

canlandırmaya çalıştığı “23 Temmuz 1908 Meşrutiyetin İlanı” Osmanlı Devleti’nde ilk milli bayram olmuştur. Mezkur Saban’a (2019) göre de milliyetçiliği ön plana çıkaran milli bayramlar, II. Meşrutiyet’in ilanı ile ortaya çıkmış ve 23 Temmuz 1908 “İyd-i Milli” bayramı olarak 1909’da kabul edilmiş ve milli bayram olgusu resmîlik kazanmıştır. Devletin son zamanlarında ve TBMM’nin açılmasından sonraki zamanlarda ilk milli bayramlar “İyd” olarak isimlendirilmiştir (Taş, 2002: 352). Osmanlı Devleti’nde dini bayramların yanında bu tarz milli günlerin düzenlenmesinin amacı ise Osmanlı toplumunu yeni değerlerle bir arada tutmaktır (Yılmaz, 2011). Osmanlı Devleti, yaşanan bazı olumsuz siyasi durumlar sonrasında toplumu bir araya getirmek için önemli günlerden yararlanmış. Örneğin, Balkan Savaşları sonrasında “Osmanlı Devleti’nin Kuruluşu” ve “İstanbul’un Fethi” etrafında kutlamalar gündeme getirilerek toplumda ortak hareket etme ve “millet olma şuuru” uyandırılmaya çalışılmıştır. Bu amaçla Darülfünun öğrencileri ile Türk Ocağı’na mensup gençler tarafından organize edilip devlet tarafından desteklenen ilk anma günü “İstiklal-i Osmani Günü” etkinlikleri benden kısa bir zaman sonra yapılan etkinlik “Fatih Sultan Mehmet Han-ı Gazi İhtifali” (İstanbul’un Fethi) törenleri olmuştur (Çoruk, 2016).

II. Meşrutiyet döneminde kutlanan bayramlardan biri de çocuklara yönelik 2 Mayıs 1916’da İstanbul’daki vakıf mekteplerinden öğrencilerin katılımı ile kutlanan “Çocuk Bayramı”dır (Açikel, 2010). Yine bu dönemde Gençlik ve Spor Bayramı’nın temeli olan “İdman Bayramı” kutlanan bayramlardandır. İdman Bayramı ilk defa 29 Nisan 1916’da kutlanmış ve sonraki dönemlerde ismi sürekli değişikliğe uğramış ve 1938’e kadar İdman Şenlikleri, Jimnastik Şenlikleri, Okullar Bayramı gibi isimlerle kutlanmıştır (Alkan, 2011). Bu bayramlar haricinde 1920, 1921 ve 1922’de İstanbul’da “Amele Bayramı”nın 1 Mayıs’ta kutlanıldığı da bilinmektedir (Bolat, 2007). Yine II. Meşrutiyet döneminde Türk Ocakları öncülüğünde Ergenekon, Nevruz bayramları yaygınlaştırılmış olup İttihat ve Terakki Partisi bu bayramları devlet töreni haline getirmiştir (Tepekaya, 2000).

İslamiyet öncesi Türklerde olduğu gibi Osmanlı’da da Nevruz, bahar bayramı ve yeni yılın başlangıcı olarak kutlanmış hem halk arasında hem sarayda farklı gelenek ve adetlerin oluşmasını sağlamıştır. Örneğin, padişahlar çocuklarının düğünlerini, oğullarının sünnetlerini ya da gazaya çıkma gibi törenler için baharı yani Nevruz beklediği bilinmektedir. Yine bu günde eğlenceler düzenlenmiş, eczanelerde yapılan

“Nevruziye Macunu” hem halk arasında hem sarayda bugüne özel tüketilmiş ayrıca bu güne özel bazı devlet adamları tarafından padişaha “Hediye-i Nevruziye” adıyla hediyeler verilmiştir (Dingeç, 2009).

Osmanlı’da bayram ritüelleri haricinde tören merasimleri de oldukça yaygındır. Devletin kurulmasından itibaren padişahın başkanlığında sabah namazından itibaren yeniçerilerin ve devlet erkanının belli bir düzen ve protokole uygun olarak katıldığı “divan-ı hümayun” toplantıları belli kurullarla tören şeklinde yapılırdı (Bolat, 2007). Osmanlı devlet geleneğinde önemli olan bir diğer tören ise padişah ile halkın yüz yüze geldiği “selamlık” denilen törendi (Türkkahraman, 1997). Osmanlı padişahları bu tarz törenlerle hem iktidarlıklarını pekiştirmişler hem de toplumda birlik ve beraberliği sağlamaya çalışmışlardır. Ayrıca bu özel günlerin Osmanlı toplumunun kültürünü zenginleştirdiği de bir gerçektir.

2.3.3. Cumhuriyet Döneminde Belirli Gün ve Haftalar

Millet olmanın getirmiş olduğu birliktelik duygusunu yaratmak ve yeni cumhuriyeti sağlam temellere oturtmak amacıyla Cumhuriyetin ilanı ile birlikte yeni törenler oluşturulmuş Türkiye Cumhuriyeti de Osmanlı Devleti gibi resmi ve gayri resmi tören ve ritüellerin gerçekleştirildiği bir politik ve sosyal yapıya bürünmüştür (Öncül, 2013). Osmanlı İmparatorluğunun yıkılmasından sonra yeni Türkiye’de imparatorluktan ulus devlete geçişin zorlu sürecinde, ülkede yeni bir algı oluşturulması gerekmiş ve buna yönelik politikalarda öncelik ulusu bir arada tutmak olmuş, bunun için de dini ve milli değerlerden faydalanılarak devleti diğer kurumlardan ayıracak törenlerin oluşturulması önem arz etmiştir (Öncül, 2013).

Bir milletin zaferleri, gelenek ve görenekleri o milletin kimliğini oluşturmada önemli bir faktördür (Özkural Köroğlu ve Satymova, 2021). 23 Nisan 1920’de TBMM’nin açılması, Türk halkının kendi iradesiyle yeni bir devlet kurması açısından önemlidir ve bu bağlamda milli mücadele dönemi bayramlarından ilki de “Hakimiyet Bayramı” olmuştur (Özçelik, 2011). 23 Nisan’ın çocuklarla anılmaya başlaması ise Kurtuluş Savaşı’nda öksüz ve yetim kalan çocukların korunması amacıyla 30 Haziran 1921’de Ankara’da faaliyete başlayan Himaye-i Eftal Cemiyeti’nin Mustafa Kemal’in desteğini alarak 23 Nisan 1923’te cemiyet adına yardım toplamaya başlamasıdır. Bu günde Himaye-i Eftal Cemiyeti rozetlerinin çocuklar tarafından yardım amaçlı satılması bu günü çocuklar açısından ön plana çıkarmış ve Mustafa Kemal’in de bu

faaliyetlere destek vermesi 23 Nisan'ı 1925'te "Çocuk Günü" ve 1926'dan itibaren de "Çocuk Bayramı" olarak kutlanmaya başlanmasını sağlamıştır (Özçelik, 2011). Bu bayram 1926'da "Milli Hakimiyet ve Çocuk Bayramı" olarak kutlanmaya başlanmıştır (Mezgit Saban, 2019). Daha sonra adı "23 Nisan Egemenlik ve Çocuk Bayramı" olarak kabul edilmiş ve 1979'da TRT tarafından "Dünya Çocuk Günü" olarak kutlanmaya başlanmıştır. Aynı yıl 23 Nisan'ın UNESCO tarafından "Çocuk Günü" olarak kabul edilmesiyle de çocuk bayramı uluslararası bir boyut kazanmıştır (Bolat, 2007).

29 Ekim 1923'te Cumhuriyet'in ilanı ve Mustafa Kemal'in cumhurbaşkanı seçilmesi haberinden sonra halkın sevinçle sokaklara dökülmesiyle Cumhuriyet Bayramı kendiliğinden ortaya çıkmıştır (Şapolyo,1935:199-201'den akt. Caymaz, 2007). Daha sonra 29 Ekim'in milli bayram olarak kutlanması, 1925'te çıkarılan bir kanunla gerçekleşmiş ve devlet adına yalnızca 29 Ekim'in tören yapılması karara bağlanmıştır ki cumhuriyet rejiminin halka benimsetilmesi ve siyasal kadronun kendini halka benimseteceği en önemli milli bayramlardan en gözdesi 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı olmuş ve bu yüzden halkın bu bayramlara katılımını sağlamak iktidarın önemli hedeflerden biri olmuştur (Alparslan, 2019). Dolayısıyla bu kutlamalar daha sonraki yıllarda özellikle Cumhuriyetin onuncu yıl kutlamalarında bürokratik bir şekilde yapılandırılmış ve Cumhuriyetin on yıllık icraatları Osmanlı Devleti ile karşılaştırılarak ve daha çok eski-yeni, geleneksel-modern gibi farklılıklar kutlamalarda halka anlatılmakta olan bir devlet bayramı haline gelmiştir (Caymaz, 2007). Buna bağlı olarak Cumhuriyetin 10. ve 15. yıl dönümü kutlamalarına her ilde büyük özen gösterilmiş ve sonraki yıllara da bu kutlamalar halka örnek olmuştur (Alparslan, 2019).

Bu dönemde kutlanan önemli belirli gün ve haftalardan biri de Yerli Malı ve Tutum Haftası'dır. Avrupa malları karşısında zor durumda kalan Osmanlı Devleti, son günlerinde yerli malı kullanımını arttırmak istemiş ve Cumhuriyetin ilk yıllarında da bu düşünce her alanda devlet politikası haline gelmiştir (Aydın, 2016). Örneğin, ülke ekonomisine destek için yerli malı teşvik edilmesi gerektiği özellikle bayanların moda diye yabancı malları kullanmamaları gerektiği ülkenin aydınları tarafından dile getirilmiştir (Başaran, 2005). 1929 Dünya Ekonomik Buhranı ile beraber daha ciddi önlemler alınmış, Milli İktisat ve Tasarruf Cemiyeti kurulmuş ve daha önce 1924'te ABD ve Batılı ülkeler tarafından ilan edilen Tasarruf Günü, 31 Ekim'de düzenli olarak kutlanırken ülkemizde 1929 yılı itibaren her yıl 12-19 Aralık tarihleri arasındaki

haftanın tüm günlerinin “Yerli Malı ve Tutum Haftası” olarak kutlanmasına karar verilmiştir (Özer, 2013). Kutlamalar okullarda yazı yarışmaları, yerli malı ile ilgili müsamere etkinlikleri şeklinde yapılırken, yatılı okullarda ülkemizde yetiştirilen ürünler dağıtılarak yerli malının önemine dikkat çekilmek istenmiştir. Ayrıca bu hafta sadece okullarla sınırlı kalmayıp tüm kurumlar tarafından kutlanmasına önem verilerek halkın ekonomiye desteği sağlanmıştır. Yerli Malı ve Tasarruf Haftası zamanla isim değiştirerek günümüze kadar gelmiş, 1934’te “Milli Ekonomi ve Yerli Malı Haftası”, 1936’da “Ulusal Ekonomi ve Arttırma Haftası”, 1946’da “Yerli Malı Haftası”, 1983’te “Tutum, Yatırım ve Türk Malları Haftası” olarak adlandırılmıştır (Aydın, 2016).

Genel olarak Cumhuriyet Dönemi’nde kutlanılan ulusal bayramların, belirli gün ve haftaların amacı; ulus-devlet kurma projesini hayata geçirmek, ulus bilincinin toplumda oluşmasını sağlamak ve halkın büyük bir kesiminin katılımını sağlamaktır (Alparşlan, 2019). Dolayısıyla Cumhuriyet Bayramı’nın coşkulu kutlanması için her türlü çaba sarf edilmiş ve her ilde milli bayramların kutlanılmasına büyük önem verilmiş, tüm halkın kutlamalara katılmasını sağlamak için özenle dikkat edilmiştir (Alparşlan, 2019). Daha öncede belirtildiği gibi devletler belirli gün ve haftalarla kolektif hafıza inşa edebilirler. Örneğin Cumhuriyet Dönemi’nde ilan edilen milli bayramlar ile anma günleri gibi ve Türkiye’de bu anlamda, siyasal ritüel oluşum örneklerine çokça rastlanmaktadır (Okur Çakıcı, 2016). Böylece toplumun milli cemaat olarak yeniden inşa edilmesinde; büyük törenlerin, bayramların, özel günlerin önemli olduğu görülmektedir.

2.4. Öğretim Programında Belirli Gün ve Haftalar

Eğitim programları incelendiğinde belirli gün ve haftalar, ilk kez 1968 ilkokul programında uygulamaya konulmuş olup (Arslantaş, 1989:10) daha sonra ayrı bir etkinlik olarak 1976’da çıkarılan yönetmelikle ele alınmıştır (Binbaşoğlu, 2000:39). 1998 ilköğretim programında da hayat bilgisi dersi ve sosyal bilgiler dersinde kutlanılacak belirli gün ve haftalar ayrıca belirtilmiştir (Şiringel, 2006).

Günümüzde, okullarda kutlanacak olan belirli gün ve haftalar, öğrencide belirli beceriler kazandıracak şekilde programda yer almaktadır. Belirli gün ve haftalar MEB İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği çerçevesinde, ilköğretim ve ortaöğretimde kutlanması öngörülmüş, toplumun değerlerini temele

alan kutlama ve anma günlerinden oluşmaktadır. Her eğitim öğretim yılı başında, MEB Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliğindeki (EK-8) belirli gün ve haftalar listesine göre sosyal etkinlikler kurulunda anılacak ya da kutlanılacak günler belirlenmektedir. Kurulda hangi belirli gün ve haftaların kutlanılacağına karar verilirken eğitim kurumunun türü ve özelliği, öğretim programları, zümrelerin talepleri de bu süreçte dikkate alınmaktadır (MEB, 2019). Dolayısıyla okullarda kutlanılacak belirli gün ve haftalar, çağın ve toplumun ihtiyaçlarına göre güncellenmekte listeye yeni belirli gün ve hafta eklenmekte veya listeden çıkarılmaktadır. Örneğin 15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü 2017 yılından bu yana listede yer alırken daha önce kutlanılan NATO Günü günümüzde artık kutlanılmamaktadır.

2.5. Okul Kültürünün Oluşmasında Belirli Gün ve Haftaların Önemi

Toplumsal kültür; ortak bir gelenekten ve ortak bir çevreden beslenen ortak inançları ve ortak düşünce tarzını içine alan bir yaşam alanı ve bu yaşam alanının başında ise okul gelmektedir (Paksoy, 2017). Okul, bir sosyalleşme alanı ve içinde birçok ritüeli barındırmakta, bu ritüeller de kültürün hem şekillenmesinde hem de sürdürülmesinde etkili olmaktadır (Lo ve diğerleri, 2019). Belirli gün ve haftalar, birtakım değerleri yaymada etkili olmakta, okulda kutlanan yarışmalar, ödül törenleri, belirli gün ve hafta etkinlikleri, kermesler, okul geceleri, yıl sonu kutlamaları, mezuniyet törenleri gibi birçok etkinlik, okulun sosyal boyutunu genişleterek okul kültürünün alanını belirginleştirmektedir (Avcı, 2007; Kutlu, 2013). Belirli gün ve haftalar bireyleri beklenen davranışa yönlterek onlarda ortak heyecan oluşmasını sağlamakta ve değerli olanı onlara göstermektedir (Gürkan, Kanatlı Öztürk ve Kumru, 2020). Belirli gün ve haftaların eğitim öğretimde etkin şekilde kutlanması ya da anılması; öğretmen, öğrenci, okul, idare ve veli arasında etkileşim sağlanarak ortak yaşam biçimleri geliştirmektedir (Çevik, 2013:26).

2.6. Bir Ritüel Olarak Belirli Gün ve Haftaların Sosyal Bilgiler Dersiyle İlişkisi

Her eğitim kurumunun temel amacı öğrencileri akademik anlamda geliştirirken aynı zamanda çağımızın gereklerine göre öğrencilerin sosyalleşmesini sağlamak ve bilgilerini günlük yaşamla ilişkilendirmesini sağlamaktır (Uygun ve Pektezel, 2019). Bunu yaparken her ders kendine ait farklı öğrenme araçlarını ders içeriğine entegre

etmeye çalışır. Bu anlamda sosyal bilgiler dersi için en önemli araçlardan biri belirli gün ve haftalardır. Çünkü sosyal bilgiler dersi içindeki kazanımların sınıfa aktarılmasında neredeyse tüm belirli gün ve haftalar yardımcı araç olarak kullanılabilir. Örneğin çevreyle ilgili haftalar coğrafyayı ilgilendirirken, şehitler ve Atatürk'le ilgili günler tarihi, insan haklarıyla ilgili günler vatandaşlığı, toplumu temele alan günler ise sosyoloji bilim dalının alanına girmektedir.

2.7. Sosyal Bilgiler Programı ve Amaçları

Etkili ve sorumlu vatandaş yetiştirmek, Türkiye'de Sosyal Bilgiler Programı'nın temel amacı olmakla birlikte, bireylere evrensel değerleri ve bir takım becerileri kazandırmakta program açısından önemlidir. Bunlar: bireyin ve toplumun ihtiyaçları, demokratik ilkeler, kazanımların birbiriyle tutumu, kazanımların gerçekleştirilebilme ihtimali, istenilen davranışları açıklayan bir dil kullanmadır (Öztürk ve Deveci, 2016: 20-21). Sosyal bilgiler dersinin diğer önemli amaçlarından biri de öğrencilere bu dersi sevdirmek ve derste öğrendiklerini yaşantılarında uygulamayı öğretmektir (Yapıcı, 2015).

Günümüz Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nın yapısı incelendiğinde programın yedi öğrenme alanından oluştuğu ve programın içeriğinin bu öğrenme alanlarına göre düzenlendiği görülmektedir (MEB, 2018: 11-12). Sosyal bilgiler dersi öğrenme alanları şunlardır:

1. Birey ve Toplum,
2. Kültür ve Miras,
3. İnsanlar, Yerler ve Çevreler,
4. Bilim, Teknoloji ve Toplum,
5. Üretim, Dağıtım ve Tüketim,
6. Etkin Vatandaşlık,
7. Kültürel Bağlantılar.

Öğrenme alanları; bilgi, beceri ve değerlerin birbiriyle ilişkili şekilde bir bütün olarak ele alındığı, öğrenmeyi organize eden disiplinler arası bir yaklaşımdır (MEB, 2018: 9).

Tablo 2.1. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda Beceriler:

---

1. Araştırma	15. Kanıt Kullanma
2. Çevre okuryazarlığı	16. Karar verme
3. Değişim ve sürekliliği algılama	17. Konum analizi
4. Dijital okuryazarlık	18. Medya okuryazarlığı
5. Eleştirel düşünme	19. Mekânı algılama
6. Empati	20. Öz denetim
7. Finansal okuryazarlık	21. Politik okuryazarlık
8. Girişimcilik	22. Problem çözme
9. Gözlem	23. Sosyal katılım
10. Harita okuryazarlığı	24. Tablo, grafik ve diyagram çizme ve yorumlama
11. Hukuk okuryazarlığı	25. Türkçeyi doğru, güzel ve etkili Kullanma
12. İletişim	26. Yenilikçi düşünme
13. İş birliği	27. Zaman ve kronolojiyi algılama
14. Kalıp yargı ve önyargıyı fark etme	

Tablo 2.2. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda Değerler:

---

1. Adalet	10. Estetik
2. Aile birliğine önem verme	11. Eşitlik
3. Bağımsızlık	12. Özgürlük
4. Barış	13. Saygı
5. Bilimsellik	14. Sevgi
6. Çalışkanlık	15. Sorumluluk
7. Dayanışma	16. Tasarruf
8. Duyarlılık	17. Vatanseverlik
9. Dürüstlük	18. Yardımseverlik

Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda; konular ayrı ayrı değil disiplinler arası bir yaklaşımla ele alınmakta, kazanımlar gerçekleştirilirken sosyal bilgiler öğretiminin temel ilkeleri göz önünde bulundurulmakta, sosyal bilimler olarak sosyal bilgiler ile yansıtıcı düşünme olarak sosyal bilgiler anlayışına önem verilmektedir (MEB, 2018). Ayrıca programda öğrencilere bilimsel yöntemler sezdirilmekte ve

öğrencilerin gerçek hayat problemleriyle karşılaştırılması sağlanmakta değer ve beceriler kazanımlarla birebir ilişkilendirilmekte, milli ve dini bayramlarla mahalli kurtuluş günleri, belirli gün ve haftalardan yararlanılarak öğrencide milli bilinç uyandırılmaktadır (MEB, 2018).

2.8. Sosyal Bilgiler Dersinin Amaçları ile Belirli Gün ve Haftaların Amaçlarının Karşılaştırılması

Öğrencilerin derse aktif katılabileceği, yeteneklerini ortaya çıkarabileceği ortamlar yaratmak, günümüz eğitim anlayışında önemlidir (Kartal, 2009). Her disiplin bu yaklaşımı gerçekleştirerek öğrencinin süreçte aktif katılımını sağlamak ister ancak etkinliklerin öğrenciyi sürece aktif katmasının yanında; toplumun değerlerini, kültürünü öğrenciye kazandırması da göz ardı edilemeyecek kadar önemlidir (Taş, 2019). Bu bağlamda, okul yaşamında belirli gün ve haftaların, öğrenciye bazı değerleri ve davranışları kazandırmasının büyük katkısı vardır. Özellikle bayram ve törenler, toplumun kültürünü, ulusal değerler doğrultusunda yeni nesillere aktararak bireylerin sosyalleşmesinde önemli unsurların başında gelmektedir (Avcı, 2007). Varış'a (1994) göre de okul çocuğun sosyalleşmesini ve toplumsal yönden onun gelişmesini sağlamaktadır. Bu amaçlar göz önüne alındığında, bu amaçlara ulaşmada kullanılacak etkinliklerin başında belirli gün ve haftalar gelmektedir. Bu etkinliklerin uygulama alanı bulduğu ve en ilişkili olduğu derslerden biri ise sosyal bilgiler dersidir. Çünkü sosyal bilgiler dersi doğası gereği ilköğretimde kültür aktarımının en fazla yapıldığı ders olarak göze çarpmaktadır (Gürel ve Çetin, 2018). Belirli gün ve haftaların hepsi sosyal bilgiler dersinde etkinlik olarak kullanılacak içeriklere sahip olmakla birlikte sosyal bilgiler dersinde genellikle kullanılan belirli gün ve haftalar şunlardır:

- Gaziler Günü (19 Eylül),
- 15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü,
- Ahilik Kültürü Haftası (8-12 Ekim),
- Cumhuriyet Bayramı (29 Ekim),
- Kızılay Haftası (29 Ekim- 4 Kasım),
- Atatürk Haftası (10-16 Kasım),
- Afet Eğitimi Hazırlık Günü (12 Kasım),

- Dünya Çocuk Hakları Günü (20 Kasım),
- Türk Kadınına Seçme ve Seçilme Hakkının Verilişi (5 Aralık),
- Mevlana Haftası (7 -17 Aralık),
- İnsan Hakları ve Demokrasi Haftası (10 Aralık gününü içine alan hafta),
- Tutum, Yatırım ve Türk Malları Haftası (12-18 Aralık),
- Enerji Tasarrufu Haftası (Ocak ayının ikinci haftası),
- Vergi Haftası (Şubat ayının son haftası),
- Sivil Savunma Günü (28 Şubat),
- Yeşilay Haftası (1 Mart gününü içine alan hafta),
- Girişimcilik Haftası (Mart ayının ilk haftası),
- İstiklal Marşı'nın Kabulü ve Mehmet Akif Ersoy'u Anma Günü (12 Mart),
- Tüketiciyi Koruma Haftası (15-21 Mart),
- Şehitler Günü (18 Mart),
- Türk Dünyası ve Toplulukları Haftası (21 Mart Nevruz Gününü içine alan hafta),
- Orman Haftası (21-26 Mart),
- Kanser Haftası (1-7 Nisan),
- Turizm Haftası (15-22 Nisan),
- Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı (23 Nisan),
- Kut'ül Amare Zaferi (29 Nisan),
- Vakıflar Haftası (Mayıs ayının ikinci haftası),
- Müzeler Haftası (18-24 Mayıs),
- Atatürk'ü Anma ve Gençlik Spor Bayramı (19 Mayıs),
- İstanbul'un Fethi (29 Mayıs),
- Çevre Koruma Haftası (Haziran ayının ikinci haftası),
- Zafer Bayramı (30 Ağustos),

- Mahalli Kurtuluş Günleri ve Atatürk Günleri ile Tarihi Günler (Gerçekleştiği Tarihlerde) dir.

Belirli gün ve haftaların amaçları ile sosyal bilgiler dersinin amaçları temelde aynıdır çünkü genel olarak her ikisi de toplumda bireylerin çevreye karşı duyarlı, sorumlu, etkin vatandaş olmalarını amaçlar. Ayrıca bir millet için milli bayramlar ve anma günleri birlik beraberliği simgeler (Açıkel, 2010), sosyal bilgiler dersi de milli duyguları ve toplumdaki birlik beraberliği ön plana alan bir ders olduğu için ikisinin de amaçları aslında aynıdır.

Belirli gün ve haftaların amaçları:

1. Farklı düşüncelere saygı duymayı,
2. Büyüklere saygı ve sevgi duymayı,
3. Toplumsal konularda bilinçli olmayı,
4. Atatürk'ü ve Türk büyüklerini tanımayı,
5. Yurt sevgisini geliştirmeyi,
6. Çevre bilinci oluşturmamayı,
7. Bireylerde hayvan sevgisini,
8. Tutumlu birey olmayı ve yerli malı kullanmayı teşvik etmeyi,
9. Kadın ve çocuk haklarını bilmeyi,
10. Milletlerarası iş birliğinin önemini,
11. Öğretmenlerin toplumdaki önemini,
12. Yardımlaşma ve iş birliğinin önemini anlayabilmeyi,
13. Sağlıklı yaşamının önemini,
14. Girişimci olabilme ve farklı ortamlara uyum sağlayabilmeyi,
15. Okuma alışkanlığı kazanabilmeyi,
16. Trafik kurallarına uyma ve ilkyardımanın önemini kavrayabilmeyi,
17. Mesleki dayanışmanın önemini,
18. Okulun önemini bilmeyi,
19. Eleştirel düşünebilmeyi,
20. Tüketici olarak hak ve sorumlulukları önemli olduğunu bilmek

şeklinde sıralanmaktadır (Çevik, 2013: 23).

Sosyal Bilgiler dersinin amaçlarına bakıldığında ise;

1. Vatanını milletini seven, haklarını bilen, sorumluluk sahibi, milli bilince sahip bireyler yetiştirmeyi,

2. Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı olarak Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasında yerini bilmelerini; demokratik, laik, milli ve çağdaş değerleri yaşatmayı,

3. Hukuk kurallarının herkes için bağlayıcı olduğunu, tüm kişi ve kuruluşların yasalar önünde eşit olduğunu gerekçeleriyle bilmelerini,

4. Türk kültürünü ve tarihini oluşturan temel öge ve süreçleri kavratarak millî bilincin oluşmasını sağlayarak kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kabul etmelerini,

5. Yaşadığı çevre ile dünyanın genel coğrafi özelliklerini tanıyarak insan ile çevre arasındaki etkileşimi açıklamaları ve mekânı algılama becerilerini geliştirmelerini,

6. Doğal çevrenin ve kaynakların sınırlılığının farkına varıp çevre duyarlılığı içerisinde doğal kaynakları korumaya çalışmalarını ve sürdürülebilir bir çevre anlayışına sahip olmalarını,

7. Doğru ve güvenilir bilgiye ulaşma yollarını bilen bireyler olarak eleştirel düşünme becerisine sahip olmalarını,

8. Ekonominin temel kavramlarını anlayarak kalkınmada ve uluslararası ekonomik ilişkilerde millî ekonominin yerini kavramalarını,

9. Çalışmanın toplumsal yaşamdaki önemine ve her mesleğin gerekli ve saygın olduğuna inanmalarını,

10. Farklı dönem ve mekânlara ait tarihsel kanıtları sorgulayarak insanlar, nesnelere, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirlemelerini, değişim ve sürekliliği algulamalarını,

11. Bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgi ve iletişim teknolojilerini bilinçli kullanmalarını,

12. Bilimsel düşünmeyi temel alarak bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretmede bilimsel ahlakı gözetmelerini,

13. Toplumsal ilişkileri düzenlemek ve karşılaştığı sorunları çözmek için temel iletişim becerileri ile sosyal bilimlerin temel kavram ve yöntemlerini kullanabilmelerini,

14. Katılımın önemine inanmalarını, kişisel ve toplumsal sorunların çözümü için görüşler belirtmelerini,

15. İnsan hakları, ulusal egemenlik, demokrasi, laiklik, cumhuriyet kavramlarının tarihsel süreçlerini ve günümüz Türkiye'si üzerindeki etkilerini kavrayarak yaşamlarını demokratik kurallara göre düzenlemelerini,

16. Millî, manevi değerleri ile evrensel değerleri benimseyerek erdemli insan olmanın önemini ve yollarını bilmelerini,

17. Ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık göstermelerini,

18. Özgür birer birey olarak fiziksel, duygusal özelliklerinin; ilgi, istek ve yeteneklerinin farkına varmalarını amaçladığı görülmektedir (MEB, 2018: 8).

Yukarıda da bahsedildiği gibi bu amaçlar aynı zamanda belirli gün ve haftaların amaçlarıyla da paralellik göstermektedir. Dolayısıyla sosyal bilgiler dersinde, belirli gün ve haftalar etkinliklerinden ne kadar yararlanılırsa öğrenciler bu dersin konularını o kadar iyi anlayacak, özellikle soyut konuların öğrenilmesi daha kolay olacaktır.

2.9. Konuyla İlgili Araştırmalar

2.9.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Göçer (2004) çalışmasında sosyal aktivitelere katılımın eğitim açısından önemini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Çalışmada belirli gün ve haftalar etkinliklerinin; öğrenilen bilgilerin davranışa dönüştürülmesinde önemli bir uygulama alanı olduğu, öğrencilerin bireysel farklılıkları ortaya çıkarılmasında etkili olduğu, öğrencilerde hedef davranışı kazandırmada uygun bir zemin oluşturduğu gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Şiringel (2006) çalışması, belirli gün ve haftaların sosyal bilgiler ve Türkçe dersinde nasıl kullanıldığını ve belirli gün ve haftalara ilişkin sosyal bilgiler ve Türkçe öğretmenlerinin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Çalışmada; milli bayramların, gelenek ve göreneklerin toplumsal yaşamdaki önemini anlaşılmasına yardımcı olduğu, yurt ve ulus sevgisinin gelişmesine yardımcı olduğu, kahramanlık günleri ve Türk büyüklerini anma günleri gibi günlerin öğrencilere geçmiş hakkında

ve tarihi değerlerin kazandırılmasında yardımcı olduğu sonucuna karşılık belirli gün ve haftaların öğrencilerin dersi yaşayarak öğrenmesine yardımcı olmadığı, öğretmenlerin Türkçe ve sosyal bilgiler dersi içerisinde belirli gün ve haftalar etkinliklerini sağlıklı yürütemediği gibi sonuçlara da ulaşılmıştır.

Karaman (2010) çalışması, sosyoloji ve antropoloji açısından ritüellerin işlevlerini ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır. Çalışmada ritüellerin; toplumsal devamlılığın sağlanmasında, grup bilincinin oluşmasında, toplumsal bütünleşmenin oluşmasında en önemli unsurlardan biri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Şişman ve Küçük (2011) çalışmasında ulusal bayram günleriyle törensel etkinliklerin ilköğretim okullarında görevli öğretmen ve öğrencilerin algılarına göre nasıl düzenlendiğinin, amaçlarına ne ölçüde ulaştığının belirlenmeye çalışılmış ve önemli sonuçlara ulaşılmıştır. İlköğretim bayram törenleri konusunda öğretmen ve öğrenci algıları arasında anlamlı farklar olduğunu, öğretmenler törensel etkinliklerin düzenleme biçimlerini öğrencilere göre daha olumlu algılamakta olduklarını, öğrenciler ulusal bayram günleriyle ilgili törensel etkinliklere ilişkin yeni düzenlemeye gidilmesinin ve törenlerde öğrenci merkezli etkinlikler olması gerekliliğini istemektedirler gibi sonuçlara ulaşılmış olmasına rağmen törenlerin ulusal bilincin aktarılmasında ve ulusal birliğin güçlendirilmesinde önemli payı olduğuna öğretmenler ve öğrenciler de katılmaktadır, sonucuna da ulaşılmıştır. Ayrıca okulun yapısı ve çevresine göre öğrencilerin okulda kutlanılan tören etkinliklerine katılımın farklı olduğu araştırmada görülürken okulun bulunduğu çevreye göre öğretmenlerin algılarında anlamlı fark olmadığı saptanmıştır.

Karakoç Öztürk (2014) çalışması, Türkçe öğretmenlerinin ortaokullarda kutlanan veya anılan belirli gün ve haftalara yönelik olarak yapılan çalışmalara ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Çalışmada; öğretmenler belirli gün ve haftalara yönelik olarak hazırlanan programların ilgi çekici olması için özel bir çaba harcamadıklarını ancak hazırlanan programların genellikle günlük yaşamla ilişki kurarak planladıklarını ve programlarda farklı duylulara hitap eden etkinliklere yer verdiklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca öğretmenler en çok günün anlamını ve önemini anlatan etkinliklere yer verdiklerini buna karşın yıllardır aynı türde etkinlikler programlarda yer aldığı farklı etkinliklere yer verilmediği sonucuna da ulaşılmıştır.

Meşeci Gorgiatti (2016) çalışması, ritüellerin eğitim sistemi içinde yer alan görünümünü, uygulama ve amaçlarını göstermesi amacıyla yapılmıştır. Bu çalışmada ritüel kavramı ele alınarak hem dünyada hem de ülkemizde eğitim ritüelleri üzerine durulmuştur. Genel olarak ritüellerin eğitimin önemli bileşenleri olduğu, okula kültürel bir kimlik kazandırdığı ve ritüellerin ulus devlet oluşturmada önemli bir politik araç olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kurtdede ve Fidan (2017) çalışması, sınıf öğretmenlerine göre belirli gün ve haftaların değerler eğitimine ne tür katkılar sağladığını belirlemek için yapılmış olup bu günlerin değer eğitimi açısından önemli olduğu, bu günlerdeki anma ve kutlamaların özellikle insani ve milli değerlerin kazandırılmasında etkili olduğu sonucuna ulaşılrken öğretmenler anma ve kutlama günlerinin sayısının fazla olmasından dolayı bu günlerin etkili ve değerler eğitimine katkı sağlama açısından verimli geçmediklerini belirtmişlerdir.

Keskin ve Kuru (2018) çalışması; sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisi dersinde belirli gün ve haftalara nasıl yer verdiklerini, belirli gün ve haftaların amaçları ile hayat bilgisi dersinin amaçlarının uygun olup olmadığını, sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisi dersine ilişkin belirli gün ve haftaların işlenmesinde karşılaştıkları zorlukları ve belirli gün ve haftaların daha verimli etkin olarak işlenmesine yönelik önerileri ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır. Öğretmenler hayat bilgisi dersinde belirli gün ve haftalara değinilmesini ve haftalara yönelik etkinliklerin düzenlenmesini öğrenciler için gerekli görürken ulaşılmak istenen amaçların gerçekleşme düzeyinin Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı çerçevesinde yetersiz olduğu ve diğer derslerle desteklenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Mezkit Saban (2019) çalışması, çocukların milli kimliğinin inşası açısından 23 Nisan Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nda hangi değerlerin ele alındığını göstermek amacıyla 1920-1938 yılları arasında gerçekleştirilen bayram kutlamaları incelenmiş ve şu sonuca ulaşılmış; Erken Cumhuriyet Dönemi'nde ulus-devlet projesi kapsamında milliyetçi çocuk yetiştirmek yöneticilere vatani görev sayıldığı, kamu kurumlarından toplumun en küçük birimi aileye kadar her kesimin bu göreve katılmasının beklendiği ve çocuklardan da milliyetçi vasıflar edinmeleri beklenmiştir.

2.9.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Elgenius (2011) çalışması; Norveç Ulusal Günü'nün (Anayasa Günü) nedenlerini, etkilerini ve Norveç'i diğer Avrupa ülkeleriyle karşılaştırmak amacıyla yapılmış olup bu makale Norveç'te ulusal bir günün oluşumunun, kitlesel katılıma yol açan önemli tören unsurlarını birleştirdiğini göstermiştir. Ayrıca çalışma ulusal günlerin, bağımsızlığın nispeten geç elde edildiği ve ulusun savunmasız kaldığı (veya algılandığı) sömürge sonrası toplumlarda başarılı olma eğiliminde olduğunu göstermektedir.

Woods and Tsang (2013) çalışmasının amacı; ulusların milliyetçiliklerinin ve ulusal kimliğinin ortaya çıkışı, kalıcılığı ve dönüşümünde ritüellerin ve performansların rolünü tartışmak ve değerlendirmektir. Sonuç olarak ritüellerin ulusal toplulukların oluşmasında ve yeniden güçlenmesinde merkezi bir rol oynadığı ortaya konmuştur.

Lubbers and Meuleman (2016) çalışmasında; ulusal kutlamalar ve anma törenlerinin, ulusal bütünlüğü arttırdığına inanılmakta ancak bu faaliyetlere kimlerin katıldığı bilinmemekte bu açıdan çalışmada velilerin ve okulun sosyalleşmesinin ve dini aracı gruplara entegrasyonun, ulusal kutlamalara ve anma törenlerine katılımı ne ölçüde etkilediğini ele almak amacıyla Hollanda test vakası olarak seçilmiştir. Ulusal günlerin ve anmaların uzak geçmiş günlere atıfta bulunmasına rağmen bu çalışma şunu göstermektedir; mevcut nüfusun büyük ölçüde ebeveynlerinin örneklerini takip ettiğini ve sosyalleşmede okuldan çok ebeveynlerin sosyalleşme etkisinin daha büyük olduğunun ayrıca vatansever tavırlara sahip insanların ulusal günlere katılma olasılığının daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca çalışmanın sonucunda ulusal kutlamalar ve anmalar ulusal gururu, vatanseverliği ve ulusal uyumu arttırmaktadır, sonucuna ulaşılır.

Lo ve diğerleri, (2019) çalışması; okul ritüellerinin, kültürü şekillendirme ve sürdürme üzerindeki etkisini araştırmak ve özellikle ulusal bayramları, eğitim bağlamında değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Okulların, sosyalleşme yeri olarak ritüellerle ve bayramlarla şekillenerek devam ettiği sonucu ortaya çıkarılmıştır.

Adam Kielman (2020) çalışmasında; ulusal gün kutlamalarında televizyon yayınlarında müzik ve sesin rolleri ele alınarak ulusal gün kutlamaları yayınlarının; ulusal kimliklerin, ulus ve devletle duygusal bağların geliştirilmesinde kamusal

gösterinin rolü üzerine düşünmek ve ulusun performansını nasıl yükselttiğini araştırmak amacıyla yapılmıştır. Ulusal gün kutlamalarında müzik ve ses kullanılarak yapılan kusursuz gösterilerin televizyon yayınlarında gösterilmesi ulus ve devleti duygusal olarak birleştirmede büyük etkisi olduğu sonucu ortaya çıkarılmıştır.

3.YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, araştırmanın katılımcıları ve örnekleme, verilerin toplanması, verilerin analizi, geçerlik ve güvenilirlik hakkında bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Nitel araştırmada kullanılan örneklem modeli amaçlı örneklemdir; buradaki amaç, araştırma konusu hakkında belirli bir amaç doğrultusunda detaylı bilgi toplamaktır (Maxwell, 2018). Bu araştırmada İstanbul ili Arnavutköy ilçesinde yer alan 13 farklı ortaokulda görev yapan 30 sosyal bilgiler öğretmeni ile belirli gün ve haftalarla ilgili görüşmeler yapılmıştır. Çalışma “Belirli gün ve Haftaların Kutlanmasının Sosyal Bilgiler Dersi Açısından Önemi” üzerine öğretmen görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmış temel nitel bir çalışmadır. Nitel araştırmada olguların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül biçimde ortaya konması önemlidir (Yıldırım ve Şimşek, 2018:41). Nitel araştırmalarda üzerinde araştırma yapılan kişilerin, onların bakış açılarıyla araştırma yapılan alanın incelenmesine çalışılması ve araştırma yapılan kişilerin kullandıkları dil ve kavramlar üzerinde onları anlamaya çalışmak ve onlar için ne ifade ettiğini ortaya çıkarmak bu araştırmalarda önemlidir (Ekiz, 2004). Nitel araştırmanın temel özelliği ise bireylerin gerçeği sosyal dünyalarıyla etkileşimleri içinde nasıl inşa ettiği üzerine yoğunlaşmasıdır; inşa etmek bu yüzden temel nitel araştırmanın altında yatmaktadır (Merriam, 2013). Yani nitel araştırma anlamın nasıl inşa edildiğiyle ilgilenirken temel nitel araştırma ise bu anlamları açığa çıkarmakla ilgilenir ve anlamları yorumlar.

3.2. Araştırmanın Katılımcıları ve Örneklem Seçimi

Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örneklem yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Maksimum örnekleme yöntemini seçmedeki amaç farklı okullarda ne tür benzerliklerin bulunduğunu ortaya koymaktır. Yani çeşitlilik gösteren durumlar arasında benzer olguların olup olmadığını ve var olan problemin farklı boyutlarını bu çeşitliliğe göre ortaya çıkarmak amaçlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 119). Araştırmada on biri erkek, on dokuzu kadın olmak üzere toplam otuz kişiyle görüşme yapılmış ve katılımcıların gerçek isimleri yerine Ö1, Ö2, Ö3 şeklinde kod isimleri kullanılmıştır.

3.3. Verilerin Toplanması

Nitel araştırmalarda gözlem, yapılandırılmış veya yarı yapılandırılmış görüşme odak grup görüşmesi gibi veri toplama yöntemleri kullanılmakta ve çoğu durumda farklı yöntemler birlikte kullanılarak verilerin güvenilirliği ve geçerliği arttırılabilmektedir (Baltacı, 2019: 374). Bu araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formuyla veriler toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme belli bir forma göre önceden hazırlanmış sorulardan oluşmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşme hem araştırmacıya hem katılımcıya zaman esnekliği sağladığı gibi araştırmacı istediği soruyu atlayabilir ya da sormayabilir ayrıca verilerin düzenlenmesinde sohbet tarzı görüşmeye göre daha kolay ve sistematiktir (Yıldırım ve şimşek, 2018: 132).

Veri toplama aracının biçimlendirme sürecinde; görüşme formunda yer alan sorular hakkında alanında uzman kişilerin görüşüne başvurulmuş ve alınan dönütlere göre sorular tekrar gözden geçirilerek son biçimi verilmiş ve öğretmenlerden alınacak veriler öğretmenlerin kendilerini rahat hissettikleri ve araştırmacının da olduğu ortamda ortalama 20-25 dakika görüşmeler şeklinde yapılmıştır. Verilerin sağlıklı alınabilmesi için cep telefonu ve ses kayıt cihazı ile görüşmeler kayıt altına alınmıştır. Araştırmaya katılanların 1/3 ü ile pandemi nedeniyle yüz yüze görüşme yapma şansı olmadığından zoom üzerinden görüşme yapılmış ve tüm görüşmeler kayıt altına alınmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Toplanan verilerin analizinde nitel veri analiz tekniklerinden betimsel analiz yaklaşımı kullanılmıştır. Betimsel analizde elde edilen veriler öncelikle sistematik ve açık bir şekilde betimlenir, daha sonra yapılan betimlemeler açıklanır ve yorumlanır, neden-sonuç ilişkileri irdelenir ve birtakım sonuçlara ulaşılır (Yıldırım ve şimşek, 2018). Dolayısıyla nitel araştırmalarda veriler ilk önce incelenir, daha sonra araştırılacak konuyu yansıtabilecek kuram ortaya konulur, son olarak veriler tümevarım şeklinde analiz edilir. (Ekiz, 2004). Nitel araştırma sürecinde toplanan verilere genellikle betimsel analiz, içerik, söylev ve metin analizi gibi farklı ayrıştırma işlemleri uygulanmaktadır. Bu araştırmada elde edilen veriler tema ve alt temalara ayrılarak açıklanmaya çalışılmış ve kodların temalar ve alt temalara göre dağılımı bulgular başlığında verilmiştir.

Tablo 3.1. Konuya İlişkin Oluşturulan Temaların Alt Temalara Göre Dağılımı

Temalar	Alt Temalar
BGH	BGH'nin Öğretmenler Açısından Anlamı
	BGH'nin Öğretmenler Açısından Önemi
BGH'lerin Öğrenciye Etkileri	BGH'lere Yönelik Öğrenci Tutumları
	En Fazla Öğrenci Katılımı Olan BGH'ler
BGH'nin Sosyal Bilgiler Dersiyle İlişkisi	BGH'lerin Sosyal Bilgiler Dersi Özelinde Önemi
	BGH Planının Sosyal Bilgiler Dersi Açısından Önemi
	Sosyal Bilgiler Dersinde En Fazla Etkinlik Düzenlenen BGH
	BGH'lerde Kullanılan Öğretim Yöntem ve Teknikleri
	BGH'lerin Sosyal Bilgiler Dersine Etkileri
	Sosyal Bilgiler Dersi İçin En Gerekli BGH'ler
	BGH'lerin Sosyal Bilgiler Dersinde Değerlerin Kazandırılması Açısından Önemi
BGH Kutlamaları	BGH'lerin Sosyal Bilgiler Dersinde Becerilerin Kazandırılması Açısından Önemi
	BGH Kutlamalarında Etkili Olan Faktörler
	BGH Kutlamalarında Karşılaşılan Zorluklar
	BGH'lere Yönelik Öneriler

3.5. Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmalarda sonuçların geçerliği (inandırıcılığı) önemlidir. Nitel araştırmalarda geçerlik, araştırılan konunun araştırmacı tarafından olabildiğince yansız gözlemlenmesidir (Kirk ve Miller, 1986: 9-14). Yıldırım'a (2010) göre ise toplanan verilerin ayrıntılı şekilde raporlaştırılması ve araştırma sonuçlarının ayrıntılı betimlenmesi geçerlik için önemlidir. Güvenirliği arttırmak için araştırmacı araştırmasını belli bir plan dahilinde sistematik olarak geliştirmeli ve her aşamayı detaylı anlatmalı ve araştırmasını dokümanlarla desteklemelidir (Subaşı ve Okumuş, 2017). Ancak nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenirlik nicel araştırmalardaki gibi kolay olmamaktadır. Dolayısıyla nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenirliği arttırmak için birtakım stratejiler uygulanmaktadır. Guba ve Lincoln (1985), nitel araştırmalarda güvenirlik ve geçerlik kavramını en iyi ifade eden inandırıcılık kavramının önemli olduğunu söyler ve araştırmacı araştırmasının inandırıcılığını arttırmak için araştırma boyunca objektif davranmak zorunda kalır (Aktaran Yıldırım, 2010). Böylece güvenirlik ve geçerlik olumlu yönde etkilenir. Başkale'de (2016) nitel çalışmalarda araştırmacının inandırıcılığı arttırmak için gerekli önlemleri alması ve araştırmanın sürecini ayrıntılı tanımlaması gerektiğinden bahseder. Bu bağlamda araştırmada güvenirlik ve geçerliğe dikkat edilerek aşağıdaki işlemler yapılmıştır:

- Veriler bir araştırmacı tarafından toplanmıştır.
- Katılımcılar ve araştırmacı arasında güçlü bir bağ bulunmamaktadır.
- Veriler mümkün olduğunca doğal ortamda toplanmıştır.
- Görüşme soruları katılımcılara yansız yöneltilmemiştir.
- Tüm katılımcılara aynı sorular sorulmuştur.
- Veriler kendi içinde anlamlı bir bütün oluşturmaktadır.
- Verileri toplamak için yeterli zaman ayrılmıştır.
- Ham veriler kayıt altına alınmıştır.
- Verilere göre önemli temalar, kodlar oluşturulmuştur.
- Veriler toplanmadan önce her katılımcı ile önceden randevu oluşturulmuş ve katılımcılar tarafından gönüllülük formu doldurulmuştur.

4.BULGULAR

Bu bölümde; araştırmanın amaçları doğrultusunda, öğretmenlerle yapılan görüşmelerde, elde edilen bulgular sunulmuş ve açıklanmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulardan; temalar, alt temalar ve kodlar oluşturularak tablolar halinde araştırmanın amaçları açıklanmaya çalışılmıştır. Çalışmanın birinci araştırma sorusu olan “Belirli gün ve haftalar, sosyal bilgiler öğretmenleri için ne anlam ifade etmektedir ve önemi nedir?” kapsamında elde edilen bulgular “BGH” ana teması altında,

- “BGH’nin Öğretmenler Açısından Anlamı”,
- “BGH’nin Öğretmenler Açısından Önemi”, alt başlıkları altında,

İkinci araştırma sorusu olan “Sosyal bilgiler dersinde, belirli gün ve haftalarda düzenlenen etkinliklerin öğrenciye etkilerine ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?” kapsamında elde edilen bulgular “BGH’lerin Öğrenciye Etkisi” ana teması altında,

- “BGH’lere Yönelik Öğrenci Tutumları”,
- “En Fazla Öğrenci Katılımı Olan BGH’ler” alt başlıkları altında,

Üçüncü araştırma sorusu olan “Sosyal bilgiler dersinde, belirli gün ve haftalarda düzenlenen etkinliklerin planlanması, uygulanması ve amacının ne ölçüde gerçekleştiğine ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?” kapsamında elde edilen bulgular “BGH’nin Sosyal Bilgiler Dersiyle İlişkisi” ana teması altında

- “BGH’lerin Sosyal Bilgiler Dersi Özelinde Önemi”
- “BGH Planının Sosyal Bilgiler Dersi Açısından Önemi”
- “Sosyal Bilgiler Dersinde En Fazla Etkinlik Düzenlenen BGH”
- “BGH’lerde Kullanılan Öğretim Yöntem ve Teknikleri”,
- “BGH’lerin Sosyal Bilgiler Dersine Etkileri”,
- “Sosyal Bilgiler Dersi İçin En Gerekli BGH’ler”,
- “BGH’lerin Sosyal Bilgiler Dersinde Değerlerin Kazandırılması Açısından Önemi”,
- “BGH’lerin Sosyal Bilgiler Dersinde Becerilerin Kazandırılması Açısından Önemi” alt başlıkları altında,

Dördüncü araştırma sorusu olan “Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, BGH kutlanmasında etkili olan faktörlere ve süreçte karşılaşılan zorluklara yönelik görüşleri ve bunların çözümüne ilişkin önerileri nelerdir?” kapsamında elde edilen bulgular “BGH Kutlamaları” ana teması altında,

- “BGH Kutlamalarında Etkili Olan Faktörler”,
- “BGH Kutlamalarında Karşılaşılan Zorluklar”,
- “BGH’lere Yönelik Öneriler”, alt başlıkları altında incelenmiştir.

4.1. BGH’lere Yönelik Öğretmen Görüşleri

Araştırmanın bu bölümünde, belirli gün ve haftalarla ilgili öğretmenlere sorular sorulmuş ve elde edilen bulgulardan “BGH’lerin Öğretmenler Açısından Anlamı” ve “BGH’lerin Öğretmenler Açısından Önemi” başlıklı alt temalar oluşturularak bulgular incelenmiştir.

Tablo 4.1. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin BGH’lere Yönelik Görüşleri

Temalar	Alt Temalar	Kodlar	Katılımcılar	
BGH’lere Yönelik Öğretmen Görüşleri	BGH’lerin Öğretmenler Açısından Anlamı	Özel gün	Ö20, Ö30, Ö4, Ö8, Ö10, Ö19	
		Sorumluluk bilinci	Ö21	
		Etkinlik	Ö1	
		Plan-program	Ö22	
		MEB’in belirlediği değerler	Ö28, Ö17	
		Önemli olaylar	Ö5, Ö6, Ö16	
		Beceri kazandırma	Ö13	
		BGH’lerin Öğretmenler Açısından Önemi	Konuların öğretiminde destek sağlama	Ö20, Ö21
		Değer (milli/manevi/toplumsal) aşılama	Ö20, Ö21, Ö22, Ö3, Ö27, Ö29, Ö30, Ö13	
		Bilinç (sorumluluk/ulusal/sosyal/milli) kazandırma	Ö1, Ö24, Ö26, Ö27, Ö28, Ö5, Ö8, Ö10, Ö12, Ö17	
	Birlik beraberlik	Ö22, Ö3, Ö6, Ö19		
	Duyarlılık sağlama	Ö23		
	Farkındalık oluşturma	Ö23, Ö24, Ö5, Ö8, Ö9, Ö18		
	Geçmişi hatırlatma	Ö25, Ö14		
Günün anlamını öğrenme	Ö2			
Kimlik kazanma	Ö26			

Dayanışma içinde olma	Ö3
Geçmişle gelecek arasında bağ kurma	Ö4
Konuyu somutlaştırma	Ö6
Eğitimle iç içe olma	Ö7
Deneyim kazandırma	Ö9
Pekiştirme (milli duyguyu/öğrenilenleri)	Ö12
Beceri kazanma	Ö13
Öğrenciyi okula motive etme	Ö15, Ö17
Kültürel mirasın aktarımı	Ö16, Ö30

4.1.1. BGH'lerin Öğretmenler Açısından Anlamı

Belirli gün ve haftalar; bireylerin önemli değer ve becerileri kazanmaları, toplumda birlik beraberliği sağlamaları için başta eğitim kurumları olmak üzere toplum tarafından kutlanılan/anılan günlerdir. Bu araştırmada, öğretmenlerin altısı belirli gün ve haftaları *özel gün* olarak, üçü belirli gün ve haftaları geçmişte yaşanmış *önemli olaylar* olarak tanımlamışlardır:

Ö21 belirli gün ve haftaları, öğrencilerin *sosyal sorumluluk anlamında bilinçlenmesini* sağlamak açısından oluşturulmuş gün olarak görürken Ö1 *etkinlik* açısından önemli olduğunu dile getirmiştir. Ö22 okullarda öğretmenler ve öğrenciler tarafından kutlanılan *planlı programlı çalışmalar* olduğunu söylemiştir. İki öğretmen *MEB'in belirlediği değerleri aktarmak için kutlanılan özel hafta veya gün* olarak tanımlarken diğerlerinden farklı olarak Ö13 öğrencilere *becerilerin kazandırılmasında en önemli haftalar* olduğunu ifade etmiştir. Genel olarak öğretmenler belirli gün ve haftaları *özel gün, geçmişte yaşanmış önemli olayların hatırlanması* olarak tanımlamışlardır. Ayrıca Ö11 bu konuda "Tarihte önemli olan, tarihe önem arz etmiş günlerin anılması aklıma geliyor, toplum için önemli olan bazı değerlerin belirli günlerde, haftalarda anılması diye aklıma geliyor" şeklinde görüşlerini ifade ederken benzer görüşleri Ö10 da şu şekilde ifade etmiştir: "Kültürümüzde var olan ve özellikle milli manevi değerlerimizi içeren önemli günler aklıma geliyor." Ö7 ise benzer görüş bildirmekle beraber farklı ifadelerde de bulunmuştur: "Daha çok ulusal ve evrensel açıdan önemli görülen konularda öğrencilerin bilinçlendirilmesi aklıma geliyor. Belirli gün ve haftaları eğitim açısından düşündüğümde ise çocuklarda milli bilinç ya da dayanışma konularında, çocukların bilinçlendirilmesi, çocukların bu konuda bilgilenmesi açısından onlara yarar sağladığını düşünüyorum." demiştir.

4.1.2. BGH'lerin Öğretmenler Açısından Önemi

Daha öncede söylediğimiz gibi belirli gün ve haftalar, öğrencinin her türlü gelişimi için önemlidir. Öğrencinin içinde yaşadığı kültürü öğrenmesi, olumlu kişilik kazanması, yeteneklerini görmesi, okula motive olması, dersin kazanımlarını kavraması gibi birçok faydası olduğu için bugün ve haftalar önemlidir. Burada araştırmanın amacı doğrultusunda, öğretmenlerden daha detaylı bilgi elde etmek için “neden önemli” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenler, belirli gün ve haftaların kutlanması gerektiğini söylemekle beraber nedenini de açıklamaya çalışmışlardır. Bazı öğretmenler (11 kişi) birden fazla neden bildirmiştir. Örneğin öğretmen (Ö23) çocukları bu konuda *duyarlı hale getirilmesi, farkındalık yaratmak* için belirli gün ve haftaların kutlanması gerektiğini belirtirken diğer bir öğretmen (Ö8) ise *ulusal bir bilinç oluşturmak, bir farkındalık oluşturmak* için önemli günler olduğunu söylemiştir. Başka bir öğretmen (Ö21) çocukların *milli manevi değerleri kazanması* açısından önemli olduğunu örneğin organ bağışı ile ilgili sorumluluk ya da bilinçli olmaları bakımından, yine bazı hastalıklara dikkat çekmeleri açısından örneğin böbrek rahatsızlığı olanların diyabet olanların farkına varmaları bakımından önemli olduğunu belirtmiştir. Ö1 özel zamanlara değer verilerek gelecek nesillerin *bilinç kazandırılması* açısından önemli olduğunu söylerken Ö22 *milli kültürün ve değerlerimizin genç yeni nesillere aktarılması ve toplumda birlik beraberliğin sağlanması* için gerekli olduğunu söylemiştir. Ö25 belirli gün ve haftaların; hayatımızda önemli olan bazı şeylerin *sürekli hatırlanması, eğitimin içerisine oturtularak öğrencilere benimsetilmesi* ve ileriki hayatlarında yer edinmesi amacıyla kutlandığını dile getirmiştir. Ö3 bugün ve haftaların hem milli değerlerimiz açısından hem de toplumumuzun arasında *dayanışmayı, birlik beraberliği sağlaması* açısından önemli olduğunu, bunları okullarımızda kutladığımız zaman öğrencilere de bu birlik beraberlik duygusunu verildiğinde daha kolay değerlerin kazandırılacağını bu yüzden okullarda bu günlerin kutlanması gerektiğini düşünerek şu ifadede bulunmuştur: “Çünkü bugün ve haftalar; bizim hem milli değerlerimiz açısından hem de toplumumuzun arasında dayanışmayı, birlik beraberliği sağlaması açısından önemli günler, biz bunları okullarımızda kutladığımız zaman öğrencilere de bu birlik beraberlik duygusunu verdiğimizde daha kolay öğreteceğimizi, değerlerimizi kazandıracığımızı düşünüyorum bu yüzden okullarımızda bu günlerin kutlanması gerektiğini düşünüyorum.” Benzer görüş bildiren Ö4 ise bir devletin milli varlığının, o devletin siyasi gücünün devamlılığında,

kültürün ve tarihin çok önemli olduğunu, ortak bir kültürü olmadan bir millet olmaya devam edilemeyeceğini, ortak bir kültüre sahip olmanın da en önemli ayaklarından bir tanesinin tarih olduğunu, dolayısıyla tarihten bugüne kalan ve bizi *tarihten bugüne taşıyan günler* oldukları için önemli olduğunu söyleyerek “23 Nisan'da TBMM açılmasaydı, Türkiye Cumhuriyeti demokrasi süreci başlamayacaktı” diyerek *bugünü inşa etmeleri* açısından belirli gün ve haftaların önemli olduğunu belirtmiştir. Başka bir öğretmen (Ö6) bazı kavramların soyut kaldığını “mesela en yakın tarihe bakacak olursak yüz yıl öncesi yaşanmış olayları anıyoruz, kutluyoruz” diyerek şuan ki nesil için konuların soyut kaldığını bu yüzden törenlerle de bunu biraz daha *somutlaştırmaya* çalışıldığını, çocuklara *milli birlik ve beraberlik* duygusunu kazandırmaya çalışıldığını, çocukların sadece okuyarak veya sadece dinleyerek bunu içselleştiremediklerini, biraz törenlerle o *anı yaşamalarını* o coşkuyu yaşamalarında bugün ve haftaların katkıda bulunduğunu ve bu nedenle önemli olduklarını dile getirmiştir. Diğerlerinden farklı olarak Ö15 “*Çocukların okula daha iyi bir şekilde motive ettiğini düşünüyorum, birlikte olmanın önemini, geçmişi biraz daha iyi anlamalarını sağlıyor belirli gün ve haftalar*” ifadesin de bulunurken Ö17’de benzer ifadelerde bulunmakla beraber öğretmenlerin ve öğrencilerin *kendilerini keşfetmelerini* vurgulamıştır: “Öğrencilerin ulusal bilinç kazanması, tarihsel bilinç kazanması, öğrencilerin ailelerle, öğrencilerle, okulla işbirliği sağlanması ve öğrencilerin kendini okula ait hissetmesi okulda çeşitli etkinlikler düzenlenmesi, onların okula ait olduklarını hissettiriyor bence ya da öğretmenler öğrencilerinin yeteneklerini keşfedebiliyor işte okulda şiirler okunuyor, konuşmalar, sunular yapılıyor ya da oyunlar oynanıyor bu yüzden önemli, hem çocukların hem de öğretmenlerin kendilerini keşfetmeleri için önemli bence bu günler.” demiştir.

4.2. BGH’lerin Öğrenciye Etkisi

Araştırmanın bu bölümünde; öğretmenlere belirli gün ve haftaların öğrenciye etkisine yönelik sorular sorulmuş, elde edilen bulgular “BGH’lere Yönelik Öğrenci Tutumları” ve “En Fazla Öğrenci Katılımı Olan BGH’ler” başlıklı alt temalar çerçevesinde incelenmiştir.

Tablo 4.2. BGH'lerin Öğrenciye Etkisine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Temalar	Alt Temalar	Kodlar	Katılımcılar	
BGH'lerin Öğrenciye Etkisi	BGH'lere Yönelik Öğrenci Tutumları	• Olumlu	BGH'lere karşı duyarlı davranma	Ö20
			BGH etkinliklerinde gönüllülük gösterme	Ö21, Ö24, Ö1, Ö3, Ö6, Ö8, Ö9, Ö27, Ö28, Ö10, Ö11, Ö12, Ö22
			Farklı bakış açısı kazanma	Ö22
			Sorumluluk duygusu oluşma	Ö23, Ö6, Ö12, Ö18
			BGH'ye katılımda mutluluk duyma	Ö2, Ö4, Ö26, Ö7
			BGH etkinliklerinde öğrencide özgüven artması	Ö5, Ö16, Ö17
			BGH'lara karşı ilgi duyma	Ö4, Ö5, Ö19
			BGH'lerde birlik beraberlik duygusunun artması	Ö13, Ö14
			BGH etkinliklerinde saygı-sevgi duygusunun artması	Ö14
		• Olumsuz	BGH etkinliklerinde özgüven eksikliği	Ö20, Ö24
			BGH'lere karşı duyarsızlık- ilgisizlik	Ö21, Ö12
			BGH'lere sınıf düzeyi bağlı katılımın azalması	Ö22
			BGH'lere katılımı ödev-puan olarak görme	Ö25
			BGH'lere katılımda İsteksizlik- çekingenlik	Ö2, Ö29, Ö5, Ö8, Ö10, Ö11, Ö14, Ö17, Ö30
			BGH'lere karşı aileye bağlı olumsuz ideolojik kalıp	Ö26, Ö3, Ö7
			BGH'lere karşı öğretmene bağlı olumsuz ideolojik kalıp	Ö27
			BGH'lere katılımın etkinliğe bağlı olması	Ö28
			Törenlerde sıkılma	Ö5
			BGH kutlamalarında az katılım	Ö6
			BGH etkinliklerinde öğrencinin kendini yetersizlik görmesi	Ö13

	BGH etkinliklerinde öğrencinin pasif davranması	Ö18
En Fazla Öğrenci Katılımı Olan BGH'ler	Milli Bayramlar	Ö20, Ö13, Ö26, Ö7
	19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı	Ö21, Ö22, Ö3, Ö4, Ö28
	Çanakkale Şehitlerini Anma	Ö22, Ö5, Ö8, Ö19
	23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı	Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö25, Ö28, Ö29, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10, Ö16, Ö17, Ö18, Ö30
	Yerli Malı Haftası	Ö23, Ö25, Ö11
	İstiklal Marşı'nın Kabulü	Ö22, Ö2, Ö17
	10 Kasım	Ö25, Ö8
	Cumhuriyet Bayramı	Ö21, Ö25, Ö4, Ö5, Ö14, Ö28, Ö17
	24 Kasım Öğretmenler Günü	Ö27, Ö15
	15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü	Ö4, Ö17
	Çocuk Hakları Haftası	Ö19

4.2.1. BGH'lere Yönelik Öğrenci Tutumları

Belirli gün ve haftalara yönelik öğrenci tutumları; belirli gün ve haftaya göre, etkinliğin içeriğine göre ya da öğrenciye göre değişkenlik göstermektedir. Ancak öğretmenlerle yapılan görüşmede öğretmenlerin geneli belirli gün ve haftaya yönelik öğrenci tutumlarının *olumlu* olduğunu belirtmişlerdir. Örneğin Ö4, Ö10, Ö14, Ö16, Ö20, Ö21, Ö27, Ö28, Ö29, Ö30; öğrencilerin belirli gün ve haftaya *katılımlarının fazla* olduğunu farklı ifadeler kullanarak dile getirmişlerdir. Bu konuda bazı öğretmenlerin görüşü şu şekildedir:

Ö20: “Derse nazaran belirli gün ve haftalara katılım daha çok.”

Ö29: “Genellikle katılmak istiyorlar, görev verdiklerimizde de ellerinden gelenin en iyisini yapmaya çalışıyorlar.”

Ö28: “Özellikle öğrencilerin kendilerinin ön planda olduğu, aktif olarak katıldıkları etkinliklerde, pozitif bir bakış açısı kazanıyorlar...”

Ö16: “Yerli Malı Haftası ve 23 Nisan etkinliklerini çok seviyorlar yani ilgilerini çeken etkinliklere katılım çok oluyor.”

Öğretmenlerin görüşlerine göre öğrencilerin belirli gün ve hafta etkinliklerine katılımlarının fazla olması; *etkinliğin içeriğine, sınıf düzeyine, öğretmenin tutumuna*, okul içinde ya da *sınıf içinde yapılmasına* göre değiştiği sonucuna ulaşılmaktadır. Buna karşın Ö23; öğrencilerin belirli gün ve hafta kutlamalarında genelde heyecan duymadıklarını *isteksiz* olduklarını belirtirken Ö12 ise öğrencilerin bu günlerin önemini pek *farkında olmadıklarını* kutlamalar esnasında sürekli öğrenciyi uyarmak zorunda kaldıklarını belirtmiştir. Bazı öğretmenlerde (Ö3, Ö19, Ö26) öğrencilerin belirli gün ve haftaya yönelik tutumlarının *olumlu* olduğunu genel ifade kullanarak belirtirken Ö15; öğrencilerin bu konuda *sorumluluk sahibi* olduğunu ve *gönüllü katılım* sağladıklarını belirtmiş ve Ö18 de öğrencilerin belirli gün ve hafta etkinliklerine katılımlarında *hevesli* olduklarını ifade etmiştir.

4.2.1.1. BGH'lere Yönelik Olumlu Öğrenci Tutumları

Araştırmamızda, daha önce belirli gün ve haftalara yönelik öğrenci tutumlarının genel olarak nasıl olduğundan bahsetmiştik. Araştırmamızın amacına göre daha detaya inerek öğrencilerin belirli gün ve haftaya yönelik olumlu öğrenci tutumlarının neler olduğunu, öğretmenlerle yapılan görüşmelere dayanarak açıklamaya çalışacağız.

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde öğretmenlerin üçte biri (12 kişi), öğrencilerin belirli gün ve hafta kutlamalarına *gönüllü katılım* sağladıklarını benzer ifadeler kullanarak dile getirmişlerdir. Bu konuda bazı öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

Ö21: “Konunun önemi hakkında yorum yapabiliyorlar. Etkinlik yapılacağı zaman istekli olabiliyorlar.”

Ö3: “Belirli gün ve haftalara kendileri katılıyorlar, resim yapıyorlar, panoları süslüyorlar, maketler yapıyorlar çoğu savaşlarla ilgili.”

Ö11: “Bu günleri kutlamak, derse duyarlı olan öğrencilerin hoşuna gidiyor, bu günleri kutlayıp bu günlere bire bir katılmak istiyorlar, çocukların özellikle dersle ilgili etkinliklere katılımı daha fazla oluyor.”

Öğretmenlerden Ö1, Ö15, Ö24, Ö27; belirli gün ve haftaya katılım sağlayarak *sosyalleştiklerini* dile getirmişlerdir. Ö6, Ö12, Ö18, Ö23 ise etkinliklere katılarak

sorumluluk olarak *olumlu tutum* sergilediklerini ifade etmişlerdir. Ö2, Ö4, Ö7, Ö26 öğrencilerin etkinliklere katıldıklarında *mutluluk* duyduklarını benzer ifadeler kullanarak belirtmişlerdir. Ö5, Ö16, Ö17 belirli gün ve haftaya katılım gösteren öğrencilerde *özgüven* duygusunun arttığını ifade etmişlerdir. Ö5, Ö19 öğrencilerin hem belirli gün ve haftaya hem *derse ilgilerinin arttığını* belirtmişlerdir. Ö13, Ö14 belirli gün ve haftaların öğrencide *birlik beraberlik duygusunu* geliştirdiğini belirtmişlerdir. Ayrıca diğer öğretmenlerden Ö20; öğrencilerin belirli gün ve haftaya karşı *duyarlılık* kazandıklarını, Ö22; belirli gün ve hafta etkinliklerine aktif katılarak *farklı bakış açısı* kazandıklarını, Ö4; belirli gün ve hafta ya katılımda *heyecan* duyduklarını, Ö13; *iletişim becerilerinin* geliştiğini, Ö14; etkinliklere grup halinde katıldıklarında aralarında *sevgi-saygının* geliştiğini, Ö15; belirli gün ve hafta etkinliklerine öğrenciler katılarak daha iyi *anlamalı öğrenme* gerçekleştirdiklerini, Ö16; öğrenciler etkinliklere katılarak *girişimcilik* yönlerinin geliştiğini ve Ö30 ise öğrencilerin belirli gün ve haftalara katılarak *araştırmacı* ve *sorgulayıcı* bir tutum sergilediklerini dile getirmiştir. Bu konuda öğretmenlerden bazılarının görüşleri şu şekildedir:

Ö4: “Olumlu açıdan tutumları şu; ben söylemeden kendilerinde heyecan oluyor, mesela belirli günleri anma sırasında etkilendiklerini gözlemleyebiliyorum, merak duyguları oluyor, o anla ilgili soru cevap yaparken ekstra sorular sorabiliyorlar o günlerle ilgili olabiliyor”

Ö27: “Olumlu açıdan tutumları hani normalde herkes ölümden korkar, mesela biz 15 Temmuz şehitler gününü kutladıktan sonra orada birkaç sunu gösterdik, 15 Temmuz Derneği'nden gazilerimiz geldi, durumu anlattı herkese, öğrencilerin çoğunda şehit olma duygusu uyandı, olumlu açıdan en zirvesi bu o şekilde söyleyim size...”

Ö7: “Çocukların kendi yeteneklerini keşfetmesine fayda sağladığı için bu yönde olumlu görüyorum yani kendilerini ifade ettikleri için bir sorumluluk aldıkları için başarıma duygusuna sahip oluyorlar, bu da onlar için olumlu açıdan tutumlarını geliştiriyor diyebilirim.”

Ö13: “Olumlu olarak birlik ve beraberlik duyguları en çok geliyor, grup halinde yapıyorlar birçok etkinliği ve iletişim becerileri de geliyor.”

Ö14: “Yardımlaşma olsun birbirlerine saygı, sevgi bu tarz değerleri kazanıyorlar onun haricinde milli birlik, beraberlik duygularını kazanıyorlar, manevi değerlerimizi kazanıyorlar bu açıdan olumlu.”

4.2.1.2. BGH'lere Yönelik Olumsuz Öğrenci Tutumları

Öğretmenlere, belirli gün ve haftalara yönelik olumsuz öğrenci tutumlarının neler olduğu ile ilgili sorular sorulmuş ve buna yönelik öğretmenlerin üçte biri (9 kişi), öğrencilerin belirli gün ve haftalara karşı *çekingen* ve *isteksiz* tutum sergilediklerini belirtmişlerdir. Bu konuda öğretmenlerden bazılarının görüşleri şu şekildedir:

Ö2: “Bazı öğrencilerde isteksizlik var. Çoğu öğrenci katılmak istiyor ortaya bir ürün çıktığında mutlu oluyorlar ve bir sonraki yıl da tekrar katılmak istiyorlar ama öncelikle onları etkinliğe katmak, o programı almak, o zamana kadar ki süre aslında zor oluyor. Yani çocuk para harcamak istemiyor ya da zaman harcamak istemiyor bu anlamda öğrenciyi o sürece katmak zor oluyor.”

Ö30: “Olumsuz açıdan dediğim gibi bazıları da ne gerek var kutlamaya ya da neden böyle oldu niye kutluyoruz farklı şekilde kutlayabiliriz gibilerinden hani sadece söz edebiliriz gibi durumları ortaya çıkıyor, isteksizlik oluyor.”

Bazı öğretmenler ise (Ö3, Ö7, Ö26) öğrencilerin *aileye bağlı ideolojik kalıp* benimseyerek belirli gün ve haftalara yönelik *olumsuz* tutum sergilediklerini belirtmişlerdir. Örneğin: Ö3 “...Özellikle bazı günlerde çocukların ailelerin görüşlerinden etkilendikleri için o gün onlar için anlamsız olabiliyor. Mesela 10 Kasım onlar için bir anlam ifade etmeyebiliyor.” diyerek belirtmiştir. Ö1, Ö24 belirli gün ve hafta etkinliklerinde görev alan bazı öğrencilerin görevlerini tam olarak yapamadıklarında öğrencilerde *özgüven eksikliği* oluştuğunu buna bağlı olarak bir daha etkinliklere katılmak istemediklerini belirtmişlerdir. Ö12, Ö21 ise bazı öğrencilerin belirli gün ve haftalara karşı *ilgisiz* ve *duyarsız* tutum sergilediklerini dile getirmişlerdir. Diğer öğretmenlerden Ö22; *sınıf düzeyi* arttıkça etkinliklere katılımın azaldığını şu şekilde ifade ederken: “Sekizinci sınıfa geldikleri zaman haftalar çok kutlandığı için, bazı etkinlikler çok uzun sürdüğünden, dersleriyle de çakıştığı için genelde beş, altı ve yedi de katılım var ama sekizinci sınıflarda katılım azalıyor, çünkü çocuklar derse yoğunlaşıyorlar bir etkinliğin de işte yapılması için birkaç ay hazırlık sürdüğü için ekstra süreden dolayı olumsuz etkiliyor...” Ö25; öğrencilerin belirli gün ve hafta etkinliklerini *ödev* olarak gördüklerini ve etkinliklere katılımında *puan*

beklediklerini, Ö4; bazı öğrencilerin *yaşa bağlı* olarak belirli gün ve haftalara karşı *duyarsız tutum* sergilediklerini, Ö27; bazı öğretmenlerin de bu konuda olumsuz tutumları olduğunu ve öğrencilerin de öğretmenlerinden etkilenip belirli gün ve haftalara yönelik *olumsuz tutum* sergilediklerini; Ö28; belirli gün ve haftaya katılımlarda öğrencilerin *etkinliklere göre katılım* sağladıklarını, Ö5; öğrencilerin bazen törenlere katılmak istemediklerini bazen de törenlerde sıkıldıklarını, Ö6; öğrencilerin eskiye göre belirli gün ve hafta etkinliklerine katılımlarının çok az olduğunu ve öğrencileri bu konuda teşvik etmenin zor olduğunu, Ö13; bazı öğrenciler kendilerini *yetersiz hissettiği* için belirli gün ve haftalarda görev almak istemeyip olumsuz tutum sergilediklerini ve Ö18 ise bazı öğrencilerin belirli gün ve hafta etkinliklerinde *pasif ve umursamaz tavır* sergilediklerini dile getirmişlerdir.

4.2.2. En Fazla Öğrenci Katılımı Olan BGH

Öğrencilerin en çok katılım gösterdiği belirli gün ve haftaların hangileri olduğu öğretmenlere sorulmuş, öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonucunda öğretmenlerin geneli bu konuda birden fazla görüş bildirirken öğretmenlerden yarıdan fazlası da (19 kişi) *23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'na* katılımın daha fazla olduğunu belirtirken bazı öğretmenler de nedenini şu şekilde açıklamışlardır. Örneğin Ö1: “Öğrencilerin yaşları ile de alakalı olarak 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'na katılımın daha fazla olduğunu görüyoruz.” diye ifade ederken Ö28: “23 Nisan en çok talep görülen gün. Bu birazcık kültürle de alakalı, ilkokuldan günümüze kadar çocuklarda, 23 Nisan'la ilgili bir farkındalık oluşmuş bir durumda...” diye ifade etmiştir. Ayrıca Ö6 “...23 Nisan etkinliklerine daha fazla katılım olduğunu görüyorum, çünkü herhalde çocuklar bugünü kendilerine daha yakın buluyorlar yani Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı derken çocuk bayramı kısmını daha çok önemsiyorlar etkinliklere daha fazla katılım oluyor.” diyerek belirtmiştir.

Öğretmenler daha sonra sırasıyla *Cumhuriyet Bayramı* (7 kişi), *19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı* (5 kişi), *Çanakkale Şehitlerini Anma Günü* (4 kişi), *Yerli Malı Haftası* (3 kişi), *İstiklal Marşı'nın Kabulü* (3 kişi), *10 Kasım* (2 kişi), *24 Kasım Öğretmenler Günü* (2 kişi), *15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü* (2 kişi), *Çocuk Hakları Haftası* (1 kişi) olduğunu ifade ederken öğretmenlerin bazıları ise (4 kişi) *Milli Bayramlar* diyerek genel bir tabir kullanmışlardır. Bu konuda bazı öğretmenlerin görüşleri ise şu şekildedir:

Ö7: “Özellikle milli bayramların etkili olduğu haftalarda daha çok katılım oluyor, çünkü bunda çocukların farklı duygularına hitap edecek etkinlikler yapıyoruz; şiir, hikaye, drama şeklinde çocuklar daha aktif oluyor milli bayramlarda, bu da onların hoşuna gidiyor kendilerini daha iyi ifade ediyorlar...”

Ö11: “Yerli Malı Haftası, çünkü çocuklar evde hazırladığı şeyleri arkadaşlarıyla paylaşmak istiyor olması, çocuklar o günü yeme içme günü olarak görüyorlar.”

Ö14: “Cumhuriyet Bayramı olabilir. Devletimizin kurulduğu, cumhuriyetin ilanı olduğu için önemli bir gün o yüzden, aslında öğretmenlerin de önem vermesine yönelik olarak çocuklar da yönlendirilmiş oluyorlar yani öğretmen neye önem verirse çocuklarda ona önem verebiliyorlar.”

Ö30: “...tabiki 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'na, çünkü biliyorsunuz bayram onların bayramı olduğu için bunlara hepsi de canı gönülden katılmak istiyorlar...”

4.3. BGH'lerin Sosyal Bilgiler Dersiyle İlişkisi

Araştırmanın bu bölümünde, öğretmenlere belirli gün ve haftaların sosyal bilgiler dersiyle ilişkili sorular sorulmuş ve elde edilen bulgular “BGH'nin Sosyal Bilgiler Dersi Özelinde Önemi”, “BGH Planının Sosyal Bilgiler Dersi Açısından Önemi”, “Sosyal Bilgiler Dersinde En Fazla Etkinlik Düzenlenen BGH”, “BGH'lerde Kullanılan Öğretim Yöntem ve Teknikleri”, “BGH'lerin Sosyal Bilgiler Dersine Etkileri”, “Sosyal Bilgiler Dersi İçin En Gerekli BGH”, “BGH'lerin Sosyal Bilgiler Dersinde Değerlerin Kazandırılması Açısından Önemi” ve “BGH'lerin Sosyal Bilgiler Dersinde Becerilerin Kazandırılması Açısından Önemi” başlıklı alt temalar çerçevesinde incelenmiştir.

Tablo 4.3. BGH'lerin Sosyal Bilgiler Dersiyle İlişkisine Yönelik Öğretmen Görüşleri

Temalar	Alt Temalar	Kodlar	Katılımcılar
BGH'lerin Sosyal Bilgiler Dersiyle İlişkisi	BGH'lerin Sosyal Bilgiler Dersi Özelinde Önemi	Dersin BGH'yi kapsamaması Milli tarih şuuru oluşturma Ders alma Zorlukları öğrenme Empati kurma	Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö10, Ö11, Ö14, Ö15, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö24, Ö25, Ö26, Ö29, Ö30 Ö22 Ö22 Ö22 Ö22

	Bakış açısı değiştirme	Ö22
	Konunun anlaşılmasını sağlama	Ö23
	Dersin önemini vurgulama	Ö2
	Dersin parçası (yapı taşı/pratiği/pekiştireci) olması	Ö4, Ö27, Ö28, Ö8, Ö9
	Duyarlı vatandaş yetişmesini sağlama	Ö7
	Soyut kavramları öğretme	Ö12
	Yaparak yaşayarak öğrenme	Ö13
	Tarih konularını aşılama	Ö16
BGH Planının Sosyal Bilgiler Dersi Açısından Önemi	Ulusal Bayramların planının yapılması	Ö20, Ö24, Ö27
	BGH planını yapmayanlar	Ö21, Ö5, Ö6, Ö9, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18
	BGH'leri yıllık plana ekleme	Ö1, Ö22, Ö2, Ö25, Ö29
	Planla zamanı iyi değerlendirme	Ö23
	Planın işi kolaylaştırması	Ö26
	BGH Planının kazanımı hatırlatması	Ö3
	Öğretmen yetkinliğine bağlı plan yapılması	Ö4
	BGH planının dersi iyi organize etmesi	Ö28
	BGH planının öğrencinin derse hazır gelmesini sağlaması	Ö8
	Dersten önce BGH planının yapılması	Ö10
	Yazılı olmayan BGH planının yapılması	Ö12
	BGH planının yapılmasıyla sitemli çalışılması	Ö13, Ö18
	Dersle bağlantılı BGH planının yapılması	Ö11, Ö19, Ö30
Sosyal Bilgiler Dersinde En Fazla Etkinlik Düzenlenen BGH'ler	Kadınlar Günü	Ö20
	Milli Bayramlar	Ö20, Ö11

	Çevre Günü	Ö20
	Lösemili Çocuklar Haftası	Ö20
	Afet ve Hazırlık Haftası	Ö21
	Vergi Haftası	Ö21
	Sivil Savunma Günü	Ö21
	Ahilik Kültürü Haftası	Ö21
	Cumhuriyet Bayramı	Ö21, Ö22, Ö26, Ö3, Ö4, Ö27, Ö28, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö30
	19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı	Ö21, Ö22, Ö23, Ö26, Ö4, Ö7
	Atatürk Haftası	Ö21, Ö1, Ö22, Ö27, Ö9, Ö14, Ö30
	İstanbul'un Fethi Çanakkale ve Şehitleri Anma Günü	Ö21, Ö22, Ö3 Ö1, Ö2, Ö29, Ö5, Ö8, Ö9, Ö19
	Öğretmenler Günü	Ö22
	Tutum, Yatırım ve Türk Malları Haftası	Ö22
	İlköğretim Haftası	Ö22, Ö23
	23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı	Ö24, Ö22, Ö23, Ö25, Ö26, Ö3, Ö4, Ö27, Ö28, Ö7, Ö17, Ö18, Ö30
	İstiklal Marşı'nın Kabulü	Ö22, Ö25, Ö5, Ö9
	15 Temmuz Demokrasi Bayramı	Ö26, Ö7, Ö15, Ö16
	Dünya Çocuk Hakları Günü	Ö3
	Engelliler Haftası	Ö3
	Kut'ül Amare Zaferi	Ö28
	İnsan Hakları ve Demokrasi	Ö9
	Müzeler Haftası	Ö13
BGH'lerde Kullanılan Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Mektup yazdırma	Ö20
	Metin okutma	Ö20
	Şiir (yazdırma/okutma)	Ö20, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö6, Ö26, Ö28, Ö5, Ö7, Ö11, Ö18, Ö19, Ö30
	Araştırma yaptırma	Ö20, Ö7
	Soru cevap yöntemi	Ö21
	Poster hazırlatma	Ö1, Ö24, Ö29, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö17, Ö27, Ö30
	Video izletme	Ö22

	Görsel sunu kullanma	Ö22, Ö12
	Drama yaptırma	Ö23, Ö1, Ö25, Ö28, Ö7, Ö11, Ö18, Ö19
	Öykü (yazdırma/okutma)	Ö24, Ö26, Ö2, Ö3, Ö27, Ö8, Ö30
	Pano hazırlatma	Ö2, Ö27, Ö29, Ö8
	Tartışma tekniği	Ö4
	Kompozisyon yazdırma	Ö28
	Tarih şeridi hazırlatma	Ö6
	Rol yapma tekniği	Ö22, Ö6, Ö7
	Düz anlatım tekniği	Ö12
	Arttırılmış gerçeklik tekniği	Ö13
	Afiş hazırlatma	Ö6, Ö9, Ö17
BGH'lerin Sosyal Bilgiler Dersine Etkileri	Derse katılımı sağlama	Ö20
	Konuyu kavratma	Ö21, Ö23, Ö30
	Dersin önemini kavratma	Ö21, Ö24, Ö2
	Derse bağlantı kurmayı sağlama	Ö1
	Günlük hayatla dersi ilişkilendirme	Ö25
	Derse ilgi çekme	Ö26, Ö3, Ö27, Ö28, Ö29, Ö9, Ö10, Ö18, Ö16
	Ders için aktivite sağlama	Ö4
	Dersi etkili öğretmeyi sağlama	Ö28
	Derse karşı olumlu bilinç oluşturma	Ö5, Ö19
	Dersi somutlaştırmayı sağlama	Ö6, Ö8, Ö9, Ö12, Ö18
	Derste anlamlı öğrenmeyi sağlama	Ö4, Ö7, Ö8, Ö13
	Derse karşı farkındalık oluşturma	Ö12
	Derse karşı hazırbulunuşluk sağlama	Ö13
	Ders içeriğine katkı sunma	Ö14
	Derste kavram öğretimini sağlama	Ö15, Ö16
	Dersin uygulama alanını oluşturma	Ö17
	Dersi pekiştirme	Ö17, Ö19
	Derste değer öğretimi sağlama	Ö30
Sosyal Bilgiler Dersi İçin	Çevre Günü	Ö20

En Gerekli
BGH'ler

Milli Bayramlar	Ö20, Ö26, Ö8, Ö9, Ö11, Ö15
Cumhuriyet Bayramı	Ö21, Ö23, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö12, Ö13, Ö17, Ö18
Atatürk Haftası	Ö21, Ö1, Ö22, Ö23, Ö10
18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü	Ö1, Ö2, Ö22, Ö4, Ö5, Ö7, Ö28, Ö16, Ö19, Ö30
Gaziler Günü	Ö22
19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı	Ö22, Ö2, Ö26, Ö4
İstiklal Marşı'nın Kabulü	Ö22, Ö25, Ö2, Ö5
23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı	Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö2, Ö3, Ö4, Ö18, Ö30
İlköğretim Haftası	Ö23
Mahalli Kurtuluş Günleri	Ö25
İstanbul'un Fethi	Ö25, Ö3
Yeşilay Haftası	Ö25
Enerji Tasarrufu Haftası	Ö25
Orman Haftası	Ö25
30 Ağustos Zafer Bayramı	Ö2, Ö3
15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü	Ö3, Ö14
Dünya Çocuk Hakları Günü	Ö3
Kut'tül Amare Zaferi	Ö2, Ö4, Ö25
Girişimcilik Haftası	Ö27
Müzeler Haftası	Ö28
Yerli Malı Haftası	Ö11
Kızılay Haftası	Ö11
BGH'lerin Sosyal Bilgiler Dersinde Değerlerin Kazandırıl ması Açısından Önemi	Sorumluluk Ö20, Ö21, Ö1, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö2, Ö26, Ö4, Ö5, Ö28, Ö6, Ö7, Ö8, Ö11, Ö13, Ö14, Ö15, Ö18, Ö19, Ö30
Doğal çevreye duyarlılık	Ö20, Ö1, Ö22, Ö26, Ö28, Ö4, Ö5, Ö8, Ö13, Ö14, Ö15, Ö19, Ö30
Hak ve özgürlüklere saygı	Ö20, Ö22, Ö25, Ö2, Ö26, Ö3, Ö9, Ö12,

		Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö30
	Dayanışma	Ö20, Ö21, Ö1, Ö22, Ö23, Ö24, Ö2, Ö26, Ö3, Ö4, Ö27, Ö29, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö13, Ö14, Ö15, Ö17, Ö30
	Tarihsel mirasa duyarlılık	Ö20, Ö1, Ö22, Ö24, Ö26, Ö3, Ö4, Ö28, Ö29, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö30
	Vatanseverlik	Ö21, Ö1, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö2, Ö26, Ö3, Ö4, Ö27, Ö28, Ö29, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö17, Ö18, Ö19, Ö30
	Adil olma	Ö21, Ö24, Ö25, Ö26, Ö3, Ö4, Ö7, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö18, Ö30
	Milli birlik ve beraberlik Bayrağa istiklal marşına saygı duyma	Ö22 Ö21, Ö22, Ö24, Ö25, Ö26, Ö3, Ö4, Ö28, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö30
	Barış	Ö24, Ö26, Ö4, Ö15, Ö30
	Akademik dürüstlük Çalışkanlık	Ö2 Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö27, Ö6, Ö13, Ö14, Ö18
	Bilimsellik Estetik	Ö22, Ö28 Ö29, Ö6, Ö10, Ö13, Ö14, Ö17
BGH'lerin Sosyal Bilgiler Dersinde Becerilerin Kazandırıl	Girişimcilik	Ö20, Ö23, Ö6, Ö13, Ö14, Ö15, Ö18

ması
Açısından
Önemi

Sosyal katılım	Ö20, Ö21, Ö1, Ö3, Ö4, Ö24, Ö25, Ö2, Ö3, Ö4, Ö27, Ö28, Ö29, Ö5, Ö9, Ö10, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö30
Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanmak	Ö20, Ö23, Ö24, Ö2, Ö3, Ö4, Ö27, Ö28, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö30
Araştırma	Ö20, Ö21, Ö22, Ö25, Ö26, Ö2, Ö3, Ö7, Ö11, Ö13, Ö14, Ö15, Ö17, Ö18, Ö30
Empati	Ö21, Ö1, Ö22, Ö23, Ö25, Ö2, Ö26, Ö4, Ö27, Ö28, Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö11, Ö13, Ö14, Ö19, Ö30
Eleştirel düşünme İletişim	Ö21, Ö2, Ö4, Ö6 Ö21, Ö24, Ö26, Ö27, Ö29, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö11, Ö12, Ö13, Ö15, Ö17, Ö30
Karar verme	Ö21, Ö22, Ö26, Ö4, Ö7, Ö13, Ö14, Ö15, Ö19
Zaman ve kronolojiyi algılama	Ö1, Ö22, Ö24, Ö2, Ö3, Ö4, Ö29, Ö5, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19
Problem çözme	Ö22, Ö4, Ö8, Ö14, Ö18
Mekanı algılama	Ö22, Ö24, Ö27, Ö28, Ö29, Ö5, Ö9, Ö10, Ö13, Ö15, Ö19
Değişim ve sürekliliği algılama	Ö22, Ö24, Ö10, Ö14, Ö15, Ö18, Ö19
Bilgi teknolojilerini kullanma	Ö22, Ö25, Ö14, Ö15, Ö30

4.3.1. BGH'lerin Sosyal Bilgiler Dersi Özelinde Önemi

Belirli gün ve haftaların hiç kuşkusuz tüm dersler için önemli olduğunu biliyoruz. Ancak sosyal bilgiler dersi disiplinlerini düşündüğümüzde, dersin yapısı gereği bugün ve haftaların ders açısından öneminin daha fazla olduğunu ve sosyal bilgiler ders konularıyla doğrudan ilişkili olduğunu görmekteyiz. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin konuyla ilgili sorulara vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde sosyal bilgiler dersinin *belirli gün ve haftaları kapsadığını* söyleyen öğretmen sayısı (11) fazladır. Bu konuda Ö20; sosyal bilgiler dersiyle belirli gün ve haftaların *çok alakalı* olduğunu bu nedenle sosyal bilgiler öğretmenlerinin belirli gün ve haftalar üzerinde yoğunlaşması gerektiğini, Ö21; belirli gün ve haftaların neredeyse tamamına yakını sosyal bilgiler dersiyle *yakından ilgili* olduğunu ve beşinci sınıftan sekizinci sınıfa kadar hemen hemen hepsinin ders konularının içerisinde işlendiğini bu yüzden önemli olduğunu belirtmişlerdir. Ö1, Ö5 ve Ö29 da aynı düşünceleri ifade etmişlerdir. Fakat Ö11, Ö14, Ö25, Ö26 ve Ö29 da benzer ifadelerde bulunmakla beraber daha çok *tarih konularıyla ilgili* haftaların sosyal bilgiler dersi için önemli olduğunu ve kültür açısından *milli bayramların* özellikle sosyal bilgiler dersiyle doğrudan ilgili olduğunu belirtmişlerdir. Bu konuda Ö25 ve Ö14 sırasıyla şu ifadelerde bulunmuşlardır:

Ö25: “Sosyal bilgilerle alakalı ben direk tarih haftalarının daha etkili olabileceğini düşünüyorum, en azından konularla ilişkilendirildiği için. Mesela Atatürk Haftası gibi Cumhuriyet Bayramı'nın olduğu hafta gibi ve 23 Nisan'ın bulunduğu efendim İstiklal Marşı'nın kabul edildiği haftalar daha çok ilişkilendirilmesi amacıyla sosyal bilgiler açısından daha önem arz eden haftalar olacağını düşünüyorum.”

Ö14: “Aslında sosyal bilgiler belirli gün ve haftalarla tam olarak birebir, en çok ilişkisi olan ders diyebilirim. Mesela sosyal bilgiler dersinin içeriğinde, kültürümüz ünitesinde kültürle ilgili olarak bayramlarımız vardı; mevsimlik, dini, milli bayramlar olsun bunlar zaten bizim alanın içerisinde olan şeyler o açıdan da hep anlattığımız, öğrencilerle paylaştığımız konular.”

Ö4, Ö8, Ö9, Ö27 ve Ö28 ise belirli gün ve haftaları sosyal bilgiler dersinin *bir parçası* olarak görmektedirler. Ö27 belirli gün ve haftaların sosyal bilgiler dersinin asıl *temel yapı taşlarını* ifade ettiğini söylerken, Ö28 ders için *kalıcı bir öğrenmenin sağlanmasında* bugünlerin önemli olduğunu, Ö8 *dersin pekiştirilmesi* açısından

önemli olduğunu ifade etmiş ve Ö9 da benzer ifadelerde bulunmuştur. Ö17, Ö18 ve Ö30 belirli gün ve haftaların sosyal bilgiler dersiyle *bağlantılı* olduğunu benzer ifadeler kullanarak belirtmişler ve Ö17 şu ifadeleri kullanmıştır:

“İnkılap tarihi açısından düşündüğümüzde direkt zaten bir ulusun varoluşu işleniyor burada, bizim kutladığımız aslında milli dediğimiz bayramların hepsi bizim dersimizle alakalı bu sebeple sosyal bilgiler dersi belirli gün ve haftalarla direkt ilgili, öğrenciler öğrendikleri bilgileri belirli gün ve haftalarda daha iyi anlamlandırabilirler yani Cumhuriyet Bayramı'nı kutluyoruz ama neden kutlanıldığını bu sürece nasıl geldiğinin alt planını öğrenmeleri açısından da dersimizin önemli olduğunu düşünüyorum dersimizin baya tamamlayıcısı durumunda bu gün ve haftalar.”

Diğer öğretmenler ise belirli gün ve haftaların sosyal bilgiler dersiyle ilişkisini farklı açılardan değerlendirmişlerdir. Örneğin Ö22: “Milli tarih şuurunun aşılması, geçmişten ders alınması, zorlukların öğrenilmesi, empati kurulması, hayata bakış açısının değişmesi açısından, sosyal bilgiler açısından önemli.” demiştir. Ö23 ise *ders konularını daha iyi anlaşılması* açısından belirli gün ve haftaların sosyal bilgiler dersine yardımcı olduğunu ifade ederken, Ö24 dersin *müfredatıyla doğrudan alakalı* olduğu için derse katkı sağladığını ifade etmiş, Ö3 *ders kazanımlarıyla belirli gün ve haftaların örtüştüğünü* şu ifadeleri kullanarak belirtmiştir “... Mesela 3 Aralık Dünya Engelliler Günü var, engelliler haftası var, bunlar mesela bizim altıncı sınıf sosyal bilgiler dersimizde ilgili kazanımlarımızda var: farklılıklara saygı duyma, toplumda birlik ve beraberlikle ilgili. Başka 23 Nisan daha sonra inkılap tarihi derslerimizde 18 Mart. Yedinci sınıfta İstanbul'un Fethi, bunlar bizim konularımızla zaten örtüşen günler olduğu için hem de bizim kazanımlarımızın öğrencilere kazandırılmasında büyük bir önemi olduğu için önemli olduğunu düşünüyorum.” Ö17 ise sosyal bilgiler dersi *amacının gerçekleşmesi* açısından bugünün önemli olduğunu şu şekilde ifade etmiştir: “Çocukların daha bilinçli ve duyarlı vatandaş olarak yetişmelerini sağlıyor diyebilirim, öğrencilerin kendi ulusal ya da toplumsal konuları öğrenmeleri ya da demokratik bir tutuma sahip olmaları konusunda faydalı olduğunu düşünüyorum.” Ö12 ise sosyal bilgiler dersi içinde geçen *soyut kavramların öğretilmesinde* belirli gün ve haftaların önemli olduğunu şu ifadeleri kullanarak belirtmiştir: “Öğrenciler genelde bağımsızlık ve egemenlik kavramlarını karıştırdıklarında hep 23 Nisan örneğini veririm, ulusal egemenlik ve çocuk bayramı yani oradaki ulusal egemenliğin meclisin açılışı ile bağlantı kurdurmaya çalışırım o anlamda o sürece nasıl geldiği

doğrultusunda, okulda da yine aynı günlerde bir inkılap tarihi dersinde de milli duygularını coşturmak adına, hayatta da neyin nasıl olduğunu öğretebilmek adına benim için çok önemli günler öyle söyleyeyim, yani bir ülkenin nasıl kurulduğunu anlamaları için bu günlerin çok önemli olduğunu söyleyebilirim.”

Ö13 ders konularının *yaparak yaşayarak öğrenilmesinde* bugünlerin önemli olduğunu belirtirken, Ö15 ise belirli gün ve haftalarla öğrencilerin *ders konularını daha iyi kavradıklarını* demokrasi gibi kavramları iyi bir şekilde anladıklarını belirtmiş, Ö16 sosyal bilgiler dersiyle ilişkisini “... tarihimizi aşlamak için önemli...” diyerek ifade etmiştir. Ö19 ise diğerlerinden farklı olarak sosyal bilgiler *ders becerilerini kazanması* açısından önemli olduğunu “Tabiki biz sosyal bilgiler dersi olarak milli, manevi duyguları, temel becerileri öğreten bir dersiz o yüzden bizim için çok daha büyük anlamı var...” ifadesini kullanarak belirli gün ve haftaların sosyal bilgiler dersi için önemli olduğunu belirtmiştir.

4.3.2. BGH Planının Sosyal Bilgiler Dersi Açısından Önemi

Plan, eğitimde olduğu kadar her alanda da önemli ve herkes için faydalıdır. Çünkü zamandan tasarruf etmek, gereksiz iş yükünden kurtulmak ve sonradan karşılaşılabilecek zorlukların üstesinden gelmek için plana her zaman ihtiyaç duyulmaktadır. Araştırmamızın da bu bölümünde, öğretmenlerin belirli gün ve haftanın planını yapıp yapmadıkları ve neden yaptıkları araştırılmış ve öğretmenlere araştırmanın amacına uygun olarak görüşme sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenler yıllık plan ve ders planı yaptıklarını ifade ederken genel olarak derslerinde belirli gün ve haftanın planını sistemli olarak yapmadıkları bulgusu ortaya çıkmıştır. Hatta belirli gün ve haftanın hiç planını yapmayan öğretmenlerin sayısı sekiz iken sadece ulusal bayramların planını yapan öğretmen sayısı üçtür. Örneğin Ö20 “Kendi görevli olduğum planda belirtiyorum, görevli olduğum komisyon da olduğumu planda belirtiyorum ama tabi altmış bir belirli gün ve haftanın planda olması mümkün değil. Yapamıyoruz dersin bi kısmında bunu anlatıyoruz bunu yapma şansımız yok zaten ders saatine müfredatı ancak yetiştiriyoruz. Dersin aralarında kısa kısa anlatıyoruz. Plan olarak uygulayamıyoruz şey hariç milli bayramlar vs. onlarda tabi ders planında yer alıyor işliyoruz...” derken Ö24 ise ulusal bayramlarla ilgili şu ifadede bulunmuştur: “Yıllık plan dahilinde zaten ilişkilendiriliyor ama genelde ulusal bayramlarda derse gelmeden çocuklara neler yaptıracağımı ilgili plan yapıyorum, hangi etkinliği yaptıracağımı önceden planlıyorum...” Belirli gün ve haftanın planını

yıllık plana ekleme olarak yapan öğretmenler ise Ö1, Ö2, Ö22, Ö25, Ö29'dur. Örneğin Ö2 "Bu ders içerisinde yıllık plan dahilinde yapılıyor zaten ve benim de görevli olduğum belirli gün ve haftayı muhakkak ki daha çok ifade etmeye çalışıyorum ama onun dışında diğer belirli gün ve haftalarda da konumuz geldikçe bir konuşma yapıyorum ve çocukların da fikirleri çıkıyor bu konularda. Ben yıllık plana baktığımda bugün bunu konuşmalıyız yani bu bizim belirli gün ve haftalar konumuzdu aslında dediğimiz oluyor ama bu yazılı bir şekilde değil daha çok doğaçlama ve fikir olarak ortaya çıkıyor. Yazılı olarak baktığımızda zaten bunlar yıllık plan içerisinde yer alıyor." bu şekilde ifade edilmiştir.

Diğer öğretmenler ise belirli gün ve haftanın planını niçin yaptıklarını özellikle belirtmişlerdir. Örneğin Ö23 zamanı iyi değerlendirmek için plan yaptığını, Ö26 işini kolaylaştırdığı için, Ö3 dersiyle ilgili kazanımı hatırlatmak için plan yaptığını belirtmiştir. Ayrıca Ö4'te Ö22 ile benzer şekilde ifade ederken farklı olarak öğretmen yetkinliğine de bağlı olduğunu şu ifadeleriyle açıklamıştır: "... aslında ben şunu düşünüyorum; günlük yazılı plan sorunumuz yok artık, yani şöyle düşünüyorum; öğretmen yetkinliği kazanabilmişse plan yapmasına gerek yok ama o yetkinliği kazanamamışsa plan yapmalı bence, yani yazılı plan..." ifadesinde bulunurken ayrıca şunu da eklemiştir: "...yani şöyle düşünüyorum o gün ile ilgili belgesel izletsem EBA'dan şunu açsam diye kafamda planını yapıyorum ki kazanımlar havada uçup gitmemeli yani hangi sürede hangi kazanımı, onlara en etkili şekilde nasıl verebilirim bunları da kafamda konuşma ve bir yerlere not almam gerektiğini düşünüyorum bu açıdan plan yapmak önemli." (Ö4)

Ö28 ise iyi organize etmek için plan yaptığını belirtirken, Ö7 çocukları bilinçlendirmek için, Ö8 ise öğrencinin derse hazır gelmesi için plan yaptığını ifade etmişlerdir. Ayrıca Ö10 hemen dersten önce belirli gün ve haftanın planını yaptığını benzer şekilde Ö12 ise yazılı olmayan plan yaptığını şu şekilde ifade etmiştir: "Kağıt üzerinde bir plan değil de önceden öğrencilere bilgilendirme şeklinde bir bilgilendirme yapıyorum, kafamda bir plan yapıyorum, çünkü daha kontrollü gidilsin, karmaşa çıkmasın diye."

Sistemli çalışmak için plan yaptığını ifade eden öğretmenler ise Ö13 ve Ö18'dir. Örneğin Ö18: "Belirli gün ve haftanın planını yapıyoruz hani o süreç geldiğinde sistemli bir şekilde çalışabilelim öğrencilerle birlikte sistemli, planlı bir şekilde yapacağımız vaktinde ve zamanında yetiştirebilmek adına bir planlama yapıyoruz."

ifadelerinde bulunmuştur. Bu öğretmenlere karşın sadece dersle bağlantılı olduğu için belirli gün ve hafta planını yapan Ö11, Ö19 ve Ö30'dur. Örneğin Ö11: “Genel olarak belirli gün ve haftaların planları var, ayrıca planlıyoruz da planlamamızın sebebi de bizim dersimizle çok bağlantılı olması, kazanımlarımızla, değerlerimizle bağlantılı olması, dersin içeriğıyle de ilgili olmasıyla bu belirli gün ve haftaları planlıyorum ve dersimde de kutluyorum.” ifadesinde bulunurken Ö19 da doğrudan dersle bağlantılı olan belirli gün ve haftadan bahsederken ayrıca ders saatine denk gelmeyenlerden bahsetmediğini, planını yapmadığını şu ifadeleri kullanarak açıklamıştır: “Evet kazanım içinde belirli gün ve haftalar örneğin Çanakkale o günü özellikle koyuyorum o haftanın bir dersine ona ayırmaya çalışıyorum beşinci sınıflarda da Çocuk Hakları Günü'nde dersi 20 Kasım'a ayırmaya çalışıyorum yani başka koyduğum yok çünkü diğer tarihler bizim dersimize denk gelmiyor biliyorsunuz 29 Ekimdir hani ders arasına denk gelmiyor tatile denk geliyor 30 Ağustos da denk gelmiyor, 10 Kasım da ders arasına denk gelirse planlıyorum o şekilde...” Ö30'da ders konularını yetiştirmek, kazanımı öğrenciye aktarmak için belirli gün ve haftanın planını ders planı gibi hazırladığını böylece dersini daha verimli hale getirmeye çalıştığını ifade etmiştir.

4.3.3. Sosyal Bilgiler Dersinde En Fazla Etkinlik Düzenlenen BGH

Diğer derslerde olduğu gibi sosyal bilgiler dersinde de konuları somutlaştırmak adına öğretmenler birçok etkinlik yapmakta ve öğrenciler yapılan etkinlikler sayesinde konuyu daha iyi kavramaktadırlar. Sosyal bilgiler dersini düşündüğümüzde bu etkinliklerin büyük çoğunluğunu belirli gün ve hafta etkinlikleri oluşturmakla birlikte burada öğretmenin sınıf yönetimi ve görüşü de göz ardı edilmemelidir. Öğretmenlere araştırmanın amacıyla ilgili sosyal bilgiler dersi için en gerekli belirli gün ve haftanın ve sosyal bilgiler dersinde en fazla yapılan belirli gün ve hafta etkinliğinin neler olduğu sorulmuş ve alınan cevaplar çerçevesinde bulgular incelenmiş ve öğretmenlerin birden fazla görüş bildirdiği görülmüştür. Öncelikle öğretmenlerin sosyal bilgiler dersinde en fazla etkinlik düzenlenen haftaların neler olduğuna baktığımızda öğretmenlerin on sekizi *Cumhuriyet Bayramı* etkinlikleri olduğunu belirtmişlerdir. Daha sonra ise on üç kişi *23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nda* en fazla etkinlik düzenlendiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin yedisi *Atatürk Haftası* derken yedisi de *Çanakkale ve Şehitleri Anma Günü'nde* daha çok etkinlik yapıldığını söylemişlerdir. Örneğin Ö25 genelde milli bayramlarda, İstiklal Marşı'nın Kabulü ve 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nda dersinde en fazla etkinlik yaptığını

belirtmiştir. Ö2 farklı olarak Çanakkale Şehitlerini Anma Günü'nde en fazla etkinlik yaptığını sebebini ise bu günün sekizinci sınıf konularından bir tanesini oluşturduğunu söylemiştir. Ö26, Ö27 de benzer ifadeler kullanarak branşımızla çok bağlantılı olduğu için milli bayramlarda dersimizde en çok etkinlik yapıldığını belirtirken ayrıca Ö27 Türkiye genelinde de milli bayramlarda daha fazla ağırlık verilerek etkinlik yapıldığını ifade etmiştir. Yine bu konuda bazı öğretmenlerin doğrudan görüşleri şu şekildedir:

Ö28: “Sosyal Bilgiler deyince tabiki en büyük etkinlik 23 Nisan meclisin açıldığı gün olduğu için önemsiyoruz...”

Ö19: “Çanakkale Haftası'na çok ehemmiyet veriyoruz ara dönemde olduğu için o hafta özellikle yaymaya çalışıyorum ben kendi adıma söyleyim o hafta benim için önemli bir hafta hem ders açısından kazanımlar için, diğer savaşları etkilediği bir hafta olduğu için o haftaya daha çok üzerine düşünüyorum.”

Ö30: “Özellikle şöyle bir bakarsak hani sadece sosyal bilgiler dersi olarak değil de hani inkılap tarihi ile beraber baktığımız zaman işte bildiğimiz gibi 10-16 Kasım arasında Atatürk Haftası yine işte 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı yine 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı diyebiliriz.”

Görüşme yapılan öğretmenlerden bir kısmı ise sırasıyla; *19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı* (6 kişi), *15 Temmuz Demokrasi Bayramı* (4 kişi), *İstiklal Marşı'nın Kabulü* (4 kişi), İstanbul'un Fethi (3 kişi) etkinliklerini ifade ederken iki öğretmen (2 kişi) ise *milli bayramlar* diyerek genel bir tabir kullanmışlardır. *Kadınlar Günü*, *Çevre Günü*, *Lösemili Çocuklar Haftası* etkinliklerini Ö20 belirtirken, *Afet ve Hazırlık Haftası*, *Vergi Haftası*, *Sivil Savunma Günü*, *Ahilik Kültürü Haftası* (Ö21), *Öğretmenler Günü*, *Tutum, Yatırım ve Türk Malları Haftası* (Ö22), *İlköğretim Haftası* (Ö22, Ö23), *Dünya Çocuk Hakları Günü* ve *Engelliler Haftası* (Ö3), *Kut'ül Amare Zaferi* (Ö28), *İnsan Hakları ve Demokrasi* (Ö9), *Müzeler Haftası* (Ö13) etkinliklerini sosyal bilgiler dersinde kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin görüşlerinden bazıları şöyledir:

Ö21: “Afet ve Hazırlık Haftası, Vergi Haftası bizim dersimizin konuları arasında çok geçiyor, Sivil Savunma Günü bu da yine Ahilik Kültürü Haftası bizim dersimizle ilgili etkinlik yapılabilir dersimizde ilişkileri var...”

Ö3: “Aslında imkanımız olsa hepsi kutlanmalı. Sosyal bilgiler kazanımlarıyla düşündüğüm zaman mesela Dünya Çocuk Hakları Günü zaten beşinci sınıf

konularımız sonra 29 Ekim, 23 Nisan bunlar zaten inkılap dersi konularımız, kadınlara seçme seçilme özgürlüğünün verilmesi bunlar inkılap tarihi konuları İstanbul'un Fethi yani sosyal bilgiler kazanımlarına yönelik bunlar kutlanabilir daha sonra engelliler haftası altıncı sınıf kazanımlarımızda var, bunlar ön planda.”

Ö15: “Son zamanlarda 15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü, 29 Ekim.”

4.3.4. BGH’lerde Kullanılan Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Genel olarak yapılan etkinlikler, çocukların etkin katılımını sağlamak bir konu hakkında ilgilerini çekmek, yaparak yaşayarak öğrenmelerini sağlamak ve kendi yeteneklerini keşfetmeleri açısından önemlidir. Dolayısıyla belirli gün ve haftalarda ders içi ya da okulda öğrencilerin günün anlam ve önemini kavraması açısından etkinlikler önem arz etmekte ancak yapılan etkinlikler çevrenin ve okulun şartlarına, öğretmenin kişiliğine ya da öğrenci sınıf düzeyine göre değişmektedir. Araştırmanın bu bölümünde öğretmenlerden elde edilen bulgular sonucunda öğretmenlerin genel olarak benzer etkinlikler yaptırdığı belirlenmiştir. Tabloya göre belirli gün ve hafta etkinlikleri kategorisine ilişkin bilgiler kapsamında öğretmenlerin en çok yaptıkları etkinliklerin başında *şiiir*, *poster*, *drama*, *öykü*, *pano hazırlama*, *rol yapma*, *afiş etkinlikleri* olduğu görülmektedir. Örneğin *şiiir* okuma etkinliği yaptıran öğretmenlerin sayısı on dört, *poster* yaptıran öğretmenlerin sayısı on iki, *drama* yaptıran öğretmenlerin sayısı sekiz, *öykü* etkinliği yaptıran öğretmenlerin sayısı yedi, *pano* hazırlatan öğretmenlerin sayısı dört, *rol yapma* etkinliği yaptıran öğretmenlerin ve *afiş* hazırlatan öğretmenlerin sayısı üçer kişiyken *araştırma* yaptıran öğretmenlerin sayısı ile *görsel sunu* kullanan öğretmenlerin sayısı ikişer kişidir. Ayrıca birden fazla etkinlik yaptıran öğretmenlerin sayısının da fazla olduğu görülmektedir. Örneğin öğretmenlerden (Ö22) *şiiir*, *rol yapma*, *video izletme*, *görsel sunu kullanma* etkinlikleri yaptırırken başka bir öğretmen (Ö28) *kompozisyon*, *şiiir*, *drama* genel çalışmalarından olduğunu belirtmiştir. Ö1 “Poster çalışması ya da drama şeklinde derslerimde tekrardan etkinlik yaptırıyorum.” ifadesinde bulunurken Ö25 ise “Genelde *şiiir* ama Tüketiciyi koruma Haftası’nda drama yaptırmıştık” diyerek farklı etkinlikler de yaptığını belirtmiştir. Ö19’da şu şekilde benzer ifadelerde bulunmuştur: “Bazen mümkünse drama yaptırıyorum çocuklara en son geçen sene yüz yüze eğitimde vardı, *şiiir* okutturuyoruz bazen çocuklar kendileri *şiiir*ler yazmak istiyorlar ya da günün önemi ve anlamıyla ilgili düşüncelerimizi, duygularımızı paylaşıyoruz bu tarz şeyler.” Son zamanlarda ise *arttırılmış gerçeklik* etkinliği dikkat çekmekte ancak sadece bir

öğretmen (Ö13) bu etkinliği yaptırdığını dile getirmiştir. Ayrıca bilindik bir etkinlik olan *soru-cevap* tekniğini ise sadece bir kişi Ö21; soru cevap şeklinde o konunun önemine değindiğini, çocukların bilgilerini yoklayıp konunun önemini kavratmaya çalıştığını ifade etmiştir. Ö4 de genelde *tartışma* etkinliği yaptırdığını şu ifadelerle belirtmiştir: “Genelde tartışma etkinliği yapmayı seviyorum. Bugünün önemini kutlayarak o günün önemini bugüne bağlamayı seviyorum. O yüzden biraz tartışma etkinliği yaptırdığım olmuştur.” Diğer öğretmenlerden farklı olarak Ö14 ise belirli gün ve haftalarla ilgili etkinlik yaptırmadığını söylemiştir.

4.3.5. BGH’lerin Sosyal Bilgiler Dersine Etkileri

Belirli gün ve hafta etkinlikleri daha öncede belirttiğimiz gibi birçok derse katkısı var ancak sosyal bilgiler dersinin yapısı gereği en çok bu derse etkilediği yaptığımız araştırmada görülmektedir. Örneğin *konuların somutlaştırılması, öğrencilerden beklenen davranışların kazandırılması, öğrenciyi derse güdülenmesi* gibi birçok katkısı vardır. Dolayısıyla sosyal bilgiler öğretmenlerine bu konuda bazı sorular yöneltilmiş ve alınan cevaplar doğrultusunda belirli gün ve haftaların sosyal bilgiler dersi *beceri ve değerlerinin kazandırılmasında* doğrudan etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Belirli gün ve haftaların sosyal bilgiler dersine etkileri teması altında incelediğimizde öğretmenlerin büyük çoğunluğu (9 kişi) belirli gün ve hafta etkinliklerinin *derse ilgi çekme* konusunda etkili olduğunu dile getirmişlerdir. Bir kısmı *dersi somutlaştırdığını* (5 kişi), öğrencilerin *konuyu kavramasına yardımcı* olduğu (3 kişi), *dersin önemini kavratmış* (3 kişi), öğrencilerin *derse karşı olumlu bilinçlenmesi* (2 kişi), *anlamlı öğrenmenin sağlanması* (4 kişi), *kavram öğretilmesi* (2 kişi), *dersin pekiştirilmesi* (2 kişi) gibi yararlarından bahsetmişlerdir. Ayrıca bazı öğretmenler de birden fazla görüş bildirmiştir. Diğer öğretmenlerden Ö21; *derse katılımı arttırdığını*, Ö1; *dersle bağlantı kurmayı sağladığını*, Ö25; *günlük hayatla dersi ilişkilendirdiğini*, Ö26; *derse heyecan kattığını*, Ö4; *dersi ezberden kurtardığını* ve ders için *iyi bir aktivite* olduğunu, Ö28 dersi *etkili öğretilmesinde yardımcı* olduğunu, Ö12; derste *farkındalık oluşturmada* etkili olduğunu, Ö13; derse karşı *hazırbulunuşluk* sağladığını, Ö14; *dersin içeriğine katkı* sunduğunu, Ö16; *derse karşı merak* uyandırdığını, Ö17; belirli gün ve haftaların *dersin uygulama alanı* olduğunu, Ö13; derste *kalıcı öğrenme sağladığını* ve Ö30 ise *ders öğretimine katkı* sağladığını dile getirmişlerdir. Bazı öğretmenlerin bu konudaki doğrudan görüşleri şu şekildedir:

Ö28: "...Mesela bir sosyal bilgiler dersinde, 'gazi nedir?' diye tanımlayarak geçirmek yerine bir de Gaziler Günü'nde bir gazi davet edilerek bir etkinlik yapıldığında, çocukta çok daha bir etkili bir örnek olmuş oluyor."

Ö16: "Çocukların mesela çok karıştırdığı kavramlar var mesela cumhuriyeti tam olarak bilmiyorlar işte onunda etkinliklerle öğretince daha iyi anlıyorlar."

Ö6: "Sosyal bilgiler dersi, inkılap tarihi dersi soyut kavramlarla iç içe olan bir ders o yüzden de soyut kavramları somutlaştırdığı için dersime artı bir etkisi var."

Ö8: "Dersimi daha anlaşılır hale getiriyor bu günler, dersi somutlaştırıyor, çocuk ezberden kurtulmuş oluyor ve derse ilgisi artıyor."

4.3.6. Sosyal Bilgiler Dersi İçin En Gerekli BGH

Sosyal bilgiler dersi için en gerekli belirli gün ve haftaların neler olduğunu incelediğimizde, öğretmenlerle yapılan görüşmeler çerçevesinde, sosyal bilgiler dersinde en çok yapılan belirli gün ve hafta etkinlikleri ile paralellik gösterdiğini açıkça görmekteyiz. Öğretmenlerden onu en gerekli belirli gün ve haftanın *Cumhuriyet Bayramı* etkinlikleri olduğunu, onu *Çanakkale ve Şehitleri Anma Günü* olduğunu, onu ise *23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı* etkinlikleri olduğunu belirtmişlerdir. Altı öğretmen ise *milli bayramlar* olarak genel bir tabir kullanmıştır. Öğretmenlerin bir kısmı ise sırasıyla; *Atatürk Haftası* (5 kişi), *19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı* (4 kişi), *İstiklal Marşı'nın Kabulü* (4 kişi), *Kut'ül Amare Zaferi* (3 kişi), *30 Ağustos Zafer Bayramı* (2 kişi), *15 Temmuz Demokrasi Bayramı* (2 kişi), *İstanbul'un Fethi* (2 kişi) etkinliklerinin sosyal bilgiler dersi için en gerekli hafta etkinlikleri olduğunu ifade etmişlerdir. Bu konuda bazı öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

Ö21: "Cumhuriyet Bayramı. Çünkü bizim dersimizde tarih konusu işleniyor özellikle sekizinci sınıfta cumhuriyet tarihi konumuz var Cumhuriyetin nasıl kurulduğu ve bunun niçin bayram olarak kutlanması gerektiğini bugünde daha etkili anlatılabilir. Niye Bayram dediğimizde bu ders sayesinde anlayabiliyorlar ve bu derste Cumhuriyet Bayramı daha ilişkili olur. Atatürk Haftası da yine o şekilde. Çünkü Cumhuriyetin kurucusunun nasıl bir yaşam sürdüğü ölümünün nasıl yankılar uyandırdığının da bilmesi gerekir."

Ö22: "Bence tarih şuurunu aşılama, milli bilinci oluşturma, milli birlik ve beraberlik duygusu, Atatürk ilke ve inkılaplarının gereğinin yapılması için. Sosyal bilgiler için de örneğin Gaziler Günü, Atatürk Haftası, 23 Nisan, 19 Mayıs, Çanakkale

Şehitlerini Anma, Mehmet Akif'i Anma milli şuurun ve tarih bilincinin aşılması için önemlidir.”

Ö4: “Genelde hepsi önemli ama sosyal bilgiler dersinin ana dersi tarih olduğu için yani tarihte olan günler daha önemli bence. Ben mesela Cumhuriyet'in Kuruluşu, I. Dünya Savaşı'ndaki Çanakkale Cephesi yine Kut'ül Amare, Sarıkamış yani 1.Dünya Savaşı'nda yaşanan özel tarihler bence önemli, bir de Kurtuluş Savaşı'ndaki 19 Mayıs, 23 Nisan, 29 Ekim yani tarihle ilgili özel gün ve haftaların sosyal bilgiler dersi için daha önemli olduğunu düşünüyorum.”

Ö14: “Mesela 15 Temmuz çok yakın olduğu için daha önemli bence hem çocukların biraz hatıralarında kalmıştır hem yakın dönem olduğu için bunun anlatılması gelecek için faydalı olabilir.”

Diğer belirli gün ve hafta etkinliklerini ise sırasıyla; *Çevre Günü* (Ö20), *Gaziler Günü* (Ö22), *İlköğretim Haftası* (Ö23), *Mahalli Kurtuluş Günleri* (Ö25), *Yeşilay Haftası*, *Enerji Tasarrufu Haftası* ve *Orman Haftası* (Ö25), *Dünya Çocuk Hakları Günü* (Ö3), *Girişimcilik Haftası* (Ö27), *Müzeler Haftası* (Ö28), *Yerli Malı Haftası* ve *Kızılay Haftası* (Ö11) etkinliklerinin de sosyal bilgiler dersi için gerekli olduğunu ifade etmişlerdir. Bu konuda bazı öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

Ö20: “Listede en önemli olarak ben söyleyeyim burada demokrasi ile alakalı belli günler sosyal bilgiler alakalı çevre çok çok önemsiyorum. Hatta çevre ile ilgili belli gün haftaları kesinlikle çok çok arttırmasından yanayım. Çevre koruma bilinci, küresel ısınma bununla alakalı belli günler olan haftalar olabilir.”

Ö27: “Benim en fazla üzerine düştüğüm; hani sosyal bilgiler dersinin amacı insanların toplumda daha etkin ve aktif olmasını amaçlaması bu konuda girişimcilik haftası diyebilirim. Toplumda millet olarak gerçekten de sosyal bilgilerin bu girişim konusundaki rolünü üzerine almaması yüzünden milletimiz hani daha çok devlet kurumlarına yönelik işte senelerce KPSS'ye girip devlete bağlı pasif bireyler haline getirildiğini düşünüyorum yani eğer gerçekten de girişimcilik haftası, özüne ve ruhuna uygun olarak sosyal bilgiler öğretmenleri tarafından öğrencilere güzel bir şekilde ifade edilseydi belki de bu tür sorunların önüne çoktan geçmiş olacaktık.”

Ö28: “Özellikle sosyal bilgilerin müzeler noktası çok önemli olduğu için Müzeler Haftası'nın sosyal bilgilerle bütünleştirilmesi daha kolay ve daha önemli olduğunu düşünüyorum yani şimdi sosyal bilgiler dersi teorik ve pratikte verilmesi

gereken bir ders olduğu için örneğin beşinci sınıflardan bir örnek olarak vereyim Anadolu ve Mezopotamya’da kurulan uygarlıklar konusunu teorik olarak anlattıktan sonra Anadolu Medeniyetleri Müzesi’ne gidip öğrencilerin bunu görsel olarak görmelerini sağlayabiliyoruz.”

4.3.7. BGH’lerin Sosyal Bilgiler Dersinde Değerlerin Kazandırılması Açısından Önemi

Belirli gün ve haftaların sosyal bilgiler değerlerinden hangilerini kazandırmada etkili olduğu öğretmenlerle yapılan görüşme sonucunda incelenmiş ve öğretmenlerden çok az kısmı sırasıyla Ö22; *milli birlik ve beraberlik, bilimsellik* değerini kazandırdığını, Ö2; *akademik dürüstlük* değerini ve Ö28 ise *bilimsellik* değerini kazandırdığını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin tamamına yakını birden fazla görüş bildirmekle beraber büyük çoğunluğu da (28) belirli gün ve haftaların sosyal bilgiler değerlerinden en fazla *vatanseverlik* değerini kazandırdığını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin bir kısmı sırasıyla *tarihsel mirasa duyarlılık* değerini (25 kişi), *dayanışma* değerini (24 kişi), *sorumluluk* değerini (22 kişi), *hak ve özgürlüklere saygı* değerini (16 kişi), *bayrağa, istiklal marşına saygı duyma* değerini (14 kişi), *doğal çevreye duyarlılık* değerini (13 kişi) kazandırmada belirli gün ve haftaların etkili olduğunu dile getirmişlerdir. Öğretmenlerin bir kısmı ise *çalışkanlık* (9 kişi), *estetik* (6 kişi) ve *barış* (5 kişi) değerini belirli gün ve haftaların kazandırdığını belirtmişlerdir. Bu konuda bazı öğretmenlerin görüşü şu şekildedir:

Ö22: “Sorumluluk kazandırıyor, doğal çevreye duyarlılık, çalışkanlık mesela M. Kemal’in hayatını okuyan birisi onun hayatında inkılap tarihinden çalışkanlığı, hak ve özgürlüklere saygı duymak gerektiğini, Kurtuluş Savaşı’ndan dayanışmayı, bayrağa istiklal marşına saygı duymayı, tarihsel mirasa duyarlılığı, beşinci sınıfta kültürel mirasa duyarlılık konusunda bunları öğreniyorlar, yedinci sınıfta bilimsellik, İslam bilim adamlarını okuyunca bilimsellik hakkında, ya da inkılap tarihinde Kurtuluş Savaşı’nın kazanılmasında milli birlik ve beraberlik, Türkçülük duygusunu, vatanseverlik duygusunu kazanıyor öğrenciler.”

Ö28: “Öğrencilere görev verilerek sorumluluk kazandırmış olacağız, bunun dışında tarihsel mirasa duyarlılık, örneğin tarihsel mekan ziyaretleri, herhangi bir bilimsel çalışma yaptırdığımızda bilimsellik katabilirsiniz, doğa ve çevreye duyarlılık, örnek veriyorum tarihi yerler yanında bir de doğal güzellikler, örnek veriyorum Abant;

bu tarz yerlere gittiğinde çocuğun oraya bakışı, oradaki düşüncesi değişiyor yine İstiklal Marşı'na yönelik bir etkinlik yaptığımızda, çocuğun bayrağa ve İstiklal Marşı'na saygı, vatanseverlik duygularını kazandırdığını söyleyebilirim.”

4.3.8. BGH'lerin Sosyal Bilgiler Dersinde Becerilerin Kazandırılması Açısından Önemi

Belirli gün ve haftaların sosyal bilgiler becerilerinden hangilerini kazandırmada etkili olduğu araştırmanın bu bölümünde incelenmiş ve öğretmenlerle yapılan görüşmeler ışığında öğretmenlerin tamamı belirli gün ve haftaların birden fazla beceriyi kazandırmada etkili olduğunu ifade ederken ayrıca en fazla *sosyal katılım* becerisini (24 kişi) kazandırdığını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu sırasıyla *empati* (20 kişi), *Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma* (19 kişi), *zaman ve kronolojiyi algılama* (17 kişi), *araştırma* (15 kişi) ve *iletişim* (15 kişi) becerilerini kazandırmada belirli gün ve haftaların etkili olduğunu dile getirmişlerdir. Öğretmenlerin çok az kısmı ise sırasıyla *mekan algılama* (11 kişi), *değişim ve sürekliliği algılama* (7 kişi), *karar verme* (9 kişi), *problem çözme* (5 kişi), *bilgi teknolojilerini kullanma* (5 kişi) ve *eleştirel düşünme* (4 kişi) becerilerini de kazandırmada etkisinin olduğunu belirtmişler ve bu konuda bazı öğretmenlerin doğrudan görüşleri şu şekildedir:

Ö27: “Burada daha çok empati var, iletişimi muhakkak belirtmek lazım. Sosyal katılım aynı şekilde tüm öğrencinin bireysellikten çıkıp topluca bir faaliyete katılması doğrudan katkı yapıyor, mekansal değişim diyebiliriz, mekan algılama diyebiliriz çünkü bu, sınıftan bir konferans salonunda ya da bahçede ya da bir ilçe genelinde kutlamaya katılması, öğrencinin gerçekten de hani değişik mekanlarda da becerilerini sergilemesini arttırır diye düşünüyorum...”

Ö8: “Mesela Engelliler Gününü kutladığımızda çocuklar bir empati becerisini gerçekten kazanıyorlar diye düşünüyorum. Problem çözme, iletişim gibi becerileri kazandırıyor.”

Ö13: “Yaşlılar haftasını kutlarsak empati duygusunu geliştirir, zaman ve kronolojiyi algılama zaten milli bayramlarımızın hepsi bunu sağlar, mekan algılama ve zaman ve süreklilik müzeler haftasında kazanabilir, araştırma yapma becerisini kazanırlar eğer o konuda istekliler ve ekstra bir çalışma yapacaklarsa, belirli gün ve haftalarda görevli olan öğrencilerde Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, iletişim,

girişimcilik de gelişir yine etkinliklerde slayt, teknolojiyi kullanarak bir program tasarlırsa bilgi teknolojilerini kullanma da gelişir tabiki sosyal katılımı da sağlar, karar vermede de etkili olduğunu düşünüyorum.”

4.4. BGH Kutlamalarına Yönelik Öğretmen Görüşleri

Bu bölümde araştırmanın amacına göre öğretmenlere belirli gün ve hafta kutlamalarıyla ilgili bazı sorular sorulmuş ve elde edilen bulgular “BGH Kutlamalarında Etkili Olan Faktörler”, “BGH Kutlamalarında Karşılaşılan Zorluklar” ve “BGH’lere Yönelik Öneriler” alt temalar altında incelenmiştir.

Tablo.4.4. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin BGH Kutlamalarına Yönelik Görüşleri

Temalar	Alt Temalar	Kodlar	Katılımcılar
BGH Kutlamalarına Yönelik Öğretmen Görüşleri	BGH Kutlamalarında Etkili Olan Faktörler	Okul idaresinin görüşü	Ö20, Ö21, Ö24, Ö25, Ö1, Ö2, Ö4, Ö27, Ö28, Ö7, Ö9, Ö11, Ö13, Ö14, Ö19
		Siyasi ölçütler	Ö20, Ö12
		Komisyonadaki öğretmenlerin görüşü	Ö21, Ö24, Ö25, Ö29, Ö10, Ö14, Ö17
		Günün önemi	Ö21
		Bölge kültürü	Ö1, Ö2, Ö26, Ö10, Ö30, Ö17
		Kazandırılmak istenen değerler	Ö22, Ö23, Ö24, Ö3, Ö29, Ö5, Ö6, Ö8, Ö13, Ö16, Ö18, Ö19, Ö30
		MEB kararları	Ö27
		Öğretmenlerin branşları	Ö7, Ö26, Ö29, Ö9, Ö16, Ö18
		Öğretmenlerin görüşü	Ö23, Ö28, Ö15, Ö19
		BGH Kutlamalarında Karşılaşılan Zorluklar	Materyal eksikliği

	Öğretmen isteksizliği	Ö21, Ö27
	BGH'nin amacını anlamama	Ö1
	Okulun kalabalık olması	Ö23, Ö13
	Zaman sorunu	Ö23, Ö28, Ö14
	Mekan sıkıntısı	Ö24, Ö27, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö9, Ö11, Ö12, Ö13, Ö16, Ö19
	Maddi imkansızlık (çevrenin/ailenin)	Ö25, Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö29, Ö17, Ö30, Ö16
	Disiplin sorunu	Ö4, Ö12, Ö13, Ö14, Ö16
	Teknik sıkıntı	Ö27, Ö6
	Hastalık (görevli öğrenci)	Ö27
	Veli destek sıkıntısı	Ö29, Ö7, Ö11
	Pandemi	Ö5
	Görevli öğrencilerin okula gelmemesi	Ö7
	Araç-gereç sıkıntısı	Ö8
	Düşük eğitim seviyesi	Ö17
	BGH'lere karşı ilgisizlik	Ö17
	BGH'leri organize etme sıkıntısı	Ö10, Ö18, Ö30
BGH'lere Yönelik Öneriler	Güncel ve gelecekle ilgili konulara yer verme	Ö20, Ö25
	Bilim teknolojisi ve çevre konularına yer verme	Ö20
	Drama tekniği uygulama	Ö21, Ö25, Ö4, Ö5
	BGH'leri dersle özleştirme	Ö1
	BGH'leri sınıf seviyesine göre kutlama	Ö22, Ö14, Ö29
	BGH'leri hafta sonu kutlama	Ö23
	BGH etkinlik dersi oluşturma	Ö24
	BGH'leri tüm derslere yayma	Ö25
	BGH'lerde yeteneğe göre görev verme	Ö2
	BGH etkinliklerinde gönüllülük ilkesi önemi	Ö2
	Kutlamaların tüm haftayı kapsaması	Ö3, Ö4, Ö18

	Kutlamalarda imkanları arttırma	Ö3, Ö27
	Kutlamalarda tüm branş öğretmenlerine sorumluluk verme	Ö4, Ö8, Ö12
	Kutlamalara standart getirme	Ö27
	Kutlamalarda ekonomiklik ilkesinin önemi	Ö27
	Kutlamalarda ilgi çekici etkinliklere yer verme	Ö26, Ö29, Ö5, Ö7, Ö9, Ö14
	BGH'leri belli başlıkta toplama	Ö6
	BGH'lerde yaşantı temelli etkinliklere yer verme	Ö7, Ö16
	Kutlama yapılacak BGH sayısını azaltma	Ö25, Ö8
	BGH'lerde çocuklara yönelik kutlamalar yapma	Ö10
	Kutlamalarda gereken mesajı verme	Ö10
	BGH'lerde el becerisine yönelik etkinlikler yapma	Ö11
	BGH'lere göre öğretim programı yapma	Ö13
	BGH etkinliklerine aktif katılım sağlama	Ö14, Ö18
	Farklı okullarla bir arada kutlama yapma	Ö15
	Ders öncesi BGH etkinliği yapma	Ö16
	BGH'leri iyi planlama	Ö27, Ö17, Ö30
	BGH bilinci (veli/öğrenci/öğretmen) oluşturma	Ö3, Ö29
	BGH'lerde çeşitli faaliyetlere yer verme	Ö11, Ö19
	BGH'yi günün tamamında kutlama	Ö30
	BGH kutlamalarında yetkililerin desteğini (MEB) sağlama	Ö30, Ö13
• MEB Listesindeki BGH'lerin Değiştirilmesine Yönelik Öneriler	MEB listesine göre yeniden eklenmesi istenilen BGH'ler	Ö20, Ö1, Ö23, Ö24, Ö4, Ö26, Ö27, Ö28, Ö5, Ö12, Ö14, Ö15, Ö17, Ö18, Ö19

Girişimcilik Haftası	Ö21, Ö22, Ö25, Ö7, Ö8, Ö9
Kişisel Verileri Koruma Günü	Ö25, Ö7
Etik Günü	Ö25, Ö8
Dünya Okul Sütü Günü	Ö25, Ö2, Ö3, Ö7, Ö8, Ö10, Ö30
Dünya Felsefe Günü	Ö25, Ö2, Ö6, Ö10
Ağız ve Diş Sağlığı Haftası	Ö2, Ö3
Tüketiciyi Koruma Haftası	Ö2
İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası	Ö3, Ö9, Ö13
Enerji Tasarrufu Haftası	Ö3
Dünya Tiyatrolar Günü	Ö29
Anneler Günü	Ö16
Babalar Günü	Ö16

4.4.1. BGH Kutlamalarında Etkili Olan Faktörler

Belirli gün ve hafta kutlamaları, okuldan okula değişmektedir. Örneğin bir okul belirli gün ve haftaya çok önem verirken başka bir okul farklı belirli gün ve haftaya önem vermekte ya da aynı belirli gün ve haftanın kutlanması okullar arasında farklılık göstermektedir. Dolayısıyla bu durum okulun türüne göre değişmekle beraber birçok nedene de bağlıdır. Bunlar; okulun ya da çevrenin fiziki, ekonomik, kültürel yapısına, öğretmenlerin ya da idarecilerin görüşlerine, öğretmenlerin branşlarına gibi birçok nedene göre değişmektedir. Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde öğretmenlerin çoğu birden fazla görüş bildirmekle beraber on beşi *okul idaresinin görüşünün* önemli olduğunu benzer ifadeler kullanarak belirtirken Ö2 ve Ö4 düşüncelerini sırasıyla şu şekilde daha detaylı ifade etmişlerdir:

Ö2: “...Mesela okul idaresinin görüşü şu anlamda önemli olabiliyor biz şununla karşılaştık; danslar yapılırken kızlar ve erkekler bir arada bulunmamalı şeklinde tepkilerle karşılaştık okul idaremizle, geçmişte çalıştığım okullarda bu nedenle okul idaresi var. Sonuçta biz bir taslak hazırlıyoruz bu taslağı okul idaresine gösteriyoruz, onay bekliyoruz programı hazırlamadan önce dolayısıyla bu program okul idaresinin süzgecinden geçiyor...” diyerek aslında okul idaresi yapılacak olan kutlama etkinliğini beğenmezse kutlamanın iptal edileceğini belirtmiştir.

Ö4: “...Hepsi etkili ama bana okul resmi bir kurum yani öğretmenlerin dünya görüşleri ne olursa olsun hatta branşları ne olursa olsun idarenin vurgusu biraz daha önemli bence. Öğretmen mesela bazı şeylere önem vermiyorsa da idare bunu yaptırabilir. Burada hepsi etkili ama en etkili olan okul idaresinin görüşü olacaktır.”

Öğretmenlerin on üçü ise kutlamaların seçiminde *öğrenciye kazandırılması gereken değerlerin* daha önemli olduğunu ve bunun göz önüne alınması gerektiğini söyleyerek ifadelerini benzer şekilde kullanmışlardır. Öğretmenlerin yedisi de kutlamaların seçiminde *komisyondaki öğretmenlerin görüşünün* önemli olduğunu benzer ifadeler kullanarak belirtmişlerdir. Görüşme yapılan öğretmenlerden altısı ise *bölge kültürünün* belirli gün ve hafta kutlamalarında etkili olduğunu belirtmiş ve Ö17 buna yaşantılarıyla özellikle üniversite hayatında buna tanık olduğunu ifade ederken Ö30: “...genelde bölgeden bölgeye farklılık gösterir çünkü neden; bölge kültürü bu kutlamalarda etkili oluyor nasıl etkili oluyor tabiki o etkinlikleri daha da farklı hale getirmek için daha da güzel hale getirmek için biliyorsunuz halkoyunları falan yapılıyor özel, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı' nda bu da tabi ki bölge kültürü etkili...” diyerek kutlamalarda oynanan oyunların *bölgeden bölgeye değiştiğini* belirtmiştir. Öğretmenlerin bir kısmı da (6 kişi) kutlamaların seçiminin *öğretmenlerin branşına göre* değiştiğini benzer ve genel ifadeler kullanarak belirtirken Ö26: “...bizim okulda daha çok etkinlikleri yürüten öğretmenlerin branşı ağır basıyor çünkü bizim okulumuz merkezden biraz daha uzakta kaldığı için çok fazla branş öğretmenimiz yok ondan dolayı etkinlikleri yürüten öğretmenlerin branşı ağır basıyor bizde...” diyerek diğerlerinden farklı bir ifade kullanmıştır. Ö15, Ö19, Ö23 ve Ö28 ise kutlamalarda *öğretmenlerin görüşünün* önemli olduğunu ifade ederken Ö19: “...genelde öğretmenin uygulamaya dönük fikirleri tabiki de kutlamaların içeriğinin de şekillenmesinde tabiki etkili...” derken Ö28 ise “...Kendi adıma söyleyecek olursam öğretmen daha etkili, yani öğretmenin görüşü, bu işe ne kadar istekli oluşu, bu iş için zaman harcaması öğretmene bağlı yani öğretmen istekliyse bu işi yapmak için imkan bulabiliyor.” diyerek düşüncesini belirtmiştir. Diğer öğretmenlerden tamamen farklı olarak Ö27 kutlamaların seçiminde MEB kararlarının etkili olduğunu “Bizim okulumuzda birinci planda, milli eğitim bakanlığının çizdiği çerçeve önemli, öncelikle bakanlığın gönderdiği şeye bakarak yönetmeliklere bakarak yazılara bakarak hangi günler kutlanabilir onun listesini çıkarıyoruz...” söyleyerek düşüncelerini belirtmiştir.

4.4.2. BGH Kutlamalarında Karşılaşılan Zorluklar

Her okulda, tüm ders etkinliklerinde olduğu gibi belirli gün ve hafta etkinliklerinde de karşılaşılan birtakım zorluklar vardır. Bunların başında *maddi imkansızlık, okulun fiziki yapısı, yer ve mekan sıkıntısı* gelmektedir. Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde de öğretmenlerin ikisi hariç diğerleri birçok sorunla karşılaştıklarını birden fazla görüş bildirerek ifade etmiş ve öğretmenlerin on üçü etkinliklerde *mekanın* büyük bir sıkıntı yarattığını dile getirmişlerdir. Örneğin Ö24: “...bazen etkinliklerde prova yapılması gerekiyor yer sıkıntısı oluyor ya da yer varsa bile ses çıkınca diğer sınıflar rahatsız olabiliyor mesela bazen müzik açmak gerekebiliyor etkinliklerde.” diyerek ifade ederken Ö27 ise daha büyük bir konferans salonuna ihtiyaç olduğunu dile getirmiş ve Ö2 de aynı düşünceleri şu şekilde ifade etmiştir: “Karşılaştığımız en önemli sorun mekan sorunu. Özellikle kışın yapılacak olan bir etkinlikte ya da yağmurlu bir havada tüm okulun katılabileceği bir salonumuz yok buna bağlı olarak da her sınıftan az sayıda öğrenci ya da sadece belli sınıflarla etkinlik yapmak zorunda kalıyoruz. İşte okulun bir kısmı törendeyken diğer kısmı sınıflarda ders işlemekte oluyor bazı öğretmenlerde törende bulunamıyor en büyük sorunumuz bu.” Ö2 de Ö3 ve Ö12 ile benzer düşünceleri şu şekilde ifade etmiştir: “...okulumuzun salonu var ama çok da büyük değil hava durumundan dolayı törene içeride yapmak zorunda kalmıştık ve okul üçe bölünmüştü, töreni 3 kere yapmak zorunda kalmıştık bu da zaman almıştı.” Ö4, Ö5, Ö7, Ö9, Ö11, Ö12, Ö13, Ö16, Ö19 da diğer öğretmenlerle benzer olarak hepsi *mekan* sıkıntısı olduğunu özellikle konferans salonunun küçük olduğu için etkinlikler ve kutlamalar için yetersiz kaldığını belirtmişlerdir.

Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö17, Ö25, Ö16, Ö29 ve Ö30 kutlamalarda genel olarak *maddi imkansızlığın* sorun olduğunu özellikle etkinliklerde kostüme ihtiyaç duyulduğunda ailelerin maddi imkansızlıklarından dolayı bunu karşılayamadıklarını ya da okul olarak karşılayamadıklarını benzer ifadeler kullanarak dile getirmişlerdir. Örneğin Ö6: “Mesela bir etkinlik için kostüm gerekli oluyor tabi tüm öğrenciler buna maddi destek sağlayamıyor istekli öğrenci de gruptan çıkabiliyor çünkü okulda karşılayamayabiliyor.” diyerek ifade ederken Ö30 da şu şekilde ifade etmiştir: “...tabiki her okulun çevresinden gelen veliler olsun hepsinin durumu birbiriyle aynı değil hani malesef ekonomik olarak çok sıkıntılı olan veliler var bunlardan dolayı zorluk çekiliyor ekonomik olarak hani bir orada bir gösteri yapılacak üste bir kıyafet

alınacak gibi şeyler alınacak tabi bunları bazıları karşılayamama durumu oluyor, ekonomik olarak sıkıntılarla karşılaşılıyor bu da öğrenciye yansıyor, yapmak istemiyor, üzgün canı istemiyor, isteyerek başlayan bir şey istemeye dönüşüyor bu sefer.”

Öğretmenlerden Ö5, Ö8, Ö11, Ö20, Ö26, Ö29 ve Ö30 benzer ifadeler kullanarak kutlamalarda karşılaşılan zorlukların başında malzeme eksikliğinin yani *materyal eksikliğinden* dolayı bazı etkinlikleri yapamadıklarını belirtmişler ancak Ö11 diğerlerinden farklı olarak *okulun konumundan* dolayı malzeme bulamadıklarını şu ifadeleri kullanarak dile getirmiştir: “...bulduğumuz yer İstanbul'un uzak bir yerinde olması malzeme bulmada sıkıntı yaşıyoruz.” diyerek velilerin de tepki gösterdiğini belirtmiştir.

Beş öğretmen kutlamalarda *disiplin* konusunda sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Örneğin Ö4 açık alanda yapılan etkinliklerde disiplini sağlamanın zor olduğunu, Ö12 etkinliklerde arka sırada yer alan öğrencilerin kendi aralarında konuşmalarının sorun yarattığını, Ö13 sessizliğin sağlanmasının zor olduğunu, Ö14 kutlamaların *kalabalık ve programın uzun olduğu* zamanlarda disiplini sağlamanın zor olduğunu ifade ederken benzer şekilde Ö16 da “Kutlamalar esnasında bazı öğrenciler kendi aralarında konuşuyorlar o esnada konuşmacı kendini kötü hissediyor bu sıkıntı oluyor.” diyerek disiplin konusunda zorluklar yaşandığını belirtmiştir.

Üç öğretmen kutlamalarda genel olarak *zaman sıkıntısı* olduğunu dile getirmiştir. Örneğin Ö23 zaman açısından derslerle birlikte belirli gün ve hafta etkinliklerini yürütmenin zor olduğunu ifade ederken, Ö28 belirli gün ve haftanın hepsine tam olarak zaman ayırıp, aynı hassasiyetle kutlamanın mümkün olmadığını ifade etmiştir. Ö14 aynı düşünceleri şu şekilde ifade etmiştir: “...zaman konusunda bir sıkıntı olabiliyor yani derslere ayrı etkinliklere ayrı vakit ayırmak gerekiyor...”

Üç öğretmen belirli gün ve hafta kutlamalarında *velilerin destek vermemesinin* bir sorun olduğunu belirtmiştir. Ö29 velilerin *katılımının az* olmasının ve velilerin ekonomik olarak destek vermemesinin bir problem olduğunu ifade etmiş benzer şekilde Ö7 de velilerin destek vermemesinden yakınmıştır. Ö11 de velilerin belirli gün ve haftalara gereken önemi vermediğini şu ifadeleri kullanarak dile getirmiştir: “...derse zaman ayırırsınlar bunlar önemli değil diyen velilerimiz var maalesef.”

Üç öğretmen kutlamalarda *kötü organizasyondan* kaynaklanan zorluklar olduğunu ifade etmiştir. Örneğin Ö10 bazen son dakika *planda değişiklik* yapıldığında sorunlar yaşandığını dile getirirken Ö18 ve Ö30 da genel olarak öğrencileri organize etme konusunda sıkıntılar yaşandığını benzer ifadeler kullanarak ifade etmişlerdir. Ö18 in ifadesi şu şekildedir: “*Genellikle çocukların sistemleştirilmesi konusunda, aynı anda hareket etmesi ya da zamanında gelme zamanında katılma konularında problem yaşıyoruz yani nasıl diyeyim organize etme konusunda çocuk oldukları için henüz hepsiyle ayrı ayrı ilgilenmek hepsiyle ayrı ayrı çabalamak gerekiyor o da biraz sistem açısından bizi yoruyor.*”

Ö13, Ö23 ayrıca okulun kalabalık olmasının kutlamalarda sorun yarattığını ifade ederken Ö21, Ö27 ise öğretmenlerin isteksizliğinin de işi zorlaştırdığını ifade etmişlerdir. Yine Ö6 ve Ö27 kutlamalarda bir takım teknik sıkıntılardan kaynaklanan sorunlarla karşılaştıklarını Ö6 şu şekilde ifade etmiştir:

Ö6: “Benim kendi okulumda çoğunlukla karşılaştığım teknik sorun, mesela; ses, hoparlör gibi bizdeki sıkıntılar teknik sıkıntılar oluyor...”

Bazı öğretmenler diğerlerinden farklı olarak şunları da zorluk olarak görmüşlerdir. Örneğin Ö27 kutlamalarda görevli öğrencilerin o gün hasta olması ya da kaza geçirmesi gibi *olağanüstü sıkıntılarla* karşılaştığını ifade ederken benzer şekilde Ö7 de kutlamalarda görevli öğrenciler gelmediği zaman *programda değişiklik* yapmak zorunda kaldığını ifade etmiştir. Ö17 ise kutlamalarda görevli *öğrencilerin sorumluluklarını yerine getirmediklerini*, belirli gün ve hafta kutlamaları konusunda *çevrenin ilgisizliğinin ve eğitim seviyesinin düşük olmasından* kaynaklanan zorlukların olduğunu belirtmiştir. Ö1 de diğerlerinden farklı olarak *öğrencilerin yaşı gereği* belirli gün ve haftanın amacını anlamadıklarından kaynaklanan zorluklar olduğunu ifade ederken Ö5 ise belirli gün ve hafta kutlamalarında en büyük engelin son zamanlarda *pandemi* olduğunu belirtmiştir.

4.4.3. BGH'lere Yönelik Öneriler

Belirli gün ve haftaların anılması/kutlanmasının etkili ve amacına uygun yapılabilmesi için sosyal bilgiler öğretmenleri bu bölümde önerilerde bulunmuşlardır. Belirli gün ve hafta önerileri alt temasına ilişkin bilgiler kapsamında, öğretmenlerin belirli gün ve hafta önerileri incelendiğinde, öğretmenlerin çoğunun birden fazla öneride buldukları ilgi çekmektedir. Öneride bulunan öğretmenlerden kutlamalarda

en çok *ilgi çekici* etkinliklere yer verilmesi gerektiğini dile getirmişlerdir. Ö5, Ö7, Ö9, Ö14, Ö26 ve Ö29 da bu konuda benzer ifadeleri kullanmışlardır. Örneğin Ö9: “Kendim içinde söylüyorum yapmak için yapıyoruz bazı haftaları işte prosedür gereği, çocukların ilgisini çekmek istiyorsak eğer yazı gibi şeyler değil de daha eğlenceli ilgi çekici aktivitelerin olması daha öğretici olabilir.” şeklinde ifade ederken Ö14: “Kutlamalarda daha çok çocukların ilgisini çekebilecek etkinlikler olabilir belki klasik şeylerden uzaklaşarak daha farklı ne bileyim tiyatrolar eklenebilir, çocukların daha aktif olduğu etkinlikler eklenebilir, o zaman çocukların daha çok ilgisini çekebilir, biraz daha çocukların seviyesinde olursa etkinlikler daha anlaşılır olur çocuklar için.” ifadesinde bulunmuştur. Yine benzer ifadelerde bulunmakla beraber kutlamalarda daha çok *eğlenceli etkinliklere* yer verilmesi gerektiğini Ö12, Ö17, Ö26, Ö28 önermişlerdir. Örneğin Ö26, daha çok okullarda kutlanması ve içeriğinin doldurulması gerektiğini, yapılan etkinliklerin yaratıcı ve daha eğlenceli olması gerektiğini aksi takdirde bazen kutlamaların protokol konuşmasına dönüşebileceğini çocukların sıkılabileceğini, belirli gün ve hafta da amacından uzaklaşmış olacağını, çocuklara bir eziyet olabileceğini söyleyerek kutlamaların daha çok çocukların düzeyine inilmiş bir şekilde eğlenceli etkinliklerle donatılması gerektiğini, o zaman belirli gün ve haftaların amacına ulaşmış olabileceğini ifade ederek açıklamada bulunmuştur. Ö17 ise bu ifadelere benzer şekilde şunları söylemiştir: “...Etkinliklerin en önemli noktası bence eğlenceli olması yani kutlamalar; çocukların zevk alabileceği mesela çocuklar drama yapabilir, halk oyunları oynayabilir, çeşitli yarışmalar düzenlenebilir sanki bir oyun parkına gitmişler gibi eğlenebilecekleri bir ortam düzenlenebilir aksi takdirde çocuklar bu tür etkinliklere gelmeyi bile tercih etmiyorlar.”

Son zamanlarda eğitimde ve birçok alanda *drama* tekniğini de yaygın olarak görmekteyiz, ancak sadece dört öğretmen (Ö4, Ö5, Ö21, Ö25) kutlamalarda *drama* tekniğinin kullanılmasını önermiştir. Öğretmenler belirli gün ve haftaların drama tekniğiyle canlandırılarak kavratılması açısından daha kalıcı olduğunu, dikkat çekmek açısından drama tekniğinin kullanılması gerektiğini ifade ederken Ö5 ise şu ifadeleri kullanmıştır:

Ö5: “Dersler teorik olarak öğrencilere aktarılıyor, biz teoriğin üzerine bizim bu etkinlikleri kutlamamızdaki amacımız hem öğrencilerin bilinç kazanması hem de okuldan sonraki yaşamında gerçekten etkin bir vatandaş olmalarını sağlamak temel amacımızda bu zaten, bunun için önerilerim drama etkinlikleri yapılarak öğrencilerde

tarih bilinci sağlanabilir özellikle şarkılı sözlü çalışmalar yapılırsa öğrencilerin ilgisi çekilebilir...”

Belirli gün ve hafta kutlamalarının *sınıf seviyesine* göre kutlanmasını öneren öğretmenler ise Ö14, Ö22 ve Ö29’dur. Ö22: “Elimdeki listeye bakınca altmış bir tane belirli gün ve haftalar var tabii bunlara daha da eklenir mi bilmiyoruz ama bunların sınıf bazında kutlanması, mesela beşlerin, altıların, yedilerin, sekizlerin kutlama programının farklı olması gerektiğini düşünüyorum. Örneğin beşinci sınıftaki bir çocuğun Birleşmiş Milletler Günü’nden pek anlamaz ama bunun yanında sekizinci sınıf bunu anlayabilir. Konuların yani belirli gün ve haftaların beş, altıların birlikte ve yedi ve sekizlerin birlikte seyretilmesi gerekebilir.” şeklinde ifade ederken Ö14 ve Ö29 da belirli gün ve hafta kutlamalarının *çocukların seviyesinde* olursa ancak çocuklar günün anlam ve önemini anlayabileceklerini belirtmişlerdir.

Ö3, Ö4 ve Ö18 ise belirli gün ve hafta kutlamalarının *tüm haftayı kapsayacak* şekilde olması gerektiğini önermişler ayrıca Ö4 *tüm branş öğretmenlerinin* de kutlamalarda görev alması gerektiğini dile getirmiş ve Ö8 ve Ö12 de onu şu şekilde destekleyecek ifadelerde bulunmuşlardır:

Ö8: “Mesela belirli gün ve haftaların kutlanmasında tüm öğretmenlere görev verilmeli yani baktığımda Türkçe öğretmenlerine daha çok görev veriliyor, aslında tüm öğretmenler yardımlaşarak etkinliklere katılırsa daha verimli olur...”

Ö12: “...Benim önerim; kutlamalar sadece sosyal bilgiler ve Türkçe öğretmenlerine verilmesin, diğer öğretmenlere de bu sorumluluk verilsin, sonuçta ben orada tarih dersi anlatmıyorum ki öğrencilere, diğer öğretmenler de bu sorumluluğu taşımaları diye düşünüyorum.”

Belirli gün ve hafta kutlamaları *iyi bir şekilde planlanırsa* amacına ulaşabileceğini Ö17, Ö27 ve Ö30 önermiştir. Örneğin Ö17 bu etkinliklerin hem öğrenciye hem öğretmene bir zorunluluk şeklinde değil de bunların bilincine vararak yapılması gerektiğini, öğrenciye kutlamaların neden kutlandığının önemini verilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Farklı olarak Ö7 ve Ö16 kutlamalarda *yaşantı temelli* etkinliklerin özellikle gezi etkinliğinin düzenlenmesi gerektiğini önermişlerdir. Ö8 ve Ö25 belirli gün ve haftaların *sayısının azaltılarak* kutlamaların bu çerçevede yapılmasının daha verimli olacağını söylemişlerdir ve Ö25 bu konuda şu ifadelerde bulunmuştur:

Ö25: “Hafta sayısı çok fazla öncelikle onu söyleyim, gerçekten oturup düşünsek şuna biz bir elli tane daha ekleriz çok konu var çünkü. Haftaların sayısının azaltılması, gerçekten milli birlik ve beraberliği ön plana çıkararak veya gelenek ve göreneklerimizi, haftaların da değişen çağa göre uyarlanıp bizim hiç karşılaşmadığımız konuların da buraya konulabilmesi lazım diye düşünüyorum...”

Kutlamalarda *aktif katılımında* önemli olduğunu ve buna gereken önemin verilmesi gerektiğini öneren Ö14 ve Ö18 benzer ifadelerde bulunmuşlardır. Örneğin Ö18: “... genellikle çocukların bizzat aktif olduğu etkinlikleri daha çok destekliyorum drama olur, rol oynama bizzat kendilerinin canlandırdığı kendilerinin gerçekleştirdiği ya da kendilerinin katkılarıyla ortaya koydukları çabaların kutlamalarda yer aldığı çocuklar açısından daha iyi oluyor hem de onların heveslenmesi meraklanması konusunda onlara daha çok destek sağlıyor yani bizzat kendileri rol alsın isterim kutlamalarda.” diyerek açıklamada bulunmuştur. Bu önermelerden başka Ö20; *bilim teknoloji ve çevre* konularına kutlamalarda önem verilmesini, Ö1; belirli gün ve haftaların *dersle özleştirerek* kutlamaların yapılmasını, Ö23; belirli gün ve hafta kutlamalarının *hafta sonu* yapılırsa daha verimli olacağını, Ö25; belirli gün ve hafta kutlamalarının *tüm derslere yayılması* gerektiğini ve özellikle *medya okuryazarlığı* dersinden faydalanılarak bu konuda kısa filmler çekilebileceğini, Ö2; kutlamalarda öğrencilerin *yeteneğine göre* görev verilmesini ve *gönüllü öğrencilerin ve öğretmenlerin* görevlendirilmesine dikkat edilmesini önerirken, kutlamalarda tüm imkanların *arttırılması* gerektiğini ise Ö3 ve Ö27 önermiştir. Ayrıca kutlamalara bir *standart* getirilerek tüm ülkede benzer etkinliklerin yapılmasını ve kutlamaların *ekonomik boyutta* olması gerektiğini Ö27 önermiştir. Ö10 ise kutlamalarda *çocuklara yönelik* etkinliklerin yapılmasının ve *günün anlam ve önemini içeren mesajlar* verilmesi gerektiğini belirterek öneride bulunmuştur. Ö11 kutlamalarda *el becerisi gerektiren etkinliklerin* kutlamalarda yer verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Ö15 kutlamaların *farklı okullarla bir arada* kutlanılırsa daha iyi olacağını ifade ederken Ö16 ise diğerlerinden tamamen farklı olarak kutlamaların ders çıkışlarında yapılmayıp özellikle *derse girmeden önce* yapılmasını önermiş böylece daha etkili olacağını dile getirmiştir. Bazı öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

Ö20: “...benim şahsi fikrim sosyal bilgiler kitaplarında güncel olarak konuların özellikle insanlığı olumsuz yönde tehdit eden gelecekle ilgili konuların daha çok yer

almasını bunlarla ilgili etkinliklerin daha çok olmasını istiyorum. Bu nedir çevre, bilişim teknoloji, Atatürkçülük gibi konulara daha çok yer verilebilir.”

Ö2: “...Drama yapabilecek ya da herhangi bir şiiri gerçekten çok güzel okuyabilecek olan öğrenciler çıkabilir bunları aslında keşfedebilmemiz gerekiyor ki gerçekten candan, içten programlar yapılabilir. Bir kere öğretmenin zorla görevlendirilmemesi gerekir, öğretmende en az bir tane etkinlikte kendi isteğiyle görev istemeli ve en iyi şekilde programı hazırlayabilmelidir. Öğrenciye de zorla görev verilmemeli çünkü çocuk etkinlikte şiir okurken ya da dans ederken istekli olup olmadığı anlaşılabilir. İşte burada isteyerek olduğu zaman çok güzel şeyler ortaya çıkabilir.”

Ö3: “...bir tane tören yeterli olmuyor ve birden çok etkinlik yapılmalı ya bir de imkanlarında iyileştirilmesi gerekiyor. Yani o etkinliklerin bir yerde okulumuzun ekonomisi ile alakalı, bütçesine dayalı mesela imkan olsa müzeler gezilebilir ama benim bulunduğum okulda veliler buna bile karşılar buna bile göndermiyorlar mesela 23 Nisan'da bir Ankara'ya gidip Meclisi görmek tabii ki iyi olur, öğrencilerde bir kalıcılık sağlar ama bunların hepsi imkan ile alakalı mesela Lösemiler haftasında hastanelere gidip ziyaretler yapılırsa, yani daha çok öğrencileri işin içine katarak etkinlikler yapılırsa daha iyi olur tabii ki...”

Ö8: “Belirli haftalara yönelik bir standart getirilmeli diye düşünüyorum, standart dediğim hani şu an EBA üzerinde normal derslerle ilgili nasıl öğretmenler çıkıp Türkiye'deki tüm örnek veriyorum sosyal bilgiler beşinci sınıflarda iklimleri anlatıyor, belirli gün ve haftalarla ilgili akıllı tahtalara EBA üzerinden o günle ilgili kısa beş dakikalık ya da on dakikalık bir videonun anlatılarak, gösterilerek, izletilerek daha anlaşılabilir hale getirilebilir diye düşünüyorum...”

4.4.3.1. MEB Listesindeki BGH'lerin Değiştirilmesine Yönelik Öneriler

Okullarda kutlanılacak belirli gün ve haftalar, her eğitim ve öğretim yılının başında MEB Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliğindeki belirli gün ve haftaların listesine göre sosyal etkinlikler kurulunca anılacak ya da kutlanılacak günler belirlenir (MEB, 2019). Dolayısıyla okullarda MEB listesine göre hangi belirli gün ve haftanın kutlanacağı oluşturulan komisyon tarafından okulun türü ve zümrelerin talepleri dikkate alınarak karar verilmektedir. Araştırmanın bu bölümünde öğretmenlere MEB listesinde gerekli olmayan gün ve

haftanın olup olmadığı sorulmuş ve öğretmenlerin yarısı (15 kişi) listedeki belirli gün ve haftaların *hepsinin gerekli* olduğunu belirtmişlerdir. Bu konuda bazı öğretmenlerin görüşü şu şekildedir:

Ö26: “Yok hepsi anlamlı yani hepsinin bir anlamı var. Bu konuda esnek bir çerçeve sağladıkları için bence buradan çıkarılması gereken bir şey yok; çünkü bölgeden bölgeye de yani bölge kültürüne göre de esnetilebiliyor, branşa göre değiştirilebiliyor. Burada yer alan şeyler toplum için faydalı şeyler hepsi kutlanmalı bence.”

Ö28: “Listedekilerin hepsi gerekli ama bu günlerin akademik seviyeye göre belirlenebilir, mesela bazı günler sadece ilkokula göre, bazı günler lise düzeyine yönelik listedeki gibi çok değil de sayı da düşürülerek yaş seviyesine göre, verimli bir kutlama çizelgesiyle kutlanılabilir diye düşünüyorum.”

Ö17: “Bence her biri bir amaca hizmet ettiği için hepsinin bir anlamı var o yüzden olmalı ama sürece göre bazılarında gerek duyulmayabilir ancak şu an için hepsi gerekli, farkındalık kazanmaya ihtiyacımız var.”

Buna karşın öğretmenlerin bir kısmı (7 kişi) *Dünya Okul Sütü Günü'nün* gereksiz olduğunu ifade ederken bir kısmı da (6 kişi) *Girişimcilik Haftası'nın* gereksiz olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca Ö2, Ö6, Ö10 ve Ö25 *Dünya Felsefe Günü'nü*, Ö3, Ö9, Ö13 ise *İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası'nın* gereksiz olduğunu belirtmişlerdir. *Kişisel Verileri Koruma Günü'nün* gereksiz olduğunu Ö25 toplum içinde zaten işlendiğini dile getirirken Ö7 ortaokul seviyesi için gereksiz olduğunu ifade etmiştir. Yine Ö25 *Etik Günü'nün* gereksiz olduğunu toplumda zaten bu konuların işlendiğini ayrıca gerek duyulmadığını söylerken Ö8 de gereksiz olduğunu söylemiştir. Ö2, Ö3 ise *Ağız ve Diş Sağlığı Haftası'nın* gerekli olmadığını zaten öğrencilere bu günleri ara sıra sezdirmeye çalışıldığını ayrıca kutlanmasına gerek olmadığını ifade etmişlerdir. Yine Ö2 *Tüketiciyi Koruma Haftası'nın* gerekli olmadığını “...zaten tüketici haklarından bahsediyoruz ya da sezdirmeye çalışıyoruz, anlatmaya çalışıyoruz. Tabiki de bunların bilinmesi gerekiyor ama bu şekilde hepsine tören düzenlediğimizde çocuk için itici olabiliyor. Tören olarak düzenlenmediğinde de kağıt olarak varlığının pek bir anlamı kalmıyor diye düşünüyorum en azından on tane on beş tane ya da yirmi tane gerçekten yapılacak olanlar belirlenip de bunların hepsinin törenleri düzenlenirse bence daha etkili olur.” diyerek ifade etmiştir. Ö3 *Enerji Tasarrufu Haftası'nın* çok

detay olduğunu genel bir tasarruf haftası olması gerektiğini bu şekilde gereksiz olduğunu belirtmiştir. Ö29 tüm belirli gün ve haftaları kutlamaya zaman olmadığını bu yüzden bazılarının gerekli olmadığını örneğin *Dünya Tiyatrolar Günü'nü* kutlanmasına gerek olmadığını ifade etmiştir. Ö16 ise *Anneler Günü* ve *Babalar Günü'nün* kutlanmaması gerektiğini çünkü öğrencilerden anne ya da babası olmayanların kendilerini kötü hissettiğini belirtmiştir.

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışmanın amacı, sosyal bilgiler dersi açısından belirli gün ve haftalar ele alınarak bu konuda öğretmen görüşlerini değerlendirmektir. Dolayısıyla belirli gün ve haftaların amaçlarıyla sosyal bilgiler dersinin amaçları benzer olduğu düşünülerek sosyal bilgiler dersinde, belirli gün ve hafta etkinliklerine yer verilmesi gerektiği anlamlı görülmüştür. Çalışmada “belirli ve haftaların sosyal bilgiler dersi açısından önemi nedir?” sorusuna cevap aranmış ve süreç buna göre incelenmiştir. Bu bölümde bulgular ışığında ortaya çıkan sonuçlar; görüşme soruları ve ilgili literatür çerçevesinde sunulmuştur.

5.1. Sonuçlar

Sosyal bilgiler dersi açısından belirli gün ve haftaların öneminin öğretmen görüşlerine göre değerlendirmesini amaçlayan bu araştırmada, aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğretmenler belirli gün ve haftaların ne anlama geldiği konusunda farklı düşüncelere sahip olmakla birlikte belirli gün ve haftaları, genelde milli duyguları ön plana çıkaran özel gün ve hafta olarak tanımladıkları görülmüştür.
- Belirli gün ve haftaların önemi konusunda daha çok belirli gün ve haftaların değer aşılama, sosyal sorumluluk ve ulusal bilinç kazandırma açısından önemli olduğu görülürken öğrenciye etkileri konusunda ise öğretmenlerin geneli, belirli gün ve haftaları bilinç ve farkındalık oluşturma açısından değerlendirmişlerdir.
- Öğretmenlerin belirli gün ve hafta etkinliklerinde en çok şiir, poster, drama, öykü etkinliklerini yaptıkları ortaya konmuştur.
- Öğretmenlerin genelinin belirli gün ve haftaların ders planını yapmadıkları bazı öğretmenlerin ise yıllık planla beraber yaptıkları bazılarının ise sadece ulusal bayramların planını yaptıkları görülmüştür.
- Belirli gün ve haftalara yönelik öğretmenlerin genel olarak önerisi kutlamalarda ilgi çekici etkinliklere yer verilmesi gerektiği yönündedir.
- Belirli gün ve haftaların sosyal bilgiler dersi özelinde önemi konusunda sosyal bilgiler dersinin BGH’yi kapsadığı ve belirli gün ve haftaların sosyal bilgiler dersinin yapı taşı ve pekiştireci olarak ortaya konduğu görülmüştür.
- Sosyal bilgiler dersinde en fazla etkinlik düzenlenen belirli gün ve haftaların 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı ve 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı olduğu belirlenirken bu haftaların sosyal bilgiler dersi için en gerekli haftalar olduğu da ortaya çıkarılmıştır.
- Belirli gün ve haftaların sosyal bilgiler dersine etkisinin öğretmenlerin geneli, derse ilgi çekme ve dersi somutlaştırma konusunda önemli olduğunu belirtmişlerdir.
- Belirli gün ve haftaların seçiminde genel olarak okul idaresinin görüşünün ve kazandırılmak istenen değerlerin ön planda olduğu belirlenirken komisyondaki öğretmenlerin görüşünün ve öğretmenlerin branşının da etkili olduğu ortaya konmuştur.

- Belirli gün ve hafta kutlamalarında karşılaşılan zorlukların başında genel olarak mekan sıkıntısı ve çevrenin/ailenin maddi imkansızlıkları olduğu görülmüştür.
- Öğretmenler MEB listesine göre tüm belirli gün ve haftaların gerekli olduğunu ifade ederken bir kısmı ise Girişimcilik Haftası'nın, Dünya Okul Sütü Günü'nün ve Dünya Felsefe Günü'nün listeden çıkarılması gerektiğini ifade etmişlerdir.

5.2. Tartışma

Araştırmanın belirli gün ve haftaların kutlanmasının sosyal bilgiler dersi açısından önemine yönelik bulguları, öğretmenlerin belirli gün ve haftaları genelde milli duyguları ön plana çıkararak, milli ve manevi değerleri kavrayan özel gün ve hafta şeklinde tanımladıklarını göstermiştir. Öğretmenlerin belirli gün ve haftaları bu şekilde tanımlamaları, belirli gün ve hafta kutlamalarıyla öğrencilere toplum için önemli olan değer ve becerileri kazandırmak amaçlanmış olabilir. Nitekim evrensel ve milli değerleri korumak için toplumu ilgilendiren konuları tanıtmak ve bu konuda bireyleri bilinçlendirmek, ilgilerini bu konulara çekmek için “belirli gün ve haftalar” adıyla okullarda anılan ya da kutlanılan gün ve haftalar bulunmaktadır (Sağlam ve Yaman, 2012). Buna göre belirli gün ve haftalar, toplumun değerlerini temele alan kutlama ve anma günleridir, diyebiliriz. Şahin (2013), çalışmasında okullarda kutlanılan törenlerin, ortak bir değer etrafında toplanma ve birliktelik sağladığı sonucuna ulaşarak çalışmamızın bu yöndeki bulgularını desteklemektedir. Bu bağlamda öğretmenlerin geneli belirli gün ve haftaları doğru anlamlandırırken bir kısmının da bu konuda yüzeysel bilgiye sahip olduğu ortaya konmuştur. Örneğin öğretmenlerden biri belirli gün ve haftaları “çocukluğum” olarak tanımlarken bir diğeri “okula motive” olarak tanımlamıştır. Buradan hareketle öğretmenlerin belirli gün ve haftalarla ilgili daha fazla bilgiye sahip olmaları gerektiği düşünülmektedir.

Araştırmanın belirli gün ve haftaların önemi temasına yönelik bulguları, öğretmenlerin genelinde belirli gün ve haftaları; değer aşılama, sosyal sorumluluk ve ulusal bilinç kazandırma açısından önemli gördüklerini göstermiştir. Ayrıca öğretmenlerin bir kısmı, öğretime destek açısından belirli gün ve haftaların önemli olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin böyle düşünmelerinin gerekçesi, belirli gün ve hafta etkinliklerinde öğrencilerin bu yönde davranış sergilemiş olması olabilir. Çünkü öğretmenler, derslerinde yer verdikleri belirli gün ve hafta etkinlikleriyle; öğrencilere genel olarak sorumluluk bilinci, birlik ve beraberlik duygusu, milli kimlik oluşturma gibi davranışları kazandırmayı amaçlarken yapılan etkinliklerle dersi

somutlaştırmayı da hedeflemektedirler. Karaman (2010) çalışmasında belirli gün ve haftalar; milli değerlerimize bağlılığı, geçmişimize saygıyı arttırıp duygusal bir bağ oluşturarak genç kuşaklara bu konuda sorumluluklarını öğretmektedir derken, Lo ve diğerleri (2019) bu tür ritüellerin eğitim alanında kullanıldıklarında toplumun ya da ulusun temel özelliklerini ortaya çıkardığından bahsetmiştir. Ayrıca Göçer (2004) çalışmasında belirli gün ve haftalar etkinliklerinin; öğrencilerde hedef davranışı kazandırmada uygun bir zemin oluşturduğu, öğrencilere sorumluluk bilinci, çalışma alışkanlığı kazandırdığı sonucuna ulaşırken benzer şekilde Şişman ve Küçük (2011) çalışmasında törenlerin ulusal bilincin aktarılmasında ve ulusal birliğin güçlendirilmesinde önemli payının olduğu sonucuna ulaşmıştır. Şiringel (2006) çalışması ise milli bayramlarla, gelenek ve göreneklerin toplumsal yaşamdaki önemini anlaşılmasına, yurt ve ulus sevgisinin gelişmesine, kahramanlık günleri ve Türk büyüklerini anma günleri gibi günlerin öğrencilere geçmiş hakkında ve tarihi değerlerin kazandırılmasında yardımcı olduğu sonucunu ortaya koymuştur.

Araştırma bulguları öğretmenlerin belirli gün ve haftalarla ilgili en çok şiir etkinliğine yer verdiklerini, daha sonra sırayla poster, öykü, pano hazırlama etkinliklerine yer verdiklerini ortaya çıkarmıştır. Ayrıca öğretmenlerin bir kısmı belirli gün ve haftayla ilgili drama etkinliğinin yapılması gerektiğini dile getirdikleri halde bunu gerçekleştirmedikleri tespit edilmiştir. Bunun nedeninin drama etkinliğinin alışılmış etkinliklerden farklı olması ve diğer etkinliklere göre daha fazla zaman ve çaba gerektirmesi olabilir. Karakoç Öztürk (2014) çalışmasında da öğretmenlere belirli gün ve haftalarda ne tür etkinlikler yaptıkları sorulduğunda, en çok günün anlam ve önemini anlatan yazılara ve şiirlere yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Şişman ve Küçük (2011) çalışmasında, öğrencilerin ulusal bayram ve törenlerinin genelde sıkıcı ve öncekilerin tekrarı biçiminde buldukları, törenlerin ve diğer kutlamaların öğrencileri merkeze alarak düzenlenmediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgular tüm okullarda belirli gün ve haftalara yönelik programların yapıldığını ancak etkinlik olarak alışılmış benzer etkinliklere yer verildiğini göstermektedir. Halbuki belirli gün ve haftalarda gezi, gözlem gibi yaşantı temelli etkinliklere yer verilse öğrenciler hem eğlenerek hem de aktif katılarak daha anlamlı öğrenmeler gerçekleştirebileceklerdir. Akdemir (2014) çalışmasında, öğrencilerin anma ve kutlama programlarına yönelik olarak gezi, tiyatro gibi etkinliklerden hoşlandıkları ve kendilerinde daha çok iz bıraktıkları belirtilmiştir. Buna göre belirli gün ve hafta

programlarında öğretmenlerin etkinlik seçiminde daha bilinçli davranması gerekmektedir.

Öğretmenlerin belirli gün ve haftanın planını yapıp yapmadıkları sorulduğunda öğretmenlerin bir kısmı belirli gün ve haftanın planını hiç yapmadıklarını belirtirken bir kısmı da milli bayramların planını, yıllık plan ve ders planında yer verdiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin belirli gün ve hafta planı yapmama gerekçeleri bugün ve hafta sayısının çok fazla olduğu olabilir. Ayrıca bazı öğretmenlerin ders konularını yetiştirememeye korkusu da belirli gün ve haftalara yönelik plan yapmadıklarını düşündürmektedir. Halbuki her konuda olduğu gibi belirli gün ve haftalarda da plan yapmak önemlidir. Örneğin belirli gün ve hafta programları esnasında yaşanabilecek olumsuz bir durum plan sayesinde engellenebilir ve program etkili ve verimli bir şekilde gerçekleştirilebilir. Ayrıca öğretmenler derslerinde belirli gün ve hafta etkinliklerini ders kazanımına göre sistemli şekilde planlarsalar dersin verimli geçmesi sağlanır ve bir düzen oluşturulur. Böylece hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin kendine güveni artmış olur. Ayrıca öğretmenlerin milli bayramların planını yapmaları MEB yıllık ve ders planı yönetmenliğine göre milli bayramların ve mahalli kurtuluş günlerinin yıllık planda yer verilmesinden kaynaklandığı olabileceği gibi okul idaresinin de bu konuda görüşü önemli olabilir. Açıknel (2010) çalışmasında da milli bayramlara derslerin yıllık planlarında yer verildiği sonucu ortaya çıkarılmıştır. Dolayısıyla araştırma bulguları öğretmenlerin yıllık plan ve ders planını yaptıklarını ortaya çıkarırken genel olarak derslerinde belirli gün ve haftaların planını sistemli olarak yapmadıklarını da açıkça ortaya koymuştur.

Araştırmada belirli gün ve hafta kutlamalarıyla ilgili öneride bulunan öğretmenlerin en çok kutlamalarda ilgi çekici etkinliklere yer verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Buna gerekçe olarak sıradan etkinliklerin çocukların ilgisini çekmeyeceği düşünülmüş olabilir. Avcı (2007) çalışmasında kutlamaların alışagelmış ve sıkıcı olmaktan kurtarılması için her yıl değişik etkinliklerin yapılması gerektiği sonucuna ulaşılrken törenlerin alışılmış içerikleri öğretmen ve öğrenciler tarafından eleştirildiği ve öğrencilerin düzenledikleri farklı etkinliklerle zenginleştirilmesi gerektiği sonucuna da ulaşılmıştır. Benzer şekilde Açıknel (2010) çalışmasında milli bayram kutlamalarının içeriğinin öğrencilerin ilgi ve isteklerini büyük oranda karşılayamadığı sonucuna da ulaşılmıştır. Bu bağlamda araştırmamızın bu yöndeki bulguları, belirli gün ve hafta kutlamalarında daha eğlenceli ve aktif katılımın olduğu

etkinliklere yer verildiğinde belirli gün ve hafta etkinliklerine öğrenci katılımın artabileceğini ortaya koymuştur. Öğretmenlerin bir kısmı etkinliklerin yaş seviyesine göre kutlanması gerektiğini belirtmiş, gerekçe olarak da her yaş grubunun bazı belirli gün ve haftanın anlam ve önemini anlayabilecek yaşta olmadığını ifade etmişlerdir. Avcı (2007) çalışmasında ulusal bayram kutlamalarına ilişkin programların, okuldaki farklı yaş gruplarına dönük olmadığı sonucuna ulaşarak çalışmanın bu yöndeki bulgusunu desteklemiştir. Öğretmenlerin bir kısmı ise belirli gün ve hafta programlarının iyi bir şekilde planlanması gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin böyle düşünmelerindeki gerekçe ise iyi planlanmadan yapılan programların belirli gün ve haftaların amacına ulaşmada yetersiz kaldığı olabilir. Çevik (2013) çalışmasında da benzer şekilde belirli gün ve haftaların daha etkin ve verimli olması için öğrencilerin ilgisini çeken film, tiyatro, drama ve gezi gibi etkinliklere yer verilmesi gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Farklı olarak bazı öğretmenler tüm branş öğretmenlerinin belirli gün ve hafta etkinliklerinde yer almasını önermişlerdir. Öğretmenlerin böyle öneride bulunmasının gerekçesi her yıl aynı branş öğretmenlerine görev verildiğinde öğretmenlerin bunu zorunluluk gibi hissetmeleri ve hep aynı öğretmenlerin sorumluluk almasının uygun olmayacağı düşüncesi olabilir.

Araştırma bulguları, belirli gün ve haftaların sosyal bilgiler dersinin içeriği açısından önemli olduğu sonucunu ortaya çıkarmıştır. Bu konuda öğretmenlerin geneli sosyal bilgiler dersinin belirli gün ve haftaları kapsadığını ve belirli gün ve haftaların sosyal bilgiler dersinin yapı taşı ve pekiştireci olduğunu belirtmişlerdir. Çünkü belirli gün ve haftaların amaçları sosyal bilgiler öğretiminin amaçlarından bağımsız değildir (Sözer, 1998). Şöyle ki sosyal bilgiler öğretiminin genel amacı toplumda etkin vatandaş yetiştirmek ve bireyleri yaşama hazırlamaktır. Ayrıca sosyal bilgiler dersinde öğrencilerde sevgi, saygı, hoşgörü, birlikte yaşama, sorumluluk alma, yardımlaşma, karar verme, kendini ifade edebilme gibi değer ve becerileri kazandırmak önemli görülmektedir (Köken, 2002). Belirli gün ve haftalarla ise Türk ulusu için büyük değer taşıyan konulara ilgi uyandırmak, çocukların okulla çevre arasında ilişki kurmasını sağlamak, toplumsal ve kültürel yönden bireylerin gelişmesini sağlamak amaçlanmaktadır. Ayrıca öğretmenlerin böyle düşünmesinin en önemli gerekçesi belirli gün ve haftaların genelinin sosyal bilgiler ders konularında doğrudan yer alması da olabilir. Çünkü sosyal bilgiler dersinin içeriğine baktığımızda birçok alanı barındırdığını ve bu alanların belirli gün ve haftaların konularıyla benzer konuları

içerdiğini görebilmekteyiz. Öğretmenlerin bir kısmı ise sosyal bilgiler dersi için belirli gün ve haftaların; soyut kavramları öğretmek, milli tarih şuurunu aşlamak, duyarlı vatandaş yetiştirmek ve beceri kazandırmak gibi konularda önemli olduğunu vurgulamışlardır. Şöyle ki Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda milli ve dini bayramları, mahalli ve kurtuluş günleri, önemli olaylar, belirli gün ve haftalardan yararlanılarak öğrencilerin tarihsel duyarlılığı ve bilinçleri geliştirilmesine dikkat edilmesi gereken önemli hususlar bulunmaktadır (MEB, 2018). Bu bulgulardan hareketle sosyal bilgiler öğretmenleri derslerinde belirli gün ve haftalara yer verirseler öğrencilere kazandırılmak istenen değer ve becerilere ulaşılması daha kolay olacaktır. Karaman (2010) çalışmasında ise belirli gün ve haftaların, hayat bilgisi dersinin önemli bir parçası olduğu ve programda belirli gün ve haftalara daha çok yer verilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu bağlamda hayat bilgisi dersinin devamı sosyal bilgiler dersi olduğu düşünüldüğünde belirli gün ve haftaların sosyal bilgiler dersinin önemli bir parçası olduğunu söylemek doğru olacaktır.

Araştırmada sosyal bilgiler dersinde en fazla etkinlik düzenlenen belirli gün ve haftanın 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı ve 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı olduğu sonucuna ulaşılırken sosyal bilgiler dersi için en gerekli belirli gün ve haftaların ise 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 18 Mart Çanakkale Şehitlerini Anma Günü ve 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte öğretmenlerin bir kısmı da milli bayramlar diyerek genellemede bulunmuşlardır. Bu bulgulardan yola çıkarak öğretmenlerin en fazla etkinlik düzenledikleri belirli gün ve hafta ile sosyal bilgiler dersi için en gerekli belirli gün ve haftanın aynı olduğu sonucu örtüşmektedir. Ayrıca araştırmada en fazla öğrenci katılımı olan belirli gün ve haftanın 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı olduğu sonucuna da ulaşılmıştır. 23 Nisan'ın Türk halkının yeni bir devlet kurması ve bugünün Türk devletinin ilk bayramı olması açısından önemi büyüktür. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı yeni kurulan devletin halka benimsetilmesinde kutlanmaya başlanmış olup günümüzde de ulus bilincinin toplumda oluşmasını sağlamak için kutlanılan belirli gün ve haftaların başında gelmektedir. Yine 18 Mart Çanakkale Şehitleri'ni Anma Günü, birlik ve beraberliğin en yoğun yaşandığı ve diğer belirli gün ve haftalara göre toplumun manevi değerlerini temele alıp toplumu derinden etkileyerek tarihsel geçmişi yeniden canlandırmak adına önemli görülen bir gündür. Ayrıca devletin başındaki iktidar kendi değerlerini topluma benimsetmekte (Ateş

Durç, 2020), belirli gün ve haftaları araç olarak kullanmakta ve bugünleri okullarda zorunlu kılmaktadır. 1929 İlk Mektepler Talimatnamesinde Cumhuriyet Bayramı, 23 Nisan Bayramı gibi büyük milli günlerde düzenlenecek olan etkinliklerin çocukların milli hassasiyetlerini arttırmak için en iyi fırsat olduğu ve bunlardan yararlanılması gerektiği belirtilmiştir. Şiringel (2006) ve Karakoç Öztürk (2014) araştırma sonuçlarında da benzer şekilde öğretmenlerin 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı ve 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'nı ön plana aldıkları görülmüştür. Öğretmenler okulda en çok kutlanılan belirli gün ve haftalardan 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın olduğunu söylerken öğretmenlerin çoğu da milli bayramların olduğunu ifade etmişlerdir. Çünkü belirli gün ve haftalar deyince ilk akla gelen milli bayramlar ve törenlerdir. Bunun sebebinin toplumda milli bayramların kutlanmasına daha fazla ağırlık verilmesi olabilir. Dolayısıyla toplumda ulusal bayramların, bireylerin vatanseverlik duygularını oluşturması açısından sağladığı yararlar bilinmekte ve okullarda buna önem verilmektedir (Mezkit Saban, 2019). Özellikle ulus devletler toplumda birlik ve beraberliği sağlamak, toplumsal hafıza yaratmak için okullarda milli bayramlara ve törenlere yer vererek bu günleri toplumun hafızasında yer etmişlerdir (Demirhan ve Öztürk, 2020). Ülkemizde ve dünyada belirli günlere baktığımızda da yapılan etkinliklerle genel olarak; milli duyguları uyandırma, dayanışma içinde yaşama, kendi milletine ve kültürüne bağlı olma gibi duyguları barındırdığını görebilmekteyiz. Örneğin Elgenius (2007) çalışmasında ulusal törenlerin amacını, toplumda farkındalık yaratarak toplumun değerlerini pekiştirip sürdürmek olduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda öğretmenlerin belirli gün ve haftalar deyince ilk olarak milli bayramları çağrıştırmaları anlamlı olmuştur.

Araştırma bulguları, belirli gün ve haftaların sosyal bilgiler dersinde doğrudan etkili olduğu sonucunu ortaya çıkarmıştır. Şöyle ki okullarda belirli gün ve hafta etkinliklerinin uygulama alanı bulduğu en ilişkili ders sosyal bilgiler dersidir. Çünkü sosyal bilgiler dersi doğası gereği kültürle yakından ilgilidir. Ayrıca ilköğretimde kültür aktarımı en fazla sosyal bilgiler dersi aracılığıyla yapılmaktadır (Gürel ve Çetin, 2018). Belirli gün ve haftalarla ve sosyal bilgiler dersi amaçları benzer olup her ikisi de bireylerin çevreye karşı duyarlı, sorumlu, etkin vatandaş olmalarını amaçlar. Belirli gün ve haftalar bir milletin birlik ve beraberliğini simgelerken (Açıkel, 2010) sosyal bilgiler dersi de toplumda birlik ve beraberliği ön plana alan bir derstir. Dolayısıyla belirli gün ve haftalar sosyal bilgiler dersinde etkili bir araçtır. Bu konuda

öğretmenlerin geneli belirli gün ve haftaların derse ilgiyi arttırması, derse somutlaştırması, konuyu anlamlandırması, dersin önemini kavratması, öğrenciyi derse karşı bilinçlendirmesi, derse pekiştirmesi gibi yararları olduğunu belirtirken bir kısmı da belirli gün ve haftaların derse heyecan kattığını, günlük hayatla derse ilişkilendirdiğini, derse ezberden kurtardığını, ders için iyi bir aktivite olduğunu, derse karşı hazırbulunuşluk sağladığını ve dersin bir aracı olduğunu ifade etmişlerdir. Açıkel (2010) çalışmasında öğretmenlerin görüşüne göre milli bayramların öğrencilerin tarih dersini yaşayarak öğrenmesine tam olarak yardımcı olmadığı sonucuna ulaşılmış bunun aksine çalışmamız milli bayramların kutlanmasının tarih alanının öğrenilmesine yardımcı olduğunu göstermektedir. Çünkü belirli gün ve haftaların Atatürk'ü ve Türk büyüklerini tanımak ve yurt sevgisini geliştirmek gibi amaçları tarih alanıyla ilgilidir ve bu konuda yapılan drama ve gezi gibi etkinliklerle öğrenciler tarihi yaşayarak öğrenmektedirler. Ayrıca araştırma belirli gün ve haftaların sosyal bilgiler derse değer ve becerilerinin kazandırılmasında etkili olduğunu da ortaya çıkarmıştır. Öğretmenler bu konuda belirli gün ve haftaların, sosyal bilgiler derse değerinden en fazla vatanseverlik değerini kazandırmada etkili olduğunu belirtirken becerilerinden ise sosyal katılım becerisini kazandırmada etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Çünkü okullarda milli bayramlar kutlanılarak vatanseverlik duygusu öğrenciye aşılır ayrıca belirli gün ve hafta etkinliklerinde görev alan öğrencilerde sosyal katılım becerisi gelişir. Nitekim araştırma belirli gün ve haftaların sosyal bilgiler dersine önemli etkileri olduğunu açıkça ortaya koymuştur.

Belirli gün ve hafta kutlamalarının seçiminde etkili olan faktörlerin neler olduğu öğretmenlere sorulduğunda öğretmenlerin büyük çoğunluğu okul idaresinin görüşünün önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin böyle düşünmesinin gerekçesi görev yaptıkları okullarda idarenin bu tür etkinliklerde onayının önemli olması ve okul idaresinin bu tür çalışmalarda disiplini sağlaması gibi faktörler etkili olabilir. Karakoç Öztürk (2014) çalışmasında da öğretmenlere belirli gün ve haftaların nasıl planlandığı sorulduğunda öğretmenlerin büyük çoğunluğu okul idaresi tarafından görevlendirilen öğretmenlerce planlandığını ifade etmişlerdir. Okul idaresinin belirli gün ve haftaların dağılımını yapmasının nedeni, öğretmenlere görev dağılımında adil davranıldığının hissettirilmesidir (Şiringel, 2006). Dolayısıyla belirli gün ve hafta kutlamalarının seçiminde okul idaresinin görüşünün önemli olduğu sonucu ortaya çıkarılırken farklı olarak öğretmenlerin bir kısmı öğrenciye verilmek istenen değerler

ile komisyondaki öğretmenlerin de etkili olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenlerin bir kısmı bölge kültürünün kutlamalarda önemli olduğunu dile getirmişlerdir. Bu bağlamda belirli gün ve hafta kutlamalarının okulun ya da çevrenin fiziki, ekonomik, kültürel yapısına, öğretmenlerin ya da idarecilerin görüşlerine, öğretmenlerin branşlarına gibi birçok nedene göre değişebileceği sonucu ortaya çıkarılmıştır.

Belirli gün ve hafta kutlamalarında karşılaşılan zorlukların neler olduğu öğretmenlere sorulduğunda öğretmenlerin geneli mekan sıkıntısı ve maddi imkansızlık olduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin böyle düşünmelerinin sebebi ise öğretmenlerin okullarında etkinlikleri gerçekleştirecek bir konferans ve spor salonunun olmaması ayrıca çalıştıkları okulların ve çevrenin ekonomik durumunun yetersiz olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Ayrıca belirli gün ve haftalarda birçok sorunla karşılaşmaktadır. Örneğin gezi gibi etkinliklerde servis sorunu, yetkililerden izin ama sürecinin zorluğu, ailelerin öğrenciye izin vermeme durumu gibi birçok sorun yaşanabilmektedir. Ayrıca belirli gün ve hafta programlarının provalarında yaşanan gürültü sonucu diğer sınıfların ders işlemekte zorlandıkları, bazı etkinliklerde kostüme ihtiyaç duyulması ve okulun ve ailenin bunu karşılayamaması, bazı okulların merkeze çok uzak olması nedeniyle birçok kaynağa ulaşmada yaşanan sıkıntı, bazı okulların çok kalabalık olması ve programların uzun sürmesi nedeniyle yaşanan disiplin sorunu, kutlamalara ayrılan zamanın yetersizliği, velinin kutlamalara destek vermemesi, programlarda hoparlör bozulması gibi teknik hatalar, program günü görevli öğrencinin o gün hasta olması ya da okula gelmemesi, öğrencilerin sorumluluklarını yerine getirmemesi gibi birçok sorunlar yaşanmaktadır. Şiringel (2006) çalışmasında öğretmenlerin büyük bir kısmı, okullarının fiziki olanaklarının belirli gün ve haftaya yönelik etkinlikler için yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir. Köse (2007) çalışmasında ise öğrencilerin etkinlikleri seçerken sınıf düzeyi ve ailenin sosyoekonomik durumlarının etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca Çevik (2013) çalışması da belirli gün ve haftalara ayrılan mekanın yeterli olmadığı, kutlamalara aile ve çevrenin yeterli desteği vermediği sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla tüm bu sonuçlar araştırmamızın bu bağlamdaki bulgularını destekler niteliktedir.

Araştırmada Öğretmenlere MEB listesinden çıkarılmasını istedikleri belirli gün ve haftanın olup olmadığı sorulduğunda ise öğretmenlerin geneli listedeki tüm belirli

gün ve haftaların gerekli olduğunu söylerken bir kısmı ise Girişimcilik Haftası'nın, Dünya Okul Sütü Günü'nün ve Dünya Felsefe Günü'nün listeden çıkarılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenler buna gerekçe olarak ders içerisinde bunlardan bahsedildiğini ayrıca gün ya da hafta olarak kutlanmasının gerekli olmadığını, Felsefe Günü'nün sadece lise grubuna konulabileceğini çünkü ortaokul seviyesine göre uygun olmadığını, Dünya Okul Sütü Günü'nün ise kutlanmaya gerek olmadığını çünkü süt içmenin önemini öğrenciye sezdirilebileceğini ayrıca gün ve hafta olarak kutlanırsa öğrenci için bunun itici olabileceğini düşünmüş olabilirler. Karakoç Öztürk (2014) de çalışmasında Girişimcilik haftasının ortaokul öğrencileri tarafından tam olarak anlaşılması etkinlik düzenlenmesi açısından öğrenci seviyesinin üzerinde olması gerekçe gösterilerek bu günlerin belirli gün ve haftalar listesinden çıkarılması gerektiği düşünülmüş bu yönüyle çalışmamızın bulgusunu desteklemektedir. Fakat sosyal bilgiler dersinin amacı değişen ve gelişen çağda bilgiye dayanarak karar alıp problem çözebilen etkin vatandaş yetiştirmektir (Öztürk, 2016). Dolayısıyla bu konuda Girişimcilik Haftası önemlidir. Ayrıca sosyal bilgiler dersinin temel becerilerinden biri de girişimciliktir. Her ne kadar çalışmamızın bulgularında girişimcilik haftasının çıkarılması gerektiğine ulaşılsa da sosyal bilgiler dersi için bu haftanın son derece önemli olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda öğretmenlerin bir kısmının bu konuda bilgi yetersizliğinin olduğu görülmüş ve bu konuda daha fazla bilgiye ihtiyaçları olduğu düşünülmektedir.

Araştırma bulguları, belirli gün ve hafta kutlamalarının öğrenciye olumlu etkilerinin olduğunu göstermiştir. Örneğin öğretmenlerin yarıdan fazlası belirli gün ve haftaların öğrencide bilinç oluşturduğunu ifade ederken bir kısmı öğrencide farkındalık oluşturduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerden bazıları ise belirli gün ve haftaların öğrenciye sorumluluk kazandırdığını, öğrenciye bu günlerin değer kattığını, öğrencinin empati yeteneğini geliştirdiğini, öğrencinin öğrendiklerini etkin hale getirdiğini, öğrencide milli duygu oluşturduğunu, öğrencinin yeteneklerini keşfetmesini sağladığını, öğrencide özgüven sağladığını ve öğrencide okula aitlik duygusu oluşturduğunu ifade etmişlerdir. Çünkü belirli gün ve haftaların; toplumsal konularda bilinçli olma, çevre bilinci oluşturma, yardımlaşma ve iş birliğinin önemini anlayabilme, girişimci olabilme ve farklı ortamlara uyum sağlayabilme, eleştirel düşünebilme gibi birçok amacı olduğu bilinmektedir (Çevik, 2013: 23). Tüm bu amaçları düşündüğümüzde öğrenciler belirli gün ve hafta kutlamalarından olumlu

etkileneceklerdir. Literatüre baktığımızda araştırmamızın bulgusunu destekleyen çalışmalara rastlanmaktadır. Örneğin Açık (2010) çalışmasında milli bayramların öğrencilerde vatan ve millet sevgisinin, vatandaşlık bilincinin gelişmesine katkı sağladığı, milli bayramların tarihi değerlere katkısı olduğunun, öğrencilerde aidiyet duygusunu geliştirdiği sonucuna ulaşıırken, Şahin (2013) milli bayramların okullarda kutlanmasıyla birlik olma ve dayanışma, ulusal düzeyde bilinç kazanma gibi nitelikleriyle güçlü bir enerji oluşturduğunu belirtmiştir. Algan (2014) çalışmasında okullardaki resmi törenlerin öğrencilere değerler açısından olumlu davranışlar kazandırıldığından bahsetmiştir. Karapınar ve Alp (2019) çalışmasında ise etkinliklerin, konunun anlam ve önemini yorumlamada pekiştirme olduğundan öğrencileri olumlu etkilediği sonucu ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca çalışmamızda öğretmenlerin geneli, belirli gün ve haftalara karşı öğrenci tutumlarının olumlu yönde olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin böyle düşünmesinin sebebi öğrencilerin belirli gün ve hafta etkinliklerine gönüllü katılım göstermeleri ve katılımlarının fazla olması olabilir. Buna karşın öğretmenlerin bir kısmı öğrencilerin etkinliklere isteksiz katıldıklarını söyleyerek olumsuz tutum sergilediklerini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin böyle düşünmesinin sebebi ise bazı öğrencilerin çekingen olması, aileye ya da öğretmenine bağlı olumsuz ideolojik kalıp sergilemesi, özgüven eksikliği, etkinliğin ilgi çekici olmaması gibi birçok faktör olabilir. Bu bağlamda etkinliğin içeriğine, sınıf düzeyine, öğretmen tutumuna göre belirli gün ve haftalara karşı öğrenci tutumlarının değişebileceği sonucuna ulaşılmaktadır.

5.3. Öneriler

Araştırmanın sonuçlarına göre bazı öneriler geliştirilmiştir. Bu öneriler şu şekilde sıralanabilir:

- Belirli gün ve haftaların amacının gerçekleştirilmesi için günün anlam ve önemi, yaş ve sınıf düzeyi göz önüne alınarak öğrencilerin anlayabileceği şekilde anlatılmalıdır.
- Belirli gün ve hafta kutlamalarına aktif katılım sağlanabilmesi için kutlamalarda öğrencinin ilgisini çekebilecek drama, gezi gibi etkinliklere yer verilmelidir.
- Sosyal bilgiler dersiyle belirli gün ve haftaların ilişkisi göz önüne alınarak etkinlikler yapılmalı ve özellikle sosyal bilgiler dersinde konuların anlaşılabilmesi için belirli gün ve hafta etkinliklerine sık sık yer verilerek belirli gün ve haftalar dersin bir parçası haline getirilmelidir.
- Belirli gün ve haftaların amacının tam olarak gerçekleştirilmesi için farklı ve ilgi çekici etkinlikler hazırlanmalı ve öğretmenlere bu konuda hizmetiçi eğitim ya da seminer verilmelidir.

- Belirli gün ve hafta kutlamalarında güncel ve gelecekle ilgili konulara yer verilerek öğrencilerin ilgisi çekilmelidir.
- Belirli gün ve hafta etkinliklerinde öğrencilere kendilerini daha iyi ifade edebilmeleri için yeteneğe ve gönüllülük esasına göre görev verilmelidir.
- Belirli gün ve hafta kutlamalarının daha iyi planlanabilmesi için okulun ve çevrenin maddi ve fiziki imkanları arttırılmalıdır.
- Belirli gün ve hafta kutlamalarında ortak sorumluluk almak adına tüm branş öğretmenlerinin görev alması okul idaresi tarafından sağlanmalıdır.
- Belirli gün ve hafta etkinliklerinde her öğrencinin görev alabilmesi için ekonomiklik ilkesi göz önüne alınmalıdır.
- Belirli gün ve hafta kutlamalarının daha akılda kalabilmesi için gezi, drama gibi yaşantı temelli etkinliklere yer verilmelidir.
- Belirli gün ve hafta etkinliklerine öğrencilerin katılımını sağlamak için öncelikle ailelere veli ziyaretleriyle konunun önemi aşılmalıdır.
- Belirli gün ve hafta kutlamalarının amacına uygun yapılabilmesi için başta maddi olmak üzere yetkililerin izin, servis gibi konularda etkinliklere destek vermesi sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- 2019-2020 Belirli gün ve haftalar takvimi, belirli günler ve haftalar çizelgesi. (2019, 12 Eylül). Erişim adresi: <https://www.egitimsistem.com/belirli-gun-ve-haftalar-30076h.htm>
- Açıkel, H. (2010). *Tarih eğitimi ve milli bayramlar: Milli bayramlarda okullarda yapılan kutlamaların öğretmen ve öğrenci görüşleri açısından değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akbaş, O. (2008). Değer eğitimi akımlarına genel bir bakış. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(16), 9-27. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/ded/issue/29184/312499>
- Akbulut, D. (2014). Samsun'un "Gazi Günü" ya da 19 Mayıs Bayramı. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 7-14. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/omuefd/issue/20260/215179>
- Akbulut, E. (2011). *İlköğretim okullarında örtük program faaliyetlerinin saptanması*. (Yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Akçay, E. (2017). *Asya'da nevrüz ritüelleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, Tarih Bölümü, İstanbul.
- Akdemir, H. (2014). *Okullarda yapılan tarihi anma ve kutlama programlarının öğrencilerde tarih bilincinin gelişmesine etkisi*. (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aksakal, İ. (2021). Durkheim' in ahlak eğitimi ve ideal vatandaş modeli. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (42), 511-529. doi: 10.33418/ataunikkfed.860945
- Akyol, Y. (2009). *Dinsel ritüeller ve modern milliyetçilikte ritüel inşası: Şehit cenazeleri*. (Yüksek lisans tezi). İstanbul Bilgi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Alaca, E. ve Yıldırım, T. (2020). *Sosyal bilgiler öğretim programları ve ders kitapları*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Aladağ, S. (2016). *Hayat bilgisi: Tanımı, amacı ve doğası*. S. Güven ve S. Kaymakçı (Ed.), Hayat bilgisi öğretimi içinde (s. 1-21). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Alğan, B. (2014). *Ortaöğretim okullarında uygulanan ritüellere ilişkin öğrenci görüşleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Alkan, M. Ö. (2011). Osmanlı İdman Bayramı'ndan Atatürk'ü anma, Gençlik ve Spor Bayramı'na (en doğru bildiğimizden kuşkulana-6). *Toplumsal Tarih*, (211), 30-41. Erişim adresi: <https://www.academia.edu/>
- Alp, K. Ö., ve Karapınar S. (2019). Ortaokul görsel sanatlar dersi programında belirli gün ve haftalar etkinliklerinin öğrenme alanlarına etkisine ilişkin öğretmen görüşleri. *İdil*, 8(60), 991-1001. doi: 10.7816/idil-08-60-05)
- Alpaslan, E. (2019). Cumhuriyet'in ilk yıllarında Bursa'da Cumhuriyet Bayramı kutlamaları (1934-1945). *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 6(1), 104-135. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/>
- Aron, Raymond. (1989). *Sosyolojik düşüncenin evreleri*. İstanbul: Bilgi Yayınevi.
- Aslantaş, Ö. (1992). İlkokullarda eğitici kol çalışmalarında karşılaşılan sorunlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(8), 423-428. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/>
- Assmann, J. (2001). *Kültürel bellek: Eski yüksek kültürlerde yazı, hatırlama ve politik kimlik*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Atalay, B. (1985). *Divanü Lügat-it Türk Tercümesi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınevi.
- Ateş Durç, S. (2020). Siyasal Sembolizm ve İktidar İlişkisi Üzerine Düşünmek. *Folklor/Edebiyat*, 26 (102), 377-392. DOI: 10.22559/folklor.1171
- Avcı, N. (2007). *Resmi bayram ve törenlerin kutlanma şekilleri ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri üzerine bir değerlendirme (Afyonkarahisar ili örneği)*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Aydın, M. K. (2016) Malatya halkevi öncülüğünde kutlanan tasarruf ve yerli malı haftası etkinlikleri (1932-1951). *Belgi Dergisi*, (11), 111-132. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/>
- Aykaç, N. (2007). İlköğretim programında yer alan etkinliklerin öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi Sinop ili örneği. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (2), 19-35. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/>
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388. doi: <https://doi.org/10.31592/aeusbed.598299>
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Prentice-Hall, Englewood Cliffs, New Jersey.
- Bastaban, Ü. (2019). *Belirli gün ve haftalar temalı öğrenci çalışmalarının özgünlüğü: Ortaokul öğrencileri örneği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Başaran, M. (2005). Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'in ilk yıllarına yerli malı kullanımı teşviki. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 4(11), 45-62. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/>
- Başkale H. (2016). Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenilirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(1): 23-28. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/>
- Baykara, T. (2000). Türklerde şenlikler, kutlamalar, toylar ve eğlenceler. *Erdem*, 12(36), 867-898. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/>
- Binbaşoğlu, C. (2000). *Okulda ders dışı etkinlikler*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Binbaşoğlu, C. (2006). "Gelişimcilik" öğretisinin eğitim ve öğretim etkinliklerine etkileri üzerinde düşünceler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(1), 1-12. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/tebd/issue/26121/275168>
- Blehr, B. (1999). On ritual effectiveness: the case of constitution day. *Ethnologia Scandinavica*, 29, 28-43. Erişim adresi: <http://su.diva-portal.org/>
- Bolat, B. S. (2007). *Milli bayram olgusu ve Türkiye'de yapılan Cumhuriyet Bayramı kutlamaları*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, Ankara.
- Caymaz, B. (2007). Cumhuriyetin onuncu yıl kutlamaları: 29 Ekim 1933. *Bilgi ve Bellek*, 4(7), 115-138.
- Çelepi, M. S. (2020). Toplumsal anımsamanın millî bayramlar ile gerçekleşmesi: 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı örneği (TBMM'nin 100. Yılı ve Millî İrade Özel Sayısı). *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (22), 30-43. doi: <https://doi.org/10.32709/akusosbil.780520>
- Çevik, H. (2013). *Sınıf öğretmenlerinin, ilköğretim okullarında kutlanan/anılan belirli gün ve haftalara ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi (Ankara ili örneği)*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çolak, F. (2018). II. Meşrutiyet Dönemi'nde Meclis-i Mebusan'da milli bayram tartışmaları ve Osmanlı başkentinde milli bayram kutlamaları (1908-1918), Osmanlı İstanbulu V, V. Uluslararası Osmanlı İstanbulu Sempozyumu, Bildiriler (19-21 Mayıs 2017) 785-809
- Çoruk, A. Ş. (2016). Bir gelenek icadı olarak II. Meşrutiyet Döneminde gerçekleştirilen İstanbul'un Fethi törenleri. *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, (7), 79-98. doi: <https://doi.org/10.16947/fsmia.238931>
- Demir, S. B., ve Akengin, H. (2014). *Hikâyelerle sosyal bilgiler öğretimi*. Pegem Akademi.
- Demirhan, Y. ve Öztürk, M. (2020). 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında demokratik bilincin kutsal bileşenleri. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 0(43), 405-420. doi: <https://doi.org/10.21497/sefad.756101>
- Dingeç E. (2009). Osmanlı sarayında eski bir türk geleneği: Yeni yılda hediyeleşme. *Turkish Studies*, 4(8), <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.989>

- Doğanay, A., ve Sarı, M. (2004). İlköğretim ikinci kademe öğrencilere temel demokratik değerlerin kazandırılması düzeyi ve bu değerlerin kazandırılması sürecinde açık ve örtük programının etkilerinin karşılaştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 39(39), 356-383. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/>
- Donnan, H., ve Wilson, T. M. (2002). Határok és antropológia európában. *Replika*, 47(48), 117-131. Erişim adresi: <https://adoc.pub/>
- Durkheim, E. (2004). *Ahlak eğitimi*. (Çev. O. Adanır). İzmir: Dokuz Eylül Yayınları.
- Durkheim, E. (2005). *Dini hayatın ilkel biçimleri*. (Çev. F. Aydın). İstanbul: Ataç Yayınları.
- Duruhan, K., ve Bedir, G. (2005). Devlet okullarında ve özel okullarda kutlanan ve anılan belirli gün ve haftaların etkililik düzeylerinin kıyası (Kayseri ili örneği). *Millî Eğitim Dergisi*, 33(168). Erişim adresi: <http://dhgm.meb.gov.tr/>
- Eberhard, W. (1996). *Çin'in şimal komşuları*. (Çev. N. Ulutuğ). Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Ekinci, A. (2010). Japon eğitim sisteminden Türk eğitim sistemine iyi örnekler. *Millî Eğitim Dergisi*, 40(188), 32-49. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/milliegitim/issue/36196/406994>
- Ekiz, D. (2004). Eğitim dünyasının nitel araştırma paradigmasıyla incelenmesi: Doğal ya da yapay. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(4), 415-439. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/>
- Ekrem, N. H. (2016). Çin kaynaklarına göre türklerde nevrüz. *Sosyal Bilimlerde Güncel Araştırmalar*, 2(2), 67-78. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/>
- Elgenius, G. (2007). *The appeal of nationhood: National celebrations and commemorations in europe. Nationalism in the global era: The persistence of nations*. London: Routledge.
- Elgenius, G., 2011. The politics of recognition: Symbols, nation building and rival nationalisms. *Nations Natl.* 17(2), 396-418. doi: <https://doi.org/10.1111/j.1469-8129.2010.00482.x>
- Erdoğan, İ. (2003). *Çağdaş eğitim sistemleri*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Etzioni, A. (2002). Flirting and flag-waving: The revealing study of holidays and rituals. *The Chronicle Review* 49(16), 13-13. Erişim adresi: <https://search.ebscohost.com>
- Göçer, A. (2004). Türkçe öğretimine bir uygulama sahası olarak belirli günler ve haftaların kutlama etkinlikleri. *Millî Eğitim Dergisi*, 32(162), 126-135. Erişim adresi: <https://search.ebscohost.com/>
- Gültekin, M. (2007). İlköğretim öğretmenlerinin ilköğretimde kutlanan belirli gün ve haftaların gerekliliği ve işe vurukluğu konusundaki görüşleri: (Eskişehir ili örneği). *Millî Eğitim*, 36(174), 72-87. Erişim adresi: <https://app.trdizin.gov.tr/>
- Gürel, D., ve Çetin, T. (2018). Sosyal bilgiler dersi ve kültür aktarımında edindiği rol üzerine bir inceleme. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretimi Dergisi*, 6(2), 22-40. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/>
- Gürkan, B., Kanatlı Öztürk, F. ve Kumru, S. (2020). Ortaokul sosyal bilgiler öğretiminde güncel olayların uygulanmasına ilişkin öğretmen ve öğrenci deneyimleri. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 266-302. doi: <http://dx.doi.org/10.29299/kefad.2020.21.01.008>
- Hobsbawm, E. J. (2002). *1780'den günümüze milletler ve milliyetçilik*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- İlk mektepler talimatnamesi 1929*. (1938). İstanbul: Kültür Bakanlığı.
- İnan, A. (1986). *Tarihte ve bugün Şamanizm*, Ankara: TTK Yayınları.
- İnan, A. (1995). *Tarihte ve bugün Şamanizm*, Ankara: TTK Yayınları.
- İzgi, Ö. (1989). *Çin Elçisi Wang Yen-Te'nin Uygur Seyahatnamesi*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Kaplan, İ. (1999). *Türkiye'de millî eğitim ideolojisi*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Karakoç Öztürk, B. (2014). Türkçe öğretmenlerinin belirli gün ve haftalara yönelik görüşleri: Nitel bir araştırma. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(4), 8-20. Erişim adresi: <http://www.jret.org/>

- Karaman, K. (2010). Ritüellerin toplumsal etkileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2010(21), 227-236. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/>
- Kartal, T. (2009). *İlköğretim 6. sınıf sosyal bilgiler dersi ilk çağ tarihi konularının öğretiminde drama yönteminin öğrenci başarısına etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kertzer, D. I. (1988). *Ritual, politics, and power*, New Haven: Yale University Press,
- Keskin, H., ve Kuru, G. (2018). Sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisi dersinde kutlanan veya anılan belirli gün ve haftalara ilişkin görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 226-239. doi: <https://doi.org/10.17679/inuefd.342632>
- Kielman, A. (2020). Sites and sounds of national memory: performing the nation in China's decennial National Day celebrations. *International Communication of Chinese Culture*, 7(2), 147-168. Erişim adresi: <https://link.springer.com/>
- Kirk, J. ve Miller, M.L. (1986). *Reliability and validity in qualitative research*. Beverly Hills, California: Sage.
- Kişmir, G. (2019). Almanya'da II. Dünya Savaşı sonrası yaşanan bellek patlamasına tarihî bakış. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (41), 49-62. doi: 10.21497/sefad.586564
- Koca, S. (2014). *Türk Kültürü'nde bayram ve festivaller*, *Türkler ansiklopedisi*. Cilt. 3, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Koç, A. (2019). Kültürel mekânsızlık bağlamında kaybolmaya yüz tutmuş bir gelenek: bayram yeri ve Mihalgazi örneği. *Türkbilig*, (38), 77-86. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/>
- Kop, Y. ve Tuncel, G. (2013). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin çocuk haklarını algılamaları. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 6(1), 106-124. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/eku/issue/5443/73920>
- Köken, N. (2002). Sosyal bilgiler kavramı üzerine bazı düşünceler. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (8), 235-246. Erişim adresi: <http://dergisosyalbil.selcuk.edu.tr/>
- Koroğlu, N. Ö. & Satymova, S. (2021). Ukrayna Ulus İnşasının Yapıtaşları ve Bugüne Yansımaları. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10 (1), 525-534. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mjss/issue/60054/768524>
- Kurtdede Fidan, N. (2017). Belirli gün ve haftaların değerler eğitimine katkılarına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 7(2), 287. doi: http://dx.doi.org/10.9761/JASSS_796
- Kutlu, İ. (2013). Rasyonel Ritüeller: Modern dünyadan rasyonel ritüel örnekleri. Güneş, Ü. (Editör), *II. Türkiye lisanüstü çalışmaları kongresi bildiriler kitabı-ı içinde* (s. 63-75). Bursa Kültür.
- Linchenko, A., ve Golovashina, O. (2019). "With tears upon our eyes?": commemorations of victory day in the great patriotic war in the school practice in the Soviet Union and Russia. *Journal of Social Science Education*, 18(1), 56-80. doi: 10.4119/jsse-912
- Liu, H. M. L. (2020). Ritual and pluralism: incommensurable values and techniques of commensurability in contemporary urban chinese funerals. *Critique of Anthropology*, 40(1), 102-124. doi: <https://doi.org/10.1177/0308275X19899447>
- Lo, J. C., Acikalın, M., ve Grammes, T. (2019). National holidays and other socio-political rituals in schools. *Journal of Social Science Education*, 18(1). doi: <https://doi.org/10.4119/jsse-1498>
- Lubbers, M., ve Meuleman, R. (2016). Participation in National Celebrations and Commemorations: The Role of Socialization and Nationalism in The Dutch Context. *Social Science Research*, (55), 111-121. doi: <https://doi.org/10.1016/j.ssresearch.2015.09.006>
- Maxwell, J. A. (2018). *Nitel araştırma tasarımı -Etkileşimli bir yaklaşım* (M. Çevikbaş, Çev. Ed.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Meşeci Giorgetti, F. (2016). *Eğitim ritüelleri*. İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.

- Meşeci Giorgetti, F. (2019). An evaluation on the changing educational policies and socio-political rituals in Turkey. *Journal of Social Science Education*, 18(1), 81-100. doi: <https://doi.org/10.4119/jsse-907>
- Mezkit Saban, G. (2019). *Millî kimliğin oluşturulması bağlamında 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı*. Ankara: MEB Yayınevi. Erişim adresi: <http://mufredat.meb.gov.tr/>
- Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği. (2020, 15 Ekim). *Resmî Gazete* (Sayı: 31275). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/10/20201015-1.htm>
- Murtezaoğlu, S. (2012). Kültürel belleğin ritüel yoluyla kuruluşu. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 5(9), 344-350. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/mahder/issue/28393/301980>
- Nar, M. Ş. (2014). Halk inanışlarında toplumsal bir sembol olarak nevrüz ritüelleri. *Journal of Human Sciences*, 11(2), 964-979 Erişim adresi: <https://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/3016/1375>
- Ngcobo, T. E. (2020). The holy communion and African rituals: an encounter between African religion and christianity. *HTS: Theological Studies*, 76(3), 1-7. doi: <https://journals.co.za/doi/abs/10.4102/hts.v76i3.5614>
- Okur Çakıcı, F. (2016). Osmanlı'dan Türkiye'ye siyasal miras: Türk siyasal kültürü üzerine bir inceleme. *The Journal of International Scientific Researches*, 1(2), 8-15. doi: 10.23834/isrjournal.251524
- Olgun, H. (2016). İbadet, ritüel ve kurban. *Milel ve Nihal*, 13(2), 82-99. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/267121>
- Öger, A. (2013). *Uygur Türklerinde törenler ve bayramlar*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Öncül, K. (2013). Türkiye'de politik ritüeller. *Turkish Studies*, 8(4), 1121-1128 doi: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.4474>
- Özbudun, S. (1997). *Ayinden törene: Siyasal iktidarın kurulma ve kurumsallaşma sürecinde törenlerin işlevleri*. İstanbul: Anahtar Kitaplar Yayınevi.
- Özbudun, S. (2010). *Antropoloji gözüyle: Sınıf, kültür, kimlik yazıları*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Özçelik, M. (2011). 23 Nisan Çocuk Bayramı'nın ortaya çıkışı ve 1922-1929 yılları arasında 23 Nisan kutlamaları. *Gazi Akademik Bakış*, 5(9), 265-284. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gav/issue/6522/86476>
- Özer, S. (2013). 1929 Dünya ekonomik bunalımı çerçevesinde yerli malı ve tutum haftası kutlamaları. *Electronic Turkish Studies*, 8(5). doi: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.4617>
- Öztürk, B. K. (2014). Türkçe öğretmenlerinin belirli gün ve haftalara yönelik görüşleri: Nitel bir araştırma. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(4) 8-20. Erişim adresi: http://www.jret.org/FileUpload/ks281142/File/02._karakoc-ozturk.pdf
- Öztürk, C. ve Deveci, H. (2016). Farklı ülkelerin sosyal bilgiler öğretim programlarının değerlendirilmesi. Öztürk, C. (Editör), *Farklı ülkelerin sosyal bilgiler öğretim programları içinde* (s. 20-21). Ankara: Pegem Akademi.
- Paksoy, E.E. (2017). *Kültürel değerlere duyarlı eğitim bağlamında öğretmen deneyimlerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Piji Küçük, D., Uslu, M. ve Özdemir, V. (2020). İlköğretim okullarında görev yapan müzik ve sınıf öğretmenlerinin belirli gün ve haftalarla ilgili şarkılara yönelik görüşleri. *The Journal of Academic Social Sciences*, (102) 263-275. doi:10.29228/ASOS.41421
- Quantz, R. A. (1999). School ritual as performance: A reconstruction of Durkheim's and Turner's uses of ritual. *Educational Theory*, 49(4), 493-513. Erişim adresi: <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=3641372>

- Sağlam, H. İ. ve Yaman, E. (2016). İlköğretim öğrencilerinin “tutum, yatırım ve türk malları haftası”na ilişkin görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 207-218. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/aibuefd/issue/1489/17996>
- Sağlık, C. (2019). Emile durkheim’ın metodolojisi ve sosyolojisi. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 9(2), 449-480 Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kusbd/issue/49218/494206>
- Sarıtaş, E. (2000). Cokkulturde gelenekler ve dini inançlar. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 4(2), 361-374. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/egetid/issue/34414/380152>
- Selçuk, D. (2019). Ortaöğretim kurumlarında okutulmakta olan Almanca ders kitaplarında kültürel ve evrensel değerler (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sözer, E. (1998). Sosyal bilgiler öğretimi. Can, G. (Ed.), *Sosyal bilgiler programının amaçları, ilkeleri ve temel özellikleri* içinde (s 23–32). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Subaşı, M. ve Okumuş, K. (2017). Bir araştırma yöntemi olarak durum çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 419-426. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/ataunisobil/issue/34503/424695>
- Sümer, F. (1972). *Oğuzlar*, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Yayınları.
- Şahin, M. (2013). Okul kültürünün bir ögesi olarak okul törenleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 43(199), 169-185. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/milliegitim/issue/36166/406552>
- Şiringel, N. (2006). *Sosyal bilgiler ve Türkçe öğretmenlerinin ilköğretim 6. ve 7. sınıfta belirli gün ve haftalara ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Şişman, M., ve Küçük, M. (2011). *Okul törenleri: Ritüel yeri olarak okul*. Ankara: Pegem Akademi.
- Taş, N. F. (2002). *Türk meclisinin kabul ettiği bayramlar. Türkler ansiklopedisi. Cilt. 16, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları*.
- Taş, R. (2019). *Ortaokul öğrencilerinde sosyal etkinliklere katılma durumu ile stres düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Biruni Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Taştan, Y. K. (2012). Ulusal ülküden emperyal vizyona: Rusya’da kimlik arayışları. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 12(1), 69-134. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/egetid/issue/34447/380571>
- Tek, R. (2019). Nevruz ve günlerle ilgili Çağatayca yazılmış bir metin üzerine değerlendirme. *Uluslararası Uygur Araştırmaları Dergisi*, (13), 146-160. Erişim adresi: <http://dergipark.org.tr/en/pub/uygur/issue/46541/559623>
- Tekeli, İ. (2010). *Toplu eserler (12) gündelik yaşam, yaşam kalitesi ve yerellik yazıları*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Tepekaya, M. (2000). Nevruz ve Osmanlı’da yaşatıldığına dair. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 4(2), 209-218. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/egetid/issue/34414/380132>
- Tsang, R., ve Woods, E. T. (Eds.). (2013). *The cultural politics of nationalism and nation-building: Ritual and performance in the forging of nations*. New York, NY: Routledge.
- Türkkahraman, M. (1997). *Siyasal iktidarların merulaşmasında sembollerin rolü*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tüter, M. (2009). *Amerika’daki milliyetçilik: Amerikan misyonundan beyaz ulusalcılığa*. (Yüksek lisans tezi). İstanbul Bilgi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Uygun, K. ve Pektezel, B. (2019). Sosyal bilgiler dersinde yer alan tarih konularının öğretiminde drama kullanımı: Bir eylem araştırması. *Tarih Kültür Sanat Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 347-371. doi: <https://doi.org/10.7596/taksad.v8i2.1989>

- Uzun, H. (2010). Milletin iradesiyle oluşan bir bayram: Atatürk'ü Anma 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı ve Atatürk döneminde kutlanması. *Karadeniz Araştırmaları*, 6(24), 109-125. Erişim adresi: <https://app.trdizin.gov.tr/makale/TVRBME16ZzNOdz09>
- Verbytska, P., Guyver, R. ve Kendzor, P. (2019). Patriotic celebrations in educational commemoration practices in Ukraine. *Journal of Social Science Education*, 18(1), 32-55. doi: <https://doi.org/10.4119/jsse-890>
- Wulf, C. (2009). *Tarihsel kültürel antropoloji*. (Çev. Sarısoy Ö.D.). Ankara: Dipnot Yayınları.
- Yapıcı, H. (2015). Sosyal bilgiler öğretimi üzerine bir bibliyografya denemesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2015(4), 346-364. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/pub/goputeb/issue/34518/381853>
- Yarar Kaptan, S. (2019). Karma yaklaşıma dayalı bilgisayar destekli etkinliklerin ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin hoşgörü değerine yönelik tutumlarına etkisi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(2), 1087-1111. doi: 10.17152/gefad.446841
- Yeşil, Y. (2014). Türk Dünyası'nda geçiş dönemi ritüelleri üzerine tespitler. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(9), 117-136. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/pub/egitimvetoplum/issue/5129/69935>
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, K. (2010). Nitel araştırmalarda niteliği artırma. *İlköğretim Online*, 9(1), 79-92. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/pub/ilkonline/issue/8596/106955>
- Yılmaz, F. (2021) *Türkiye'de yaşayan ukraynalılarda kültürel kimlik pratikleri*. (Yüksek lisans tezi). Karabük Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Karabük.
- Yılmaz, M. S. (2011). *II. Meşrutiyet Dönemi İstanbul'unda 10 Temmuz millî bayram kutlamaları. VII. Uluslararası Türk Kültür Kongresi Bildiriler I, İstanbul Tarihi: Medeniyetlerin buluşma noktası olarak İstanbul*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.

EK-1:Etik kurulu kararı

sonraki

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURUL KARARLARI

KARAR TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR SAYISI
21.07.2020	6	2020/436

KARAR NO: 2020/436
Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi Sündüs Güneş CAN' ın Prof. Dr. Alper KESTEN danışmanlığında "Sosyal Bilgiler Dersi Açısından Belirli Gün ve Haftaların Kutlanmasının Önemi ve Öğretmen Görüşleri" isimli Yüksek Lisans Tezine ilişkin Mülakat ve Ses Kaydı çalışmalarını içeren 20449 sayılı dilekçesi okunarak görüşüldü.

Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi Sündüs Güneş CAN' ın Prof. Dr. Alper KESTEN danışmanlığında "Sosyal Bilgiler Dersi Açısından Belirli Gün ve Haftaların Kutlanmasının Önemi ve Öğretmen Görüşleri" isimli Yüksek Lisans Tezine ilişkin Mülakat ve Ses Kaydı çalışmalarının kabulüne oy birliği ile karar verildi.

EK-2 :Görüşme soruları

GÖRÜŞME SORULARI

- 1) Belirli Gün ve Haftalar deyince size ne ifade ediyor?
  - a) Aklınıza gelen ve okulunuzda andığımız/kutladığımız belirli gün ve haftalar nelerdir?
  - b) Bu gün ve haftaların kutlanması neden önemli?
  - c) Sosyal bilgiler dersi özelinde düşündüğünüzde bu gün ve haftalar ne ifade ediyor?
- 2) Milli Eğitim Bakanlığı elimdeki liste kapsamında belirli gün ve haftaların kutlanmasını istiyor. Az önce benimle paylaştıklarınız dışında bu listeye göre hangi gün ve haftaları okulunuzda anmaktasınız/kutlamaktasınız?
  - a) Sizce sosyal bilgiler dersinde en fazla etkinlik düzenlenen gün ve hafta hangisidir (listeye göre)?
  - b) Sizce hangi gün veya hafta (listeye göre) sosyal bilgiler dersi için daha gereklidir, neden?
  - c) Kutlamaların seçiminde etkili olan faktörlerin neler olduğunu düşünüyorsunuz?
    - Bölge kültürü
    - Okul idaresinin görüşü
    - Komisyondaki öğretmenlerin görüşü
    - Etkinlikleri yürüten öğretmenlerin branşı
    - Öğrencilere kazandırılmak istenen değerler
  - d) Andığımız/kutladığımız belirli gün yada haftalar yıldan yıla değişiyor mu , neden?
  - e) Listede olmayıp da kutlanmasının gerektiğini düşündüğünüz belirli gün ya da hafta var mı?
  - f) Listede olup da kutlanmasına gerek yok dediğiniz gün veya hafta var mı?
- 3) Okulda kutlandığı/anıldığı halde sizin sınıfınızda tekrar etkinlik yaptığımız belirli gün ve haftalar nelerdir?
  - a) Ne tür etkinlikler yapıyorsunuz?
    - Şiir
    - Öykü
    - Rol yapma
    - Drama
    - Poster
- 4) Okulda kutlanmadığı/anılmadığı halde sizin sınıfınızda tekrar etkinlik yaptığımız belirli gün ve haftalar nelerdir?
  - a) Ne tür etkinlikler yapıyorsunuz?
    - Şiir
    - Öykü
    - Rol yapma
    - Drama
    - Poster
- 5) Dersinizde belirli gün veya haftanın planını yapıyor musunuz, neden?

- 6) Dersinizde belirli gün veya haftalara yönelik etkinliklerin kutlanmasının ne tür etkileri olduğunu düşünüyorsunuz?
a) Öğrenciye ne gibi etkisi vardır?
b) Dersinize ne gibi etkisi vardır?
- 7) Öğrencilerinizin hangi gün ya da haftanın anılması/kutlanması etkinliklerine katılımı daha fazla oluyor, neden?
- 8) Sizce belirli gün ve haftalar etkinlikleri öğrencilerinize sosyal bilgiler değerlerinden hangilerini kazandırmada etkili olmaktadır?

-sorumluluk	-akademik dürüstlük	-
vatanseverlik		
-estetik	-dayanışma	
-doğal çevreye duyarlık	-adil olma, bayrağa ve istiklal marşına saygı	
-barış		
-çalışkanlık	-tarihsel mirasa duyarlılık	
-hak ve özgürlüklere saygı	-bilimsellik	

- 9) Sizce belirli gün ve haftalar etkinlikleri öğrencilerinize aşağıdaki sosyal bilgiler becerilerinden hangilerinin kazandırılmasında etkili olmaktadır?

-empati	-Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma
-zaman ve kronolojiyi algılama	-iletişim
-eleştirel düşünme	-girişimcilik
-problem çözme	-bilgi teknolojilerini kullanma
-mekan algılama değişim ve sürekliliği algılama	-sosyal katılım
-araştırma	-karar verme

- 10) Öğrencilerinizin belirli gün ve haftalara yönelik tutumları nasıldır?
a) Olumlu açıdan tutumları nasıldır?
b) Olumsuz açıdan tutumları nasıldır?
- 11) Okulunuzda belirli gün ya da haftaların anılması/kutlanması etkinliklerinde karşılaştığınız zorluklar oldu mu, olduysa bunlar nelerdir?
- 12) Bir sosyal bilgiler öğretmeni olarak belirli gün ve haftalara yönelik öneriniz nelerdir?

EK-3 :MEB izni

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-59090411-44-13932809
Konu : Anket Araştırma İzni

01.10.2020

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi: a) 22.09.2020 tarihli ve 15977 sayılı yazınız.
b) Valilik Makamının 30.09.2020 tarihli ve 13839912 sayılı oluru.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Yüksek Lisans Öğrencisi Sündüs GÜNEŞ CAN'ın "Belirli Gün ve Haftaların Kutlanması Sosyal Bilgiler Dersi Açısından Önemi ve Öğretmen Görüşleri" konulu araştırma çalışması hakkındaki ilgi (a) yazınız ilgi (b) valilik onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve araştırmacının söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanmaması, **uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarımıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması**, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılması koşuluyla, gerekli duyurunun araştırmacı tarafından yapılması, okul idarecilerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Valilik Onayı doğrultusunda uygulanması ve işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini arz ederim.

Murat GÖZÜDOK
Müdür a.
Şube Müdürü

EK:
1- Valilik Onayı
2- Ölçekler

İl Millî Eğitim Müdürlüğü Binbirdirek M. İmran Öktem Cad.
Eski Adliye Binası Sultanahmet Fatih/İstanbul E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

Dilek ALADAĞ
Tel: (0 212) 384 36 28

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden ad6e-f02d-3068-89b6-f180 kodu ile teyit edilebilir.

ÖZ GEÇMİŞ

Sündüs GÜNEŞ CAN, Tokat Mehmet Akif Ersoy Lisesi'ni bitirdikten sonra Tokat Gazi Osman Paşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nden 2013 yılında mezun oldu. 2022 yılında OMÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Yüksek Lisans programında devam etmektedir. 2019'dan bu yana Milli Eğitim Bakanlığında görev yapmaktadır.

İletişim Bilgileri

ORCID ID : 0000-0001-5976-0424

Yayımlar:

1. Güneş Can, S., Ağaçdiken, F., ve Bayrambaş, F. (2021). Ortaokul müfredatının 21. yy becerileri hakkında disiplinlerarası çalışmaya yönelik mevcut durumu. TÜRKBİLMAT-5 Sempozyumu, Bildiriler (28-30 Ekim, 2021).